

გუბული მგელაძე

კინოკურონები

და სხვა...

თბილისი
1991

გუგული მგელაძე

კინოკურიოზები და სხვა...

„მ ე რ ა ნ ი“
„პერაპენტი“
1991

საქართველოს
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
მედიის
სააგენტო

ამ წიგნში მოგონილი არაფერია. სინამდვილეში კი, რა ფორმითაც
არ უნდა იყოს ის გადმოცემული, ყოველთვის არის რაღაც ფასეული.
ჩემი ნაწერის მიზანია მოგვევართ ღიმილი, და, შესაძლოა, ცოტა
სევდაც. თუ ეს ასე მოხდა, მაშინ ჩემი ცდა გამართლებულია, თუ
არა და მე მრჩება სევდა და ცოტა ღიმილიც... ღიმილი საკუთარი
თავის მიმართ.

ავტორი

K290.416

სამართველოს პარლამენტის
ეროვნული ბიბლიოთეკა

"ჩვენი არიფლეჟი"¹

ეს მოხდა გურიაში.

კონოქსპედიციის ჯგუფის წევრები ფილმის ერთ-ერთი ეპიზოდის გადაღებისათვის ემზადებოდნენ. ემზადებოდნენ მთელი დღე-სახლის დაწვის ეპიზოდი თავის დაზოგვის მიზნით, ორი აპარატით უნდა გადაეღოთ.

გამოირკვა, რომ "კონვასს" რაღაც გაუფუჭდა.

დიდი ბჭობის შემდეგ გადაწყდა ერთი აპარატით გადაეღოთ. (მთავარი როლის შემსრულებელი კანის ფესტივალზე მიიქპაროდა). მოსალამოვდა. დადგა გადაღების დრო.

მეხანძრეებმა ცისტერნებიდან ნავთი მიასხურეს საგანგებოდ აცემულ ორსართულიან ხის შენობას და...

გაისმა რეჟისორის შერძანებლური:

"მატორ!"

მასობრივი სცენების მონაწილე გურული ქალების კივილმა გააყრუა იქაურობა.

აგიზგიზდა ორსართულიანი შენობა.

ცეცხლოვდებოდა სახლის წინ გარში-გამორზიან ეპიზოდის მონაწილენი.

ყურისწამლებად კივიან გურული ქალები.

ფილმის ოპერატორი შეშლილივით რაღაცას ყვირის, მაგრამ ვის ესმის მისი!

ფილმის გმირს ახალგაზრდა ქალი გამოჰყავს აღმოდებული სახლიდან.

ღელავს რეჟისორი.

გიზგიზებს ცეცხლი.

კივიან ქალები.

ეფექტი საოცარია!

ისევ რაღაცას ყვირის ოპერატორი. იწვევს ხელებს... ვინ აქცევს ყურადღებას!

სულ რამდენიმე წუთში ჩაიფერფლა უშველებელი შენობა.

"სტო-ო-პ!" — დაიძახა უზომოდ კმაყოფილმა რეჟისორმა.

(ის აღბათ გრძნობს, რომ ეს სცენა ერთ-ერთი საუკეთესო იქნება ფილმში).

¹ "არიფლეჟი" — უცხოური კონოკამერა.

...და ახლა უკვე გამოიკვეთა ოპერატორის ჩახლოებული ხმა:

— არ ჩაირთო!... არ ჩაირთო კინოკამერა! ისევ "დაჭედა"!

აკუმულატორი!

...დამდგმელი რეჟისორი საავადმყოფოდან სამი კვირის შემდეგ გამოწერეს.

...ი ჩვენი საოცარი ტექნიკა!

ჩვენი საბჭოური "არიფლექსი". სწორედ ამ სასწაულ კინოაპარატურაზე ჰყვებოდა რეზო თაბუკაშვილი.

ვატიკანის მოედანზე, რომელიც ტრადიციული ღირსშესანიშნავი ცერემონიალი უნდა დაწყებულიყო. რეზო ამ დროს რომში იმყოფებოდა და ამ შესაძლებლობას ხელიდან როგორ გაუშვებდა! კინოაპარატი არ ჰქონდა თუ რა? თანაც რა აპარატი! ჩამოწერილი, საბჭოთა კინოაპარატი, რამდენიმე ფუტს რომ იწონიდა.

კაპიტალისტურ ქვეყნებში კინოკამერები, როგორც ცნობილია, საკმაოდ პატარა ზომისაა, თანხა კი გადაღების ნებართვისათვის, საკმაოდ დიდი. ასეთი თანხა რეზო თაბუკაშვილს, რასაკვირველია, არ გააჩნდა. ჰოდა, თავისი უშველებელი კინოაპარატით, ერთ-ერთი სახლის სახურავზე (საიდანაც ხელისგულივით მოჩანდა ვატიკანის მოედანი) უცხოელი ოპერატორების ზურგსუკან, ინკოგნიტოდ მოკალათდა.

დაიწყო თუ არა ცერემონიალი, უცხოელმა დოკუმენტალისტებმა მაშინვე ჩართეს თავიანთი უხმო, პორტატული კინოკამერები.

და უცებ, ზურგსუკან, მოესმათ ისეთი სამინდელი ავტომატის ჯერის მსგავსი ხმა, რომ ეტყობა იფიქრეს, სიცილიის მავნა გვეცხრილავსო და შეშინებულები იშწამსვე სახურავს გაეკრნენ. ამ დროს კი თაბუკაშვილის საბჭოთა კინოაპარატი, რომლის გამაყრუებელმა რახრახმაც ასე დააფრთხო უცხოელი კინოდოკუმენტალისტები, არხეინად იღებდა ვატიკანის მოედანზე გამართულ ცერემონიას.

მეფის მშვიერი ამაღლა

ომის პერიოდში მიხეილ ჭიაურელი ისტორიულ ფილმს, "გიორგი სააკაძეს" იღებდა (მე სააკაძის უფროს შვილს, ავთანდილს ვთამაშობდი და იქიდან მახსოვს, რასაც მოგიტხრობთ).

ემზადებოდნენ მეფე ლუარსაბის დიდ მოურავთან სტუმრობის სცენის გადასაღებად. პავლიონში ნაგებ დეკორაციაში, რომელიც სააკაძის სადარბაზოს წარმოადგენდა, რამდენიმე რიგად გაშლილ მაგიდებს "თავდაზნაურობა" და "მეფის ამაღლის წევრები" უსხდნენ. შემწვარ-

მოხრავული ფრინველი, გოჭები თუ ინდაურები უზვად ეყარა ამ მადლიან სუფრაზე. ეს იმ დროს, როცა ჩვენი დღიური ნორმა ბარათებით მიღებული პურისა 300-400 გრამი იყო, ბაზარში კი მსახიობის თვითი ხელფასით ერთ კილოგრამ ხორცსაც ვერ იყიდდი.

მიხეილ ჭიაურელმა აკაკი ხორავასთან (გიორგი სააკაძის როლის შემსრულებელი) რეპეტიცია დაამთავრა და ის იყო გადაღება უნდა დაწყებულიყო რომ... საქმლის ნასახიც აღარ იყო მაგილებზე. "შეფის ამაღის" მშვიერ წვერებსა და "თავდაზნაურობას" სუფრა მთლიანად მოესუფთავებინათ.

...არც ჭიაურელს და არც სურათის დირექტორს, ცირილაძეს, ამ დიდებულ კაცს, ერთი უზრალო საყვედურიც არ დასცდენიათ მსახიობების მიმართ.

ცირილაძემ მარტივად გადაწყვიტა პრობლემა.

გადაღება გადადო.

ორი დღის შემდეგ კი რაღაც სასწაულით, ისეთივე პურმარილი დაახვავა მაგილებზე. გადაღების წინ ცირილაძემ, მისი ჩვეული, ოდნავ შესაშინევი ღიმილით გადახედა სუფრასთან მსხდომ "დიდებულებს" და პავილიონიდან გავიდა.

...გადაღებამ შესანიშნავად ჩაიარა. არა თუ გადაღებაზე, გადაღების შემდეგაც კი კაციშვილი არ გაკარებია საქმელს.

თორმე ამ ზღაპრული პურმარილისათვის... ნავთი გადაესხათ.

სხვა გზა არ იყო.

გადაღება რამდენიმე დღეს უნდა გაგრძელებულიყო... "შეფის ამაღა" კი მშვიერი გახლდათ.

ჯამბაში

ვიღებდი კინოკომედიას "ზღიში, თქვენ გულით სიკვდილი".

ვერთუწოდებულ "სიზმრის" სცენაში მაკლურისათვის, რომლის როლს ბ-ნი იპოლიტე ხეიჩია თამაშობდა, მოტყუებულ კლიენტებს აგურები უნდა ჩაერთყათ თავში.

ქარხანაში სპეციალურად შევკვეთეთ ფხვიერი აგურები.

გადაღების წინ ერთი მოვსინჯეთ კიდეც რკინის ჩაფხუტზე — აგური დარტყმისთანავე დაიფშვნა.

დავახურეთ იპოლიტეს ჩაფხუტი, ჩაფხუტზე შლიაპა და შევუღეით ეპიზოდის გადაღებას.

გადავიღეთ სამი შესანიშნავი დუბლი.

— კიდეც ერთი! — ითხოვა ზ-მა იპოლიტემ.

დავიწყეთ მეოთხე დუბლის გადაღება.

ჩაარტყა კლიენტმა აგური ზ-ნ იპოლიტეს. აგური შლიშაშვი
დაიფშვნა და მსახიობმა ღიმილითა და გამარჯვებული კაცის იერით
შეხედა პირველ კლიენტს.

შემდეგ მეორე კლიენტი მოუახლოვდა "მაკლერს". ჩასცხო თავში
აგური.

ისევ იგივე განმეორდა.

ახლა მესამე კლიენტმა ჩასცხო აგური ზ-ნ იპოლიტეს.

მსახიობს ამტვრად აღარ გაუღიმია... თვალები გადმოკარკლა და
აპარატისაკენ ბარბაცით წამოვიდა.

ეს იყო საუკეთესო დუბლი!

— ყოჩაღ ზ-ნო იპოლიტე! გენიალურია! — ვიყვირე გახარებულმა.

— მომკალით? — ძლივს ამოღერდა მსახიობმა და მუხლებში

ჩაიკეცა...

თურმე რა მახარებდა!

ქარხანაში შემოღათ და ჩვენთვის ერთი ნამდვილი აგური
გამოუვხანით...

კიდეც კარგი, ყველაფერი, ასე თუ ისე, შშვიდობიანად დამთავრდა.

საყვედურის მსგავსი არაფერი გამოუთქვამს ზ-ნ იპოლიტეს. ის კი
მითხრა: ეს ეპიზოდი თუ გააცინებს მაყურებელს, ჯანდაბას ჩემი თავიო!

ზევრს ჰგონია ზედნიერი ხალხია კომიკოსები.

ზ-ნი იპოლიტე ეკრანიდან ზევრს ჰგვრიდა სიცილს და
ცხოვრებაშიც მზიარული კაცის შთაბეჭდილებას ტოვებდა. მაგრამ... ეს
შოლოდ გარეგნულად ჩანდა ასე. ხშირად მინახავს იგი გადაღებებს
შორის შუალედებში, ფიქრიანი... დამწუხრებული.

სხვებს აცინებდა, თვითონ კი დარდიანი კაცი გახლდათ.

მაგონდება ერთი სევდიანი ამბავი.

მივიდა კაცი ფსიქიატრთან.

— საშინელ დეპრესიას განვიცდი, მირჩიეთ რამე, — სთხოვა ექიმს.

ექიმმა ყურადღებით გასინჯა პაციენტი და ურჩია:

— ჩამოსულია შესანიშნავი ჯამბაზი. წაბრძანდით ცირკში. ზევრს
იკინებთ, იმზიარულებთ... გულს გადააყოლებთ. მოგეხსენებათ, სიცილი
საოცრად აჯანსაღებს ადამიანს... მერწმუნეთ, რომ თქვენი დეპრესიიდან
აღარაფერი დარჩება... შესანიშნავი ჯამბაზია.

პაციენტმა ერთხანს უყურა ფსიქიატრს, მერე კი წარმოსთქვა:

— ის ჯამბაზი მე გახლავართ, ექიმო!

...ბევრს ჰგონია ბედნიერი ხალხია კომიკოსები!

უღვაში – სიმბოლო სინდისისა

ერთი ჩემი მეგობარი ოპერატორისაგან მაქვს გაგონილი ეს ამბავი. ყმაწვილკაცობაში, ხევსურეთის რომელიღაც გადაკარგულ სოფელში ექსპედიციაში ყოფილან. (იღებდნენ ისტორიულ ფილმს)

გადაღების დამთავრების შემდეგ ფილმის გრიმიორმა რიგრიგობით დაუარა მსახიობებს და დაწებებული უღვაშების წაძრობას შეუდგა.

ერთი ხევსური უყრებს თურმე ამას, უყრებს გაშტერებული. ხედავს:

ერთ კაცს წააძრო თეთრხალათიანმა კაცმა უღვაში.

მეორეს.

მესამეს...

შეშინებულმა ხევსურმა ჯერ უღვაშზე იტაცა ხელი, მერე კი ისეთი სისწრაფით მოჰკურცხლა გადაღების მოედნიდან, რომ თვალის დახამამებაში გაუჩინარდა.

ეს იყო ქართული კინოს გარიყრაუზე... იშხანად უღვაში ქართველი კაცის სინდისის სიმბოლოდ ითვლებოდა.

მიამიტი მოხვეე

ყაზბეგის მხარეში რომელიღაც ფილმს იღებდნენ. ერთ მოხვეეს კინოექსპედიციის წევრებისათვის მოზრდილი ქილით კარაქი მოუტანია.

ჩვენს ცნობილ მსახიობს, შალვა ღამბაშიძეს კარაქი გაუსინჯავს, მოსწონებია და ფასი უკითხავს.

— ხუთი მანათი, — უთქვამს მოხვეეს.

(ეხლანდელი 50 კაპიკი, რაც წარმოუდგენლად იაფი იყო).

ზ-ნ შალვას გაჰკვირვებია.

— რა ხუთი მანეთი? გირვანჯა, კილო თუ...

— კაცო!... ხუთი მანათი მომეკი და წაიღე ეს კარაქი!

— სულა?!

— სულ აბა ნახევარი? — რატომღაც გამწყარალა მოხვეე. — ოღონდ ქილა დამიბრუნე!

ზ-ნ შალვას უყიდა კარაქი, და ნავეჭრით დიდად კმაყოფილს, დაუბარებია მოხვეისათვის — როცა აქეთ მოხვდები, კიდევ წამოიძღვანეო.

— რატომაც არაო! — უთქვამს მოხვევს და დანაპირები შეუსრულებია, ერთ კვირაში ისევ მოუტანია კარაქი; ზუსტად იგივე ქილით და იმდენივე. როდესაც ბ-მა შალვამ დაცარიელებული ქილა და ხუთი მანეთი გამოუტანა სახლიდან, მოხვევს უთქვამს:

— არა!

— რა, არა? — ვერ გაუგია ღამზაშიძეს.

— ხუთი მანათი არა?

— მაშ, რამდენი?

— ოცდახუთი მანათი!

— რატო კაცო, მაშინ ხუთი მანეთი, ახლა ოცდახუთი, რა აშშავია?

— მაშინ ხუთი მანათი მჭირდებოდა, — უთქვამს მოხვევს, — ახლა ოცდახუთი მჭირდებაო!..

რა შესაშური აღმინაური ზუნება იმალება ამ მიამიტ მოხვევში! (ამ ქორ-ვაჭრების საუკუნეში)

კოწო

ერთი კეთილი კაცი ცხოვრობდა ჩუღურეთის უბანში, — კოწო ერქვა სახელად. მეგობრებით სავსე იყო ხოლმე მისი პატარა, მყუდრო ბინა ნავთის საწყობის თავზე. გაზაფხულზე, დიდი წვიმების დროს, ჩერქეზოვის ქუჩაზე ნიაღვარი წამოვიდოდა ხოლმე და პატარა მდინარეს დაემსგავსებოდა. ჩვენი კოწო მუხლებამდე აიკაპიწებდა შარვლის ტოტებს, გაიხდიდა ფეხსაცმელს, აიკიღებდა ზურგზე ზავშეს თუ მოხუცს და გადაჰყავდა ერთი ტროტუარიდან მეორეზე. ერთხელ აღრიან გაზაფხულზე, ავად გახდა კოწო. კარგა მგერად გაცივდა. ხმაც დაკარგა, გუნდში მომღერლის ადგილიც, შემოსავლიც და, რასაკვირველია... სტუმარიც. არადა, უყვარდა კოწოს ძმაკაცებთან ყოფნა, პურმარილზე მასლაათი, ნათელი დღეების გახსენება. ... დრო გადიოდა, ხანი ემატებოდა კოწოს, მომსვლელი კი აკლდებოდა მის სტუმართმოყვარე სახლს. ბოლოს, თითქმის აღარავინ დადიოდა მასთან. ნათქვამია "გაჭირვებამ დედოფალთან დამაწვინაო", ჰოდა, ერთ "ეშმაკობას" მიმართა ჩვენმა კოწომ. გავიდიოდა ხოლმე პლუტანოვის გამზირზე, თავის ძველ ამზანაგებს რომ წააწყდებოდა, ეტყოდა: "ბიჭო, სად დაიკარგეთ... გადასარევი ღვინო მაქვს სახლში, ცოტა რაღაც პურმარილი მოიტანეთ და დღეს საღამოს ჩემთან ამოდიითო". მერე ამზანაგების მეორე ჯგუფს ნახავდა, ახლა იმათ ეტყოდა: "პატარა

პერმარილი მაქვს. ცოტა ღვინო მოიტანეთ და მოლით ამ საღამოს.
ძველებურად "შევუბრითო".

... პოლა, ნაწილს ამხანაგებისას ღვინო მიჰქონდა, ნაწილს
პერმარილი... ისინი უზნის ძველი ამხანაგები კოწოს მყუდრო ბინაში,
მასღაათობდნენ ქვეყნის აუკარგზე, ცოტა ღვინოსაც მიირთმევდნენ და
მომავლის იმედს უსახავდნენ ერთმანეთს.

... გაზაფხულდებოდა თუ არა, დიდი წვიმების დროს ჩერქეზოვის
ქუჩაზე ნიაღვარი წამოვიდოდა... მოუხედავად ასაკისა, თავისას არ
იშლიდა კოწო. აიკაპიწებდა შარვლის ტოტებს, გაიხლიდა ფეხსაცმელს
და... აღარც ხმის დაკარგვისა ეშინოდა, აღარც მომღერლის ადგილის
დაკარგვისა... აიკიდებდა ზურგზე ზავშვსა თუ მოხუცს და გადაჰყავდა
ერთი ტროტუარიდან მეორეზე...

საწყენად არ დაგრჩეს, ივერიელო!

ბ-ნი სპარტაკ ზალაშვილი, მისი დიდ განათლებაზე რომ აღარაფერი
ვთქვათ, საოცრად ენამოსწრებული პიროვნებაც გახლდათ.

ერთხელ კინოდარბაზში ფილმის სანახავად შევიკრიბეთ. აქ იყო ბ-
ნი სპარტაკიც. დარბაზში ერთი მსახიობი შემოვიდა და ფამილიარულად
მოუთათუნა ბ-ნ სპარტაკს მხარზე ხელი. (იმ პერიოდში ბ-ნ სპარტაკს
ფილმებში ნაკლებად იღებდნენ, დარბაზში შემოსული მსახიობი კი
"გაფურჩქვნის" ხანაში იყო).

სპარტაკს არ ესამოვნა მხარზე ხელის მოთათუნება და თავისი
განუმეორებელი ხმით, ოდნავ გასაგონად ჩაილაპარაკა:

"ცას ვარსკვლავები სცვივა და ღელამიწას კი კენჭიც არ
გაეარდებო".

დარბაზში მყოფთა შორის "კმაყოფილი" სიჩუმე ჩამოვარდა.

- . -

ბ-ნ სპარტაკს ჩვეულებად ჰქონდა: ეგრეთწოდებული
"დღესასწაულების" შემდეგ, პირველი მაისი იქნებოდა ეს თუ შვიდი
ნოემბერი, შინ მიგვიპატიებდა ხოლმე. მანავის მწევანე და მისი
უერთგულის მუდლის, ქ-ნ მერის მიერ დამზადებული ზღაპრული პერ-
მარილი ამშვენებდა მუდამ სუფრას.

ერთ-ერთ ასეთ წვეულებაზე ჩვენმა მეგობარმა, სტუმრად რომ ცოტა ნასვამი მომჩანდა ამ ტრადიციულ ოჯახში, რაღაც ვულგარული ანეგდოტი გვიამბო.

ზ-ნ სპარტაკს შეეტყო, არ ესიაშივნა ეს.

როდესაც ჩვენმა მეგობარმა კიდევ რაღაც ამდაგარი გვითხრა, სპარტაკმა ვეღარ მოითმინა და სტუმარს მოუგო: "თავი ცარიელ ქარქაშს გიგავს და ენამახვილობო!"

ჩვენს მეგობარს ამის შემდეგ სიტყვა აღარ დაუძრავს.

ქეიფის ზოლოს ზ-ნი სპარტაკი მივიდა მასთან, შუბლზე აკოცა და უთხრა:

— საწყენად არ დაგრჩეს, ივერიელო!

კაცური შემწყნარებლობაც ახასიათებდა ქართული კინოს ქეშმარიტ რაინდს.

გურია და კანის ფესტივალი

ნოდარ ღუმბაძის ერთ-ერთი ნაწარმოების მიხედვით კინოფილმს იღებდნენ.

რეჟისორმა სურათის გმირს კახური ქული დაახურა.

ნოდარი გადაღებას ესწრებოდა და კატეგორიული წინააღმდეგობა გაუწია: ამზავი გურიაში ხდება და კახური ქული რა შუაშიაო!

დამდგმელი რეჟისორი საკმაოდ პრეტენზიული კაცი გახლდათ. თავის ყოველ ახალ ფილმს საერთაშორისო ფესტივალზე გაგზავნის მიზნით იღებდა და ღუმბაძეს უთხრა:

— კანში ამას ყურადღებას არავინ მიაქცევსო!

— შენ შენს კანში დაეტიეო, — ურჩია ნოდარმა.

"ა დ ე ს ა"

ჩვენს კეთილ ებრაელ მეგობარს, სოფლიდან ღვინო "აღესა" ჩამოუტანეს და შინ მიგვიპატიჟა. სტუმრად რომ მივდიოდით, გზაში ნოდარ ღუმბაძე შეგვხვდა. შევთავაზეთ ჩვენთან ერთად წამოსულიყოს:

— იცი, გიგლამ სახლში "აღესა" მაქვს და მოდიოთ!

ნოდარმა უცებ მოგვიგო:

— არ ვიცი გიგლას სახლში "აღესა" აქვს თუ არა, ადესაში რომ სახლი აქვს, ეს კი დანამდვილებით ვიციო!

ვდგავარ ფანჯარასთან: ვფიქრობ, ვიგონებ, ვაყალიბებ კინოსცენარის სიუჟეტს... ასე გადის საათი, მეორე, მესამე... და ბოლოს, როცა ყველაფერი ეს რაღაც გარკვეულ ფორმას იღებს და როგორც იქნა იკვეთება მომავალი სცენარის კონტურები, სწორედ ამ დროს, ზურგში მზვდება მთელი ძალით მოქმედი ჩემი მეუღლის მუშტად შეკრული ხელი და მესმის სიტყვები:

— იმუშავე შე ოხერო, იმუშავე!.. დაწერე რამე, ასე უსაქმოდ რომ დგახარ მთელი დღეები ამ ვერანა ფანჯარასთან და მიშტერებიხარ ერთ წერტილს... ამ ზაფხულს ტყუპი ბავშვები გვყავს მოსაწყობი უმაღლესში! მოდი შენ და აუხსენი ამ ქალს ან ვინმე სხვას, რომ შენი მუშაობა სწორედ ფანჯარასთან დგომა და ფიქრია... რომ ამ ნაფიქრალის ქალაღზე გადატანაში გაძლევენ ფულს და არა სხვა რამეში.

მოდი შენ და აუხსენი!

"დევალვაცია"

ერთ დღეს ჩვენი დიდი მეცნიერი პავლე ინგოროყვა შინ ბავშვივით გახარბული მოვიდა, ოჯახის წევრებს მოსაწყვეი გამოგვიწოდა და გვითხრა: "ჩემს მამულეთში, გურიაში ვარ მიწვეული".

გავშალეთ მოსაწყვეი. წავიკითხეთ ნაბეჭდი:

"ერის დიდ მოამაგეს, სასიქადლო მამულიშვილს... გიწვევთ გამოჩენილი გურულების დღესასწაულზე ლანჩხუთში და მოუთმენლად ველით თქვენს ჩამობრძანებას". სათანადო ადგილას ხელით იყო ჩაწერილი: "პავლე ინგოროყვას".

მეორე დღეს, მეც მივიღე ზუსტად ასეთივე მოსაწყვეი, ზნ პავლეს ვაჩვენე. მან იცნო ბარათი.

— უჰ, ეს საიდან... მე უტრაში შევინახე!

— არა ეს ჩემია, ფოსტით მივიღე-მეთქი.

ჯერ ეჭვით შემომხედა. მერე ხმამაღლა წაიკითხა:

"ერის დიდ მოამაგეს, სასიქადლო მამულიშვილს..." ისევ შემომხედა და გააგრძელა: — ... "გუგული მგელაძეს"... — კითხვა შეწყვეტა, თავისი ჩვეული "ტაქ" თქვა და გაღიმებულმა ჩაილაპარაკა:

— მაშინ მე აღარ მოვდივარო.

ჩემმა ნაცნობმა, თეატრის ერთ რეჟისორზე, შემოძლივს:

"ზიტო, ეს კაცი ისე ქედმაღლურად მესაღმება, თითქმის ყველა მისი დადგმული სპექტაკლი ნანახი მქონდეს და აღტაცებული ვიყო მისი "ნოვატორობით"—ო.

ძალა წახუისისა

სკოლის ძველ ამხანაგებთან ერთად საქეიფოდ შევედით რესტორან "თბილისში". ჩვენში გამოჩნეულ ესთეტ ზესოს სასტიკად არ მოეწონა მომტანი ქალის გარეგნობა და როცა ის შევევითლის მოსატანად წავიდა, თქვა:

— შეხედეთ რას ჰგავს?! მაგის შემხედვარემ მაღალ მატერიებზე როგორ უნდა ილაპარაკო?! (არა და, ეტყობა აპირებდა.)

ორი-სამი სადღეგრძელოს შემდეგ:

— არა, არა უშავს, ხომ იცი!

ცოტა რომ შეზარხოშდა:

— არა, ნამდვილად კარგი ქალია.

კიდევ რამენიმე ჭიქის შემდეგ:

— აუ ზიტო, რაფაელის მადონას არ ჰგავს!

ქეიფს რომ მოგვრჩით და მომტან ქალთან ანგარიშის გასწორებას ვაპირებდით, მის წინ მუხლზე დაეშო და ხმამაღლა წამოიძახა:

— Богуи!

მერე, მთელი გზა, გალაქტიონის სასიყვარულო ლექსებს კითხულობდა ჩვენი ესთეტი ზესო.

ვერა ხალოდნაია

შესანიშნავი პოეტი და დრამატურგი, ვიქტორ გაბესკირია, ჩვეულებრივი გარეგნობის კაცი გახლდათ. ახალგაზრდობაში ზეზია აუხირდა, გინდა თუ არა ცოლი მოიყვანეო. ერთხელ ზ-მა ვიქტორმა

ბეზიას ულამაზესი კინოვარსკვლავის, ვერა ხალოდინიას ფოტოსურათი
უჩვენა და უთხრა:

— ბეზია, ეს ქალი მომყავს ცოლად და რას მეტყვიო.

ბეზიას ერთხანს უცქერია ფოტოსურათის და შერე უთქვამს:

— ვიქტორ, გთავაზავ... შენ ზევრად უკეთესი გგუთვნისო!

გაჭირვების ფაზა

ერთი, რბილად რომ ვთქვათ, საექვო მხატვრული ღირებულების ფილმის გადაღების შემდეგ ორი ქართველი დრამატურგი ერთმანეთში გაუთავებლად დაიბნა (საქმე სასამართლომდეც კი მივიდა): "არა ჩემი დაწერილია ფილმის სცენარი, არა ჩემი".

კინოსტუდიის ერთმა ენაკვიმატმა თანამშრომელმა შენიშნა:

— იმის მაგივრად, ერთმანეთს აბრალებდნენ: "ჩემი კი არა, შენი დაწერილიაო"... ავტორობას ჩემულობენო!

... ფილმი რომ ეკრანზე გამოვიდა და კრიტიკისა და მაყურებლის რისხვა დაიშასხურა, ისე მოხდა, როგორც ენაკვიმატი კაცი ამბობდა: ავტორები ახლა უკვე ერთმანეთს აბრალებდნენ: — ეს სისულელე რამ დაწერინა ამ უნიჭოსო!

აქაც ერთი ამბავი მაგონდება:

აქაც ორი კაცი დაიბნა გაუთავებლად, ორი მეგობარი კაცი. ოღონდ უკვე ქორუგები: — არა ჩემი ოპერაციის მეთოდი ჯობია, არა ჩემიო. მძიმედ დაავადებულ ერთერთ მოჭიმშეთაგანს სასწრაფოდ ოპერაცია დასჭირდა. მეგობარ ქორუგს უხმო. მან პკითხა: — ოპერაცია ჩემი მეთოდით გაგიკეთო, თუ შენითო? გაჭირვებაში მყოფს უღიარებია — შენი მეთოდითო!

ვახტანგ

ჩვენი ძველი კინოსტუდიის ეზოში იყო ტუალეტი, მომიტვეთ და, იქ ისეთი ანტისანიტარია სუფევდა, შიგ არ შეისვლებოდა.

ხმა დაირხა, სტუმრად ჩამოსულ ჩეხოსლოვაკიის კულტურის მინისტრს სურს კინოსტუდიის დათვალიერებაო. ხელმძღვანელობამ

ბრძანა: ტერიტორია საგანგებოდ დასუფთავეთ, განსაკუთრებით ტუალეტით.

პატარა, მკვრივი აგებულების კაცი, გვარად ტურაზოვი მოჰქინეს საგანგებოდ დასუფთავებულ ტუალეტს და მკაცრად გააფრთხილეს: არც ერთი კაცი, კინოსტუდიის არც ერთი თანამშრომელი ტუალეტში არ შეუშვავო.

ტურაზოვი დილიდანვე შეუდგა თავისი მოვალეობის შესრულებას — დადგა ვახტზე. სულ რაღაც რამდენიმე წამით მოაღწია ტურაზოვმა ყურადღება და უცებ თვალი მოჰკრა, რომ ტუალეტში ვიღაც კაცი შევიდა. შევარდა ტურაზოვი ტუალეტში და რამდენიმე წამში ის კაცი სულ პანჩურის კვრითა და ღელის გინებით გამოაგდო იქედან.

ტუალეტთან იქვე მდგომი ღირეჟიკის ფერდაპარგული წარმომადგენლები ტურაზოვს მივარდნენ და ისეთი დღე აყარეს რომ... ერთი კვირა ის სამსახურში აღარავის უნახავს. ერთი კვირის შემდეგ კი გამოჩნდა... თავშეზიღებული.

თურმე ტურაზოვს ტუალეტიდან კინწისკვრით და ღელის გინებით თვითონ ჩეხოსლოვაკიის კულტურის მინისტრი გამოუვლიდა.

აჭიპროტაშვილი

ორმა რეჟისორმა ერთობლივად ფილმი გადაიღოს. ერთი რეჟისორის გვარი "ჭ"-ზე იწყებოდა (ჭიპროტაშვილი იყო). მეორესი კი "შ"-ზე (შერაზაშვილი). ჭიპროტაშვილს ყველაფერში პირველობის პრეტენზია ჰქონდა. სასტიკად განიცდიდა რომ მისი გვარი ფილმის ტიტრებში, ანბანის მიხედვით მეორე უნდა დაწერილიყო. უძილობისაგან სიჭა-გამოცლილმა ჭიპროტაშვილმა მეზობელს შესჩივლა: "რა ვქნა, რა მოვიმოქმედო მე უბედურმა, რომ ჩემი გვარი, ტიტრებში, პირველი დაიწეროს!" მეზობელმა ურჩია: "აფხაზეთში წადი, გააფხაზდი, მაშინ შენ გვარს წინ "ა" მიმატება, აჭიპროტაშვილი გახდები და ტიტრებშიც პირველი დაიწერები".

სწორედ ასეც მოიქცა პირველობის მოყვარული ჭიპროტაშვილი.

დიდოსტატი

შესანიშნავი კინოოპერატორი ლევან პატაშვილი მთელი ცხოვრება სულ რაღაცით უქმყოფილოა. ჯერ იყო და კინომატოგრაფიის

ინსტიტუტში გამოცდებს რომ აბარებდა, სულ ზუზუნებდა: "მოვხვდები
— არ მოვხვდები?" "მიმიღებენ — არ მიმიღებენ?"

მოხვდა. მიიღეს!

— დამშვიდდი ლევან?

— რას ამბობ? პირველი სემესტრის შემდეგ, რა გარანტიაა, რომ
დამტოვებენ, არ გამაგლებენ!

დატოვეს. არ გააგდეს!

— ახლა ხომ დამშვიდდი, ლევან?

— რას ამბობ, რა დამამშვიდებს. წინ კიდევ სემესტრია... მერე
მეორე კურსი, მესამე, მეოთხე!

დამათავრა ოთხივე კურსი შესანიშნავად!

— მოისვენე ლევან?

— რა მომასვენებს! დიპლომი?!

დიპლომიც კარგად დაიცვა.

— ყველაფერი რიგზეა ლევან?

— ახლა იწყება, რაც იწყება!

— რა იწყება?

— მოსკოვში მტოვებენ, "მოსფილმში" დავრჩე?!

— ღარჩი!

— თბილისში დედაა, მარტო.

— მაშინ წადი თბილისში.

— აქ იცი რა ოსტატები არიან? ლევიცკი, გალპერინი, ვოლჩოკი!...
კვალიფიკაციას აიმაღლებს კაცი!

— მაშინ ღარჩი.

— დედა?!

— მაშინ წადი!

— კვალიფიკაცია?!

.....
წამოვიდა ლევანი თბილისში, გადაიღო შესანიშნავი ფილმები,
მიიღო პრიზები საერთაშორისო ფესტივალებზე. მერე "მოსფილმშიც"
ბრწყინვალედ გადაიღო რამდენიმე სურათი.

— კმაყოფილი ხარ, ლევან?

— ჩვენი ფირი განა ფირია?! აი "კოდაკი"!

"კოდაკზეც" გადაიღო რამდენიმე შედეგრი.

— ახლა რას იტყვი?

— რაღაც ახალის თქმაა საჭირო!

გამოიგონა უამრავი ახალი მეთოდი; რაღაც უჩვეულო ღონებზე ფილტრები... ნეკატის გამჟღავნების ნოვატორული სისტემა შეიმუშავდა...

— ყველაფერი რიგზეა, ლევან?

— "Что все суси-пуси!" — ისევ უკმაყოფილოა დიდოსტატი. —

"Вот во Франции бы снять фильм! С ихней техникой, кинокамерой!"

გადაიღო ფილმი საფრანგეთში. მიიღო უმაღლესი ჯილდოები... მაინც უკმაყოფილოა!

ჩვენმა მეგობარმა მხატვარმა, თარბან-მოურავმა ზუსტად თქვა:

— ჩვენ ყველანი მოკვდავები ვართ. რომ აღარ ვიქნებით, მერე, ოდესმე, ძალიან დიდი ხნის შემდეგ ლევანის ჯერიც რომ დადგება, ის იტყვის:

"Разве это гроб? Разве это доски?! Вот во Франции.."

...აღბათ ამ თავისი მოუსვენარი ხასიათის გამო გახდა მსოფლიო კლასის კინოთელოვანი.

ეხლა ამერიკაშია. ჰოლივუდში მიიწვიეს ქართული კინოს ქეშმარიტი დიდოსტატი!

თუ არის ნეტა კმაყოფილი?!

ჩოხა!

ერთი ჩვენი დიდებული მხატვარი და შესანიშნავი პიროვნება ერთდროულად ორ სპექტაკლზე, სამ ფილმზე და ოთხ ტელეგადაცემაზე მუშაობს ხოლმე. თუ კინოში გადაღებას შესთავაზებთ, არც ამაზე გეტყვით უარს. გასაკვირია, როგორ ასწრებს ამას ყველაფერს?! არადა ასწრებს.

კინოსტუდიაში, ერთი ისტორიული ფილმის პროექტის დაცვის დროს, (ჩვენს მეგობარ მხატვარს კოსტუმების ესკიზების გაკეთებაც უჭირდა დავალებული) შეეკითხნენ: "საშას (ფილმის მთავარ გმირს) როგორი ჩაცმულობა ექნებაო".

მხატვარმა ჩვეული ექსპანსიურობით მოახსენა აუდიტორიას:

"საშას ჩვენ ჩავაცმევით მუქ ქვედატანს, "კლოშით" რასაკვირველია... ზედატანი იქნება ცისფერი, რომელიც შექმნის განსაკუთრებულ კოლორიტს და ხაზს გაუსვამს ქალის ხასიათს, მის სინაზეს, ღრმად ამოჭრილი დეკოლტე კი...

— კი მაგრამ... — სიტყვა შეაწყვეტინა ფილმის რედაქტორმა — საშა ხომ კაცია?!

— მაშინ ჩიხა! — დაუფიქრებლად მოეყო მხატვარმა რედაქტორს, ისე რომ, არც შეუცხადებია.

დარბაზში აქა იქ სიცილი გაისმა.

... მეორე დღეს, მოუხედავად დროის დიდი დეფიციტისა, მხატვარმა სცენარი რომ წაიკითხა, კიდევ ერთხელ დარწმუნდა, რომ საშას (ალექსანდრეს), ჩიხა და მხოლოდ ჩიხა თუ მოუხდებოდა და სხვა არაფერი.

სამი კურდღელი — ერთად

ერთი მწერალი კაცი მისულა კინოსტუდია "ქართული-ფილმის" ლირექტორთან და უთქვამს: მაქვს იდეა; მინდა თქვენს სტუდიას რამდენიმე მილიონი მანეთის ეკონომია მივცეო!

— ეს რანაირადო? — უკითხავს ლირექტორს.

მწერალს დაწვრილებით მოუხსენებია:

თქვენ მე გადამიხდით სოლუმეტრაჟიანი ფილმის სცენარის ჰონორარს. მე სცენარს არ დავწერ. ფილმს, რომელიც სამი-ოთხი მილიონი გიჯდებათ საშუალოდ, თქვენ არ გადაიღებთ. ამით თქვენ სამ კურდღელს იჭერთ ერთდროულად!

— თანაც სამს?! — გაჰკვირვებია ლირექტორს.

— დიახ სამს! — გაუმეორებია მწერალს და თითებზე დაუწყია ჩამოთვლა: — ერთი — მაყურებელი დროს არ დაჟარგავს უხეირო ფილმის ყურებით; მეორე — სამი-ოთხი მილიონი მანეთის ეკონომია, და მესამე — ჩემი ოჯახიც მომადლიერებული გეყოლებათო!

კარგია არა?!

კარტოფილი თერთმეტ კაპიკად

კინოკავშირიდან დამირეკეს: "კარტოფილი ხომ არ გნებავთ, კილოგრამი თერთმეტ კაპიკადო".

ავილე რაღაც ტომრის მაგვარი, მანქანის საბარგულში ჩავაგდე და წავედი.

კინოკავშირის შენობასთან უამრავ ხალხს მოეყარა თავი. ამდენი გამოჩენილი კინემატოგრაფისტი ერთად ფელინის ფილმის ჩვენებაზეც კი არ მენახა. მათი "ვოლგებით" და "ფიატებით" გადაკეტილი იყო ქუჩა და მოედანი.

— რა ხდება!? — ვკითხე ჩვენი კინოს ერთ-ერთ გამოჩენილ ოსტატს.

— მე შეკითხები?

— ხო, შენ.

— ხო... ფინეთში ვაპირებ წასვლას და საბუთები მოვიტანე გასფორმებლად.

შევატყვე, მაინცდამაინც არ ესიამოვნა ჩემი შეკითხვა.

ახლა ერთ-ერთ "ვარსკლავს" შევეკითხე, რაზე შეწუხებულხარ მეტი?

— საწვერო გადავიხადეო.

მერე ცნობილ სცენარისტს ვკითხე — აქ რა ხდება-მეთქი?

— აქ არ ვიცი რა ხდება, მაგრამ მომეჩალი ბიჭო და არ შემძღვია ამდენი ცდა. ფრანგული ფილმების მოსაწვევებისათვის მოველი და... გიჟი არ იყო. ფილმი ჯერ არც ჩამოუტანიათ!

ერთმა რეჟისორმა მითხრა:

— ჩემი ფილმის გასინჯვა იყო გუშინ და, ერთი ნაწილი სადღაც დაუკარგავთ. ელდარს ველოდები, ვკითხო ერთი, რა ხდება ბოლოსდაბოლოს!

მართალი გითხრათ, ცოტა არ იყოს, შემრცხვა. ამდენ ხალხში მე აღმოვჩნდი ერთადერთი კაცი თერთმეტ კაპიკიანი კარტოფილისთვის რომ ვიყავი აქ მოსული.

ცოტა ხანში შენობიდან კინოკავშირის თანამშრომელი გამოვიდა და შეკრებილი ხალხის გასაგონად მთელი ხმით გამოაცხადა:

— მეგობრებო!... ეს წუთია დაგვირეკეს. ტექნიკური მიზეზების გამო ჩვენი საშეფო ორგანიზაცია დღეს კარტოფილს ვერ მოგვაწვდის... ამ დღეები გამოიარეთ!

— აუ! — ერთხმად აყაყანდა მთელი კინო-ელიტა.

გუნებაწამზდარნი და დამცირებულნი მანქანებისაკენ წავიდნენ ლანძღვითა და გინებით.

"ვოლგები" და "ფიატები" ერთდროულად მოსწყდნენ ადგილს.

პატარა ტანის მელოტმა მამაკაცმა შუბლზე ოფლის წვეთები მოიწმინდა და მერე უკებ იყვირა:

— ვაი, თქვენს პატრონს!... ლაურეატები, სახალხოები, და კიდევ რა ვიცი, ვინ... ამ თერთმეტკაციანი კარტოფილისათვის რომ შეკრებილობართ აქ და... თქვენი კოლეგების პრემიერაზე რომ ვერცერთს ვერ გნახავთ ადამიანი! სირცხვილი თქვენი! ბაზარში გადასარევი კარტოფილია მანეთად... არ მომინდომეს აქ თერთმეტ კაციანი კარტოფილი? სირცხვილი, სირცხვილი თქვენი!

პატარა, მელოტი კაცი შეტრიალდა და მკვირცხლი ნაბიჯით რუსთაველის გამზირისაკენ გასწია. მისი ქურთუკის ჯიბიდან წითელი ფერის, გაცრეცილი ბაღურის ნაწილი ამოჩაჩულიყო.

"ნოკაუტი"

ომის პერიოდში, დაღამებოდა თუ არა, მთელი ჩვენი ქალაქი უკნეთ სიბნელოში იძირებოდა. შუქშენილბვის მკაცრი წესი მოქმედებდა.

ჩვენი უბნის ბიჭები ყოფილ პეროვსკაიას ქუჩაზე, ერთ-ერთი ეზოს შესასვლელის თაღს შეფარებოდნენ და შუქში დამალულ პაპიროსს რიგრიგობით ეწეოდნენ.

სამნი იყვნენ.

ერთს ბონდო ერქვა, დანარჩენ ორს უბანში შერქმეული სახელები: წრიპა და შაშუბეშა.

ბონდო ყველაზე ჯანიანი იყო.

შაშუბეშა და წრიპა გამბდარ-გაჩხიკულნი, როგორც უმრავლესობა მაშინდელი ჩვენი თაობისა. ოღონდ წრიპა პატარა ტანისა იყო, შაშუბეშა კი აყლაყულა და ოდნავ მხრებში მოხრილი.

ქუჩის ბოლოში ორი სამხედრო პატრული დაიღანდა და კუთხეს მიეფარა. ბონდომ მათ თვალი მოაშორა და რატომღაც იკითხა:

— შევიძლიათ ერთი დარტყმით კაცის წაქცევა?

— კაცს გააჩნია... — თქვა წრიპამ.

შაშუბეშამ აღმაცურად გახედა ბონდოს.

— ბიჭო, შენ რა სულ იდიოტური ამრები მოგდის მაგ პატარა თავში! — (თავი ბონდოს ზომაზე დიდი ჰქონდა, ქალაქში პირამიდონი რომ გაწყდებოდა, უბანში ამბობდნენ ალბათ ბონდოს თავი ტკივაო)

შაშუბეშამ ხელი გაყო ქუჩაში.

— ისევ წინწკლავს, ტო!

— ვინც ერთი დარტყმით ამ ქუჩაზე გამვლელს მიწაზე დასვაშს, არა... — თავისას არ იშლიდა ბონდო, — პურმარილს ვკისრულობ.

— ერთი დარტყმით? — გამოცოცხლდა პურმარილის სხენებაზე წრიპა.

— ერთი დარტყმით! — გაიმეორა ზონდომ.

— რო მოკვდეს? — თქვა შაშუბეშამ.

— მოკვდეს არა, ტო! ნოკაუტი რა! — ზონდომ თავისი ვეება მუშტი ლოყაზე მოუცაცუნა შაშუბეშას.

შაშუბეშა წაბარბაცდა.

— იდიოტობაა!

— ჯო ღუისი იდიოტია?

— არა, ბიჭო, ღვევ ტოლსტოია! აბა რა ჩემი ფეხებია.

— შენ იკისრებ? — ჰკითხა წრიპამ ზონდოს.

— რატომაც არა! თქვენ პურმარილი იკისრეთ!

— პურმარილი საიდან? — იკითხა წრიპამ.

— ღვინო მე მაქვს, — თქვა შაშუბეშამ, — ბაზუამ ჩამოიტანა სოფლიდან.

— ჭადს მე დავაცხოზ! — თქვა წრიპამ, — ბაზუამისი ფეხილსაც ჩამოიტანდა... ტაფაზე დაკვრას რა უნდა!

ლოდინი დიდხანს არ დასჭირდათ. შორიდან ქოლგიანი კაცის სილუეტი გამოჩნდა.

ზონდოს შეეტყო, რომ ღელავდა.

ქოლგიანი მათ მოუახლოვდა.

„საფარიდან“ ზონდო გამოვიდა და თავისი ვეება მუშტი ქოლგის გარტყა.

ქოლგიანი მოცულობით დაეცა ტროტუარზე.

ზონდო გაიქცა. შაშუბეშა და წრიპა უკან მიჰყვნენ.

შაშუბეშას სარდაფში სანთლის შუქზე ბიჭები ქეიფობდნენ.

— შემეცოდა ტო! — თქვა წრიპამ.

— აბა რა! —

შაშუბეშამ ზონდოს გახედა.

— ასე გამეტებით როგორ დაარტყი? — თქვა ისევ წრიპამ.

ზონდომ წრიპას ყანყრატოში წაავლო ხელი და ხმა დაიწვრილა:

— პურმარილი კარგია, წრიპუს?

წრიპამ ხელი აუკრა.

— დაასხი რა!

— ხასიათი გამიფუჭდა.

შაშუბეშამ ჭიქები შეავსო.

ბონდომ ჭიქა ასწია.

— ეს იმით გაუმარჯოს, ვინც ჩვენ გზაზე დაგვაყენა. ვინც კაცებად გვაქცია... მშობლებს გაუმარჯოს!

შაშუბეშას უცებ სიცილი აუტყდა.

— რას იცინი? — ბონდო მთვრალი იყო, — რას იცინი? — გაუმეორა.

— არაფერს... მეცინება და ვიცინი.

ბონდოს ღვინო ჭიქიდან ეღვრებოდა.

— . . .

ჩაბნელებულ პეროესკაიას ჭიქას ბონდო ნელი ნაზიჭით მიჰყვებოდა. მანქანამ გვერდზე ჩაუქროლა და სიბნელებაში ჩაინთქა. სასწრაფო დახმარების მანქანას ჰგავდა.

ბონდო სადარბაზოში შევიდა. აიარა კიბე და თავისი ბინის კარზე დააკაკუნა. ცოტა ხანში კარი მებზებულმა ქალმა გაუღო. ქალს ხელში სანთელი ეჭირა.

— ბონდო!... მამაშენი... — თქვა ქალმა.

— რა მამაჩემი?

— ეს-ეს არის დედაშენმა სასწრაფოთი წაიყვანა... პატრულებს ჭიქაში წაქცეული უნახავთ.

ბონდო ღიძხანს გაშტერებული იდგა.

— არა, ისეთი არაფერი, — სცადა მისი გამხნეება ქალმა, — ტვინის შერყევა აქვსო!..

იქვე კედელთან, გაშლილი ქოლგა იყო მიყუდებული.

შანიჭური

ჩვენი დიდი დრამატურგი ბ-ნი პოლიკარპე კაკაბაძე ყვებოდა:

— საოცარი ხალხია ეს კომუნისტები. ხშირად არც იციან რას სჩადიან... მიღის კაცი მზით განათებულ ჭიქაზე, აცვია უზრალოდ, საღად, ბედნიერია, რომ არსებობს ამ ქვეყანაზე. უცებ ვიღაცა წამოეწევა, "ეს რა გაცვიაო!" — უყვირებს და... გახდიან უზრალო, სადა ტანსაცმელს, ჩააცმევენ რაღაცას, მდიდროუს, მერე ეტყვიან: "ეს სად ზიხარო". დასვაშენ დიდ კაბინეტში, დიდ სკამზე, მისცემენ მანქანას, სოლიდურ ჯამაგირს, "დაბურულ" მაღაზიას, აგარაკს. კაცს ჭერ

უცხოვება ეს ყველაფერი, მერე თანდათან იფერებს... და სწორედ მაშინ, როცა ეს კაცი ყველაფერს ამას ეძევება და ირწმუნებს, აი სწორედ ეს არის ჩემი ადგილი, და დაიჭერებს სწორედ ამისათვის ვარ ქვეყნად შობილიო, ყველა მე უნდა შემსახუროს, შელაქცოს, და ყველა სიკეთე სწორედ ჩემთვის არის ამ ქვეყანაზეო, სწორედ ამ დროს, მის კაბინეტში შემოვა "ის ვიღაცა", წამოაგდებს სკამიდან, გახდის ტანსაცმელს, კართან მიიყვანს, პანჩურს ამოარტყამს და... გააგდებს კაბინეტიდან.

... და მიღის იგივე კაცი მზით განათებულ იმავე ქუჩაზე, ძველ, უბრალო, სადა ტანსაცმელში... მაგრამ მიღის უკვე დამწუხრებული, და ვეღარ გრძნობს მზის ნათებას, ძველ ზედნიერებას. მიღის, მიჰყვება ქუჩას... უბელურზეუბელური.

ციცინათელა

ზენი პოლიკარპე კაკაბაძის პიესის ("ცხოვრების ჯარა") მიხედვით ვიღებდი კინოსატირას "ციცინათელა". ჯგუფი მოსამზადებელ პერიოდში იმყოფებოდა. ფოტოსინჯების დროს, ერთმა მსახიობმა, მთავარ როლზე პირადი ინიციატივით რომ ესინჯებოდა, გვერდზე გამიყვანა და მითხრა:

- გნებავთ ზიდაჩემს დავარეკინებ?
- სად დაარეკინებ? — ვერ გავიგე მსახიობის ნათქვამი.
- კინოსტუდიის ღირეჟტორთან!
- კი მაგრამ რატომ?
- როლზე რომ დამამტკიცოთ... მინისტრია ზიდაჩემი, იცით ხომ?
- კი მაგრამ ღირეჟტორი რა შეაშა?
- მინისტრი მას დაურეკავს, ის კი თქვენ.

— აჰა! — ვთქვი და დაკვირვებით შევხედე. მსახიობს ისეთი მლიქვნელოვანი გამომეტყველება ჰქონდა, მე მივხვდი, რომ ეს სწორედ ისაა, ვისაც ვეძებდი. ზედგამოჭრილი იასონია!

— არა! — ვუთხარი მე, — ნუ შეაწუხებ მინისტრს, შენ აღმათ უამისოდაც აგიყვანთ როლზე.

... ესკიზები მზად იყო, მსახიობები თითქმის შეჩურჩული და ის იყო ნატურის ასარჩევად ვაპირებლით გამგაზაფრებას, რომ მინისტრის ძმისწულმა შემომთავაზა, ჩემი მანქანით წავიდეთ მე და თქვენი. მერე ისიც დასძინა, რომ საჭესთან აუცილებლად მე დავმუდარიყავი.

— ტარებას ეხლავა ვსწავლობ-მეთქი — ვუთხარი.

— მე მითხრეს ძალიან კარგად ატარებხარ! — ისეთი მინაზეზული ხმით მითხრა მსახიობმა, მომეჩვენა, რომ სამოსელის ქვეშ ღაღიჯდა.

გამოცხადებული იასონია!...

მეორე დღესვე ჩვენ ორნი აჭარისაკენ გავემგზავრეთ. მანქანა საშინელად დამყავდა. მსახიობი მთელი გზა ილიმებოდა. რამდენჯერმე კინალამ ავარია მოვახდინე. ის მაინც ილიმებოდა. — მანქანის დედა არ ვატირე! — ამბობდა — ჭართია, მეტი ხომ არაფერი!

ჩავდიეთ ქობულეთში. მოვეწყვეთ სასტუმროში. მეორე დღეს დეპეშა მივიღეთ თბილისიდან:

"ღაბრუნდით. "ციკინათელა" იხურება".

შბატვარი და ოპერატორი დათქმული რეისით არ ჩამოფრინდნენ. ესეც რაღაცას ნიშნავდა!

გუნებაწამბდრებმა ავიღეთ ჩვენი ბარგი-ბარბანა და ჩავსხდით მანქანაში. საჭესთან ისევ მე ვიჯექი. როგორც იყო მოვახერხე, ჩბაქუნით ჩავრთე სიჩქარე და მანქანა ბორძიკით დავძარი ადგილიდან. მსხიობს გავხედე. სახეზე ფერი არ ელო. იმ წუთშივე მიხვდით, რასაც ფიქრობდა. ზუსტად გეტყვით:

"ისე დაძრა ამ შეჩვენებულმა ჩემი მანქანა, თითქოს მისი საკუთრება იყოს!.. მთლად არ ჩამიმტვრია სიჩქარის კოლოფი!"

ქალაქიდან გასულები არც ვიყავით, რომ კინალამ ავტობუსს შევასკდით.

— ხედავ როგორ დადის? — ავტობუსის მძღოლს გადავამრალე ჩემი დანაშაული, — ხედავ როგორ დამიმუხრუქა?

— არაფერია ბატონო ყარამან... რა უჭირს. მანქანის დედა არ ვატირე! — ეს კი თქვა მსახიობმა, მაგრამ გაიფიქრა სულ სხვა. აშკარად ვკითხულობ ამას მის სახეზე: "დაგიმუხრუქეს არა, ის! ტარება არ იცი და ეგ არის!... მეტი არაა ჩემი მტერი, ეს კინოს გაღამებები არ იყოს!"

ისევ გავაგრძელეთ გზა. ცოტა ხანში მანქანა ისევ დავამუხრუქე. ეხლა კინალამ ტრაქტორს შევასკდით.

და უკუბ იყვინა მსახიობმა.

— გააჩერეთ!

მანქანა გავაჩერე.

— ბატონო ყარამან, მე დამაჩინეთ საჭესთან.

— კი ბატონო!

შევცვალეთ ადგილები. მანქანა დაიძრა.

მსახიობს სახის გამომეტყველება თანდათან ეცვლება.

გეტყვი, რას ფიქრობს ახლა იგი. ის ფიქრობს:

"ერთიც ენახოთ და ეს ღებეშა ლიპაა. შეიძლება იხუმრა ვინმემ პა? ხომ შეიძლება! რას შერეები მერე. ასეთ როლს კიდე ჩაივლებ როდესმე ხელში? იქნებ სწორედ ამ როლით იწყება შენი კინოკარიერა შე 'მტერი'!"

— ბატონო ყარამანი! — თქვა უცებ ტკბილად.

— ღიას! — არც მომიხედავს მისკენ.

— აი, ეხლა კარგი გზა იწყება... — კიდე უფრო დატება მსახიობი და მანქანა რიყეზე გააჩერა. — ეხლა ისევ თქვენ დაბრძანდით საჭესთან!

ადგილები ისევ შევიცვალეთ.

მანქანა ისევ მოწყვეტით და ბორძიკ-ბორძიკით დავძარი ადგილიდან. მსახიობს სახეზე რვა ფერმა გადაჰყრა.

"სანამ თბილისში ჩავალთ, მე კაცად აღარ ვივარგებ და მანქანა მანქანად. რაღა ოხრად მინდა მაგისი როლი".

აღმართზე სიჩქარის გადართვისას ისევ საზარლად დაიჩხაკუნა "კოლოფმა". მე, ვითომც არაფერი, გზა გავაგრძელე.

ის თავის დარდიან ფიქრს ვერაფრით ვერ უღევა:

"სურათი იქნება, არ იქნება, კაცმა არ იცის. ოფლითა და ცოლვით ნაყილი ჩემი მანქანა რომ გზაში იშლება, ეს ნაღლია. რადგანაც ღებეშა გამოგზავნეს სურათი იხურებაო, ესე იგი, დაიხურა და ეგ არი რა!"

მოსასხვევში კინალამ ამოვტყრიადლით.

— ვახ! — იყვირა მსახიობმა.

მანქანა გავაჩერე (უკვე ინსტიტუტურად).

— გადმოვიდე?

— აბა რა უნდა ქნა!

ისევ შევიცვალეთ ადგილები (უკვე მერამღენელს)

გავაგრძელეთ გზა.

შესანიშნავად დაჰყავს მანქანა ამ ჩემი ცოლვით სავსე მინისტრის ძმისწულს. ჯერ სიგარეტი გააბოლა, მერე რადიო ჩართო. ეთერში იყო სიმღერა ჩემი წინა სურათიდან!

სიამაყისა და კმაყოფილების გრობნობით აღვივსე.

მსახიობს თანდათან სახე ეზადრება. სიმღერა სევდიანია, გულში ჩამწვდომი.

— ღიღებულო სურათია, ის თქვენი წინა სურათი! — თქვა მსახიობმა და თვალები აუწყლიანდა. — პრიზებიც მიიღო არა?

წელში გავიმართე და თავი დაუვუწიე.

ისევ მესმის მსახიობის შინაგანი ხმა. აშკარად მესმის.

"ღაფუშვათ და დახურეს ეს სურათი... რა... სხვა სურათის გადაღებას აღარ აპირებს ეს კაცი?! — მანქანის ღელა არ ვატირე" ბოლო სიტყვები მსახიობმა ხმამაღლა წარმოთქვა.

— მე მითხარით რაზე? — შევეკითხე.

— მანქანის ღელა ვატირე-მეთქი!

— არა, რატომ? — წარმოვთქვი უაზროდ.

მსახიობმა მანქანა გააჩერა.

— ცოტა მუხლები გავშალოთ!

გაღმოვიდა მანქანიდან. გაღმოვედი მეც.

— ინებეთ! — მსახიობმა სიგარეტი გამომიწოდა.

გავაბოლეთ.

მერე ისევ გავაგრძელეთ გზა.

აღარ მახსოვს, ამჯერად რომელი ვიტყუით სატესთან... მგონი მე!

დიდი ქართველი დრამატურგის ნაწარმოებს, სადაც მზილებული იყო ტოტალიტარული სისტემა და "ვოლდიზმი", ეკრანული სიკოცხლე არ ეწერა. სამოციანი წლების ხელოვნებას (და ზოგიერთ კინემატოგრაფისტსაც) ხელს არ აძლევდა პოლიტიკური სატრისის კინო-ენაზე ამტყველებს. ერთი სკამს უფრთხილდებოდნენ, მეორენი... მათ სხვა რამ ამოძრავებდათ.

"ჯურღალის ფარი"

ომის პერიოდში რეჟისორ დავით რონდელიშვილის კინოსამინისტროდან დაურეკავთ და უკითხავთ: "ჯურღალის ფარი" ხომ თქვენი გადაღებულიაო?

შეშინებულ რეჟისორს ენის ბორძიკით უპასუხნია: (ენას უკიდებდა ბ-ნი დავითი, გამსაკუთრებით როცა ღელავდა, ღელავდა კი, როგორც ამზობენ, სულ მუდამ).

— კი ბატონო... ჩ-ჩემი!.. ჩავარდნა რომელ რ-რ-ეჟისორს არ ჰქონია... უკვე რამდენი მაკრიტიკეს... უნდა მ-მაპატიოთ!

— რას ბრძანებთ, ბ-ნო დავით... პირიქით. ზედადს უნახავს თქვენი სურათი, დიდად მოსწონებია და სტალინურ პრემიაზე წარგადგინეთ!

პატივცემული დავითი ისე დაბნეულა, რომ ველარაფრის თქმა ვეღარ მოუხერხებია.

სულ რამდენიმე დღის შემდეგ ჩვენმა პრესამ, დიდის აშხით დაადგინა საშინისტროს თანამშრომლის ზემოთხსენებული ნათქვამი. ტრადიციულ თარიღს (სტალინის დაბადების დღეს) აღარ დაელოდნენ და საგანგებო დადგენილებით, სულ მოკლე ხანში, სურათს პირველი ხარისხის სტალინური პრემია მიანიჭეს.

რეჟისორის ზედი

ორმოციან წლებში სტალინი, როგორც წესი, ყველა ახალგადაღებულ კინოსურათს უყურებდა და თავის შეფასებას აძლევდა.

ამჟერად იგი რაიზმანის კინოფილმს "მატარებელი აღმოსავლეთიდან მოდის" — უყურებდა. ფილმის მოქმედება ძირითადად, ერთ კუპეში ხდებოდა (სასიყვარულო აშშ-ში გახლდათ). მატარებელი ხან რომელ სადგურზე გაჩერდებოდა და ხან რომელზე. უყურა ერთხანს სტალინმა ფილმს, უკვე მერამდენედ დატენა თავისი განუყრელი ჩიზუბი "გერცოგინიათი", გააბოლა და... კიდევ რომ გაჩერდა მატარებელი სადგურზე, დარბაზში მყოფ მაშინდელი კინოს მინისტრს, ზოლმაკოვს პკითხა:

— Бюджет еще остановка?

— Да, Висарион Иосифович, — ლელვისაგან არევია მინისტრს.

— Я на этой остановке сижу, — უთქვამს სტალინს და დარბაზიდან გასულა.

სურათისა და რეჟისორის ზედი გადაწყვეტილი იყო!

მუქლოგუნები

კინემატოგრაფისტთა წრეებში ცნობილი აშშ-ში გახლავთ, მაგრამ ზეერმა ალბათ არ იცის:

სტალინს ჩვეულებად ჰქონდა, შულამისას მოეთხოვა, "ჩაპაევი" მაჩვენეთო (მისი საყვარელი სურათი გახლდათ). მაშინვე გაღვიძდნენ პოლიტბიუროს წევრებს და სტალინი ფილმს მათთან ერთად უყურებდა. წინა რიგში დიდი ბელადი მარტო იჯდა. უკანა რიგებში — პოლიტბიუროს წევრები. მათ ყოველთვის ეძინათ. სტალინმა ეს შესანიშნავად იცოდა, მაგრამ არაფერს აშშობდა. როცა სურათი დამთავრდებოდა, პოლიტბიუროს წევრები იმწამსვე მუქლოგუნებით აღვიძებდნენ ერთმანეთს.

— Хороший фильм, — იტყოდა ხოლმე სტალინი ისე, რომ არ მოზრუნდებოდა.

— Великолепный, — ეთანხმებოდნენ პოლიტბიუროს წევრები.

— Может, посмотрим еще раз!

— С удовольствием, Иосиф Виссарионович, — პასუხობდნენ ერთხმად და მის ზურგსკან თვალებს იფშენებდნენ.

... და უყურებდნენ ფილმს თავიდან.

უძილობა სჭირდა იმ ხანად ზელადს!

— . . .

რომელიღაც ახალ ფილმს უყურებდა ისტალინი. (მაშინ, ჯერ კიდევ, დამდგმელი რეჟისორებიც ესწრებოდნენ ფილმის გასინჯვას) სურათი რომ დამთავრდა, სტალინმა იკითხა:

— Во сколько обошлась картина?

— Пять миллионов, Иосиф Виссарионович!

ფეხზე წამოხტა დამდგმელი რეჟისორი.

სტალინმა ჩიბუბი მოქაჩა და თავისთვის ჩაილაპარაკა:

— На ветер брошенные деньги!

რეჟისორი იატაკზე გაიშლართა.

სტალინმა ერთი დახედა გულწასულ რეჟისორს და მშვიდი, მონოტონური ხმით წარმოსთქვა:

— Если такие чувствительные наши режиссеры, зачем же их сюда звать!

დარბაზიდან გავიდა.

ამის შემდეგ სურათის დამდგმელ რეჟისორებს კრემლში აღარ ეძახდნენ.

"ქარზუქი"²

მოსკოვის კინემატოგრაფიის ინსტიტუტში სწავლის პერიოდში ჟენია მორგუნოვი (შემდეგში ცნობილი კომიკოსი), მე და სერგეი გურზო

² ეს და კიდევ რამდენიმე ჩვენი სტუდენტური დროის ამბავი, რის მოწმეც თვით გახლავართ, ჩვენს ფილმში "წარსული უოველდის ჩვენთანაა" გამოვიყენე, მცირე ცვლილებებით.

("ახალგაზრდა გვარდიაში" ტულენინის როლის შემსრულებელი) მოსკოვის ქუჩებში დავბორიალობდით.

მწერალთა კავშირის შესასვლელთან ასეთ განცხადებას წავაწყდით:

"В четверг, 6-го августа в 16 часов в актовом зале Союза писателей состоится обсуждение романа Эренбурга "Буря".

— Это сегодня, — წამოიძახა მორგუნოვმა და "პოზედის" მარკის ხელის საათს დახედა.

— Но это наверное для писателей, — თქვა გურზომ.

— Не только, — თქვა მორგუნოვმა, — Их дети тоже имеют кое-какие права. Пошли! (თითქმის მამამისი ვინმე დიდი მწერალი ყოფილიყოს!)

მორგუნოვმა კიბე აირბინა, მე და გურზო მას მივყევით.

სააქტო დარბაზის კარებში ზონზრობა კონტროლიორი ქალი ზოგიერთს საბუთს უსინჯავდა, ზოგს კი სახელითა და მამის სახელით მიმართავდა და შეუმოწმებლად ატარებდა.

ჩვენ ვესტიბულის მარმარილოს სვეტთან ვიყავით ატუზული.

მორგუნოვი ახალშემოსულებს ათვალიერებდა, მე და გურზო კი მორგუნოვს მივჩერებოდით.

ვესტიბულოში დარბაისელი კაცი შემოვიდა და მყისვე იქ მყოფთა ყურადღების ცენტრში აღმოჩნდა. დიდი აზრით ესალმებოდნენ და მის ჯანმრთელობას კითხულობდნენ (ვიღაცა დიდი თანამედრობის პირი უნდა ყოფილიყო). მან ყველას საკმაოდ თავშეაყვებულად უპასუხა და სააქტო დარბაზისაკენ გაემართა.

— Пошли! — თქვა მორგუნოვმა, სწრაფად პაპიროსს მოუკიდა და მას გაჰყვა. ჩვენც მივყევით. როცა დარბაისელი კაცი კონტროლიორ ქალს გასცდა, მორგუნოვი ამ ქალის წინ შეჩერდა და დარბაისელ კაცს გასძახა:

— Пана, я седчас покупаю и продаю!

დარბაისელმა კაცმა "შვილს" გამოხედა, მერე აღმათ იფიქრა, ეს მე არ მეტებათ, და გზა გააგრძელა.

მორგუნოვმა პაპიროსი რამდენჯერმე მოქაჩა, მერე იქვე ურნაში ჩააგდო და კონტროლიორ ქალს ჩვენზე მოუთითა:

— Они со мной!

... და მორგუნოვი დარბაზში შევიდა. მე და გურზო მას მივყევით...

... ქანდარაზე ვისხედით, უკანასკნელ რიგში.

ტრიბუნაზე ორატორები ერთმანეთს ცვლიდნენ.

ყველანი ერთხმად, უმოწყალოდ აკრიტიკებდნენ ერენბურგის "ქარბუქს".

ღარაბი გუგუნებდა და დროდადრო ოვაციებით "ფეთქდებოდა".

ბოლო სიტყვა ერენბურგს მისცეს.

იგი ნელი ნაბიჯით ავიდა ტრიბუნაზე, ჭიქაში წყალი დაისხა, მოსვა და ჩუმი, მოგუდული ხმით თქვა:

— Здесь беспощадно критиковали мой роман... не знаю... Я немного растерян... прочту вам телеграмму, которую получил, буквально перед тем как уйти сюда.

ჭიბიდან რაღაც ქაღალდი ამოიღო, სათვალე გაისწორა, და წაიკითხა:

— "Прочел ваш роман, очень понравился, желаю дальнейших успехов".

აქ ერენბურგმა დიდი პაუზა გააკეთა, და მერე კიდევ უფრო ჩუმი ხმით წარმოსთქვა:

— Сталин!

ღაბაზი გაირინდა. სამარისებური სიჩუმე ჩამოვარდა. ეს სიჩუმე უსაშველოდ დიდხანს გაგრძელდა. მერე გაისმა ოდნავ გასაგონი ფეხის ხმა.

ერენბურგი გასასვლელისაკენ მიდიოდა.

პარტერი გაქვეავებული იყო.

— . . .

რამდენიმე დღის შემდეგ ლიტერატურულ გაზეთში გამოქვეყნდა ქებათა-ქება ამ რომანისა, და ავტორები კი უმეტეს შემთხვევაში იყვნენ ისინი, ვინც ორი-სამი დღის წინ ასე უმოწყალოდ აკრიტიკებდა ამ ნაწარმოებს.

მამა და ფორთოშლოვი

მოსკოვის ქართველ სტუდენტთა საერთო საცხოვრებელში ჩვენთან ერთად ზორბა სვანი ბიჭი, გრიშა მარგიანი ცხოვრობდა (შემდეგში ცნობილი ისტორიკოსი). უნივერსიტეტში მისი თანაკურსელი იყო ი. სტალინის ქალიშვილი სვეტლანა ალილუევა. ერთხელ ალილუევამ გრიშა მარგიანი თავის დაბადების დღეზე დაპატიჟა.

გრიშა მორცხვი კაცი გახლდათ და წვეულებაზე არ მივიდა.

მეორე დღეს უნივერსიტეტში გრიშას რომ შეხვდა, ალილუევამ უსაყველურა:

— Гриша! Почему не пришел?

— Я постеснялся, — უთხრა გრიშამ.

— Чего ты постеснялся? — გაიკვირვა ალილუევამ. — Никого постороннего не было. Только папа и Ворошилов!

"პაპას" გაგონებაზე გრიშა ადგილზე შექანებულია და კინაღამ ცუდად გამზადარა.

...ლიმილით იგონებს ხოლმე ჩვენი მეგობარი ამ აშავს. მაშინ კი... მაშინ, ამ აშვის გახსენებაც კი ჟრუანტელს გვრიდა.

გენერალი

მე და ჟენია მორგუნოვი ყოველ ხუთშაბათს დღეს "სანდუნოვის" აბანოში დავდიოდით. ეს ხუთშაბათიც არ იყო გამონაკლისი.

...ჯერ ორთქლის აბაზანები მივიღეთ. მერე საერთო განყოფილებაში "შექისობას" ვუწვევდით ერთმანეთს.

შუუხედავი პატარა კაცი ჩვენს გვერდით მოკალათდა თავისი ტაშტით და ის იყო ნახევრად მელოტი თავის გასაპვნას აპირებდა, ფენიამ არ აცალა და შეუტია:

— Ну-ка, давай отсюда... здесь положено два человека. Вон там место свободное.

— Я не помешаю, ребята... там дует.

— Давай, давай, — თავისას არ იშლიდა მორგუნოვი. შუუხედავ პატარა კაცს წინააღმდეგობა არ გაუწევია, თავისი ტაშტი აიღო და წავიდა.

...გასახდელში, თეთრ, ქათქათა ზეწრებში გახვეულნი, უცებ ადგილზე გავშრიით.

შუუხედავი კაცი გენერლის მუნდირის უკანასკნელ ღილს იკრავდა. აბანოს ორი თანამშრომელი პირში შესციცინებდა. ერთ მათგანს ხელში ბუტყერზროლებიანი თეფში ეჭირა, მეორეს — ქაფქაფა ლუდიანი კაობა.

გენერალს მთელი გულმკერდი ორღენებითა და მუღღებით ჰქონდა მოფენილი.

— ე-ე-ე — ენა დაება მორგუნოვს — გენერალი!

გენერალმა ქაფქაფა ლუდი მოსვა და ბუტყერზროლიც დააყოლა.

- ზოდიშის მოხდაა საჭირო, — ვთქვი მე.
- საჭიროა ნამდვილად, — დამეთანხმა მორგუნოვი.

კეისარივით მხარზე ზეწარგადაკიდებული მორგუნოვი გენერალს მიუახლოვდა.

გენერალი მორგუნოვს თითქოს ვერ ამჩნევდა, მხრებში გასწორდა, ზურგი შეაქცია და ამაყად გასწია გასასვლელისაკენ.

- Такой маленький, шуленький и уже генерал? ესლა მოახერხა მორგუნოვმა.

აი, რა გელით!

რეჟისორმა სერგეი გერასიმოვმა მოსკოვის კინოაქტიორების თეატრის მცირე სცენაზე დადგა სპექტაკლი "ახალგაზრდა გვარდია". (შემდგომში ზემოთ უკვე ნახსენები ფილმიც გადაიღო). ოლეგ კოშევიის როლს სამსახიობო ფაკულტეტის მეორე კურსის სტუდენტი ვალოდია ივანოვი თამაშობდა. ხმა დაირხა მთელ ქალაქში, რომ ივანოვმა სმას მიჰყო ხელი.

ერთხელ, სპექტაკლის დამთავრების შემდეგ, ოთახში, სადაც ვალოდია გრიმს იხსნიდა, საშუალო ხნის, ალკოჰოლისაგან დროზე ადრე სახედანაოჭებული და ცხვირაწითლებული კაცი შევიდა, ვალოდიას გაეცნო:

— Сашкин!

ვალოდია სკამიდან წამოდგა და შემოსულის ხელი ჩამოართვა:

— Иванов!

სილკინმა ერთხანს უყურა ვალოდიას, მერე უკებ თვალები აუწყლიანდა, უბის ჯიბიდან საფულე ამოიღო, საფულედან გაყვითლებული ფოტო თავისი ახალგაზრდობისა და ვალოდიას გაუწოდა. ვალოდიამ ფოტოს დახედა. იქიდან საღისაღამათი კაცი იყურებოდა, ტყუპის ცალივით რომ ჰგავდა ვალოდიას.

— Похож на вас? — ჰკითხა სილკინმა, — Это я в молодости, в вашем возрасте.

— Удивительно похож, — თქვა ვალოდიამ — А почему вы плачете?

სილკინმა ცერა თითი თავის დანაოჭებული სახისაკენ გაიშვირა და მწუხარებით წარმოსთქვა:

— Посмотрите что вас ждет!

"კალოშებიდან" მაღალ ქუსლებამდე

გამოჩენილი რუსი კინომსახიობი ნონა მორდოკოვა მოსკოვის კინო ინსტიტუტში გამოცდების ჩასაბარებლად კალოშებითა და ნაირფერად მოხატული ფანერის ჩემოდნით ჩამოვიდა უკრაინის რომელიღაც სოფლიდან. ჩემოდნითვე მოვიდა ინსტიტუტში; გარდერობში არ ჩააბარა — მომპარავენო, და თავისი ბარგი-ბარხანით შევიდა გამოცდაზე. საგამოცდო კომისიის წევრები ღიმილით შეხვდნენ ორიგინალურ აბიტურიენტს.

შეკითხვაზე, თუ რას წაიკითხავდა, მორდოკოვამ უპასუხა: კინაზ ფაშუსოვის მონოლოგსო. კომისიის წევრებს ეხლა უკვე სიცხელი აუტყდათ. იკითხავთ ვინ იყო კომისიაში? ეიზენშტეინი, ლოვეტსკო, რომი, გერასიმოვი, ოუტკევიჩი...

მორდოკოვამ ფაშუსოვის მონოლოგი რომ წაიკითხა, მერე უკრაინულად იმღერა კიდევ.

— ეს გოგო "დიდი თეატრისათვის" არის დაზადებულიო, — იხუმრა ოუტკევიჩმა — მერე აბიტურიენტს დაეკითხა — "დიდი თეატრი" თუ გსმენიათო.

მორდოკოვა სახეზე წამოწითლდა.

— იქ, სადაც მღერიან! — მიეშველა ოუტკევიჩი.

— დიდი თეატრიც მსმენია და ერთი კარგი ანეკდოტიც შენს თანასოფლელებო, — ცოტა არ იყოს გაბრაზდა მორდოკოვა.

— ჩემს თანასოფლელებო!? — გაიკვირვა ოუტკევიჩმა.

— ღიახ! და თუ არ გეწყინებათ მოვყვებიო!

— აბა, აბა! საინტერესოა! — ოუტკევიჩმა კომისიის წევრებს გადახელა.

ნონამ დაიწყო:

— ერთი რუსი გლეხი კაცი ჩამოსულა პროვინციიდან მოსკოვში. თანასოფლელებს დაუბარებიათ "დიდი თეატრში" მიღი აუკილებლადო. აუხსნიათ: ეს ის თეატრია სადაც მღერიანო. — ბოლო სიტყვას ნონამ ხაზი გაუსვა, ოუტკევიჩს ჭიქურ შეხედა და გააგრილა — გლეხაკს სიმღერა ძალიან უყვარდა და შუესრულებია კიდევ თანასოფლელების დანაბარები... პირდაპირ ქალაქებით ამოუყვია თავი "დიდი თეატრის" პარტერში და მოუთმენლად ელოდა, როდის დაიწყებოდა სიმღერა... დამთავრდა პირველი მოქმედება. მეორე. სიმღერა კი რატომღაც არ

იწყებოდა — ცეკვავდნენ გაუთავებლად. ზოლოს გლებკაცს გვერდით
მტდომ ნემიროვიჩი-დანჩენკოსათვის უკითხავს:

— Товарищ, а скоро запоишь!

ნემიროვიჩმა აუხსნა გლებკაცს, რომ აქ არ მღერიან, რომ ეს
ბალეტია, სადაც ცეკვით, პლასტიკით, გადმოიცემა გმირთა მოქმედება,
ნაწარმოების შინაარსი. გლებკაცი მას ისეთი გაშტერებული უყურებდა,
ნემიროვიჩი მიხვდა, რომ ის პირველად ბალეტზე და მოკლედ
მოუჭრა:

— Вы наверное в первый раз... Вы не помните!

თავმოყვარე გლებკაცს სახე აელეწა, სასტიკად დაიბნა და
დარცხენილს ხმა აღარ ამოუღია. არა და გადიოდა ბალეტი "პარიზის
ალი", სადაც მესამე მოქმედებაში სწორედაც რომ მღერიან... და
როდესაც მოვიდა დრო და გუნდმა დასჭექა ფრანგული ჰიმნი
"მარსელიოზა", გლებკაცმა ღრმად ამოისუნთქა, წყრომით გახედა
ნემიროვიჩის და მიახალა:

— Ты я вижу... сам в первый раз! — о.

... შესანიშნავი გულშიამწვდომი სიმღერა, ლალი იუმორი,
შესაშური შინაგანი თავისუფლება და კარგი გარეგნობა (დოვენკო
შემდეგ ამბობდა. — ასეთი პროფილი ბერძნულ ლარნაკებზე თუ
მინახავსო) ყველაფერმა ამან ალტაცებაში მოიყვანა საგამოცდო კომისიის
წევრები. ვის არ აღარებდნენ შემდეგ ამ მართლაცდა "შენების
ანატესს", ყველა ადამიანური ღირსებებით შემკულ ჩვენს ყოფილ
თანაკურსეოს, ნონა მორდოკოვას.

... და განათლებაც საკმარისი ჰქონია, თურმე!

"შოდმოსკოვნიე ვეჩერა"

(ზურაბ ანჭაფარიძის მონაყოლი)

ზურაბ ანჭაფარიძე იმ ხანად "დიდი თეატრის" სცენაზე მღეროდა.
პენსიაზე გასული დავით გამრეკელი თითქმის ყველა მის სპექტაკლს
ესწრებოდა. სიამოვნებდა უმცროსი მეგობრის წარმატება. თაერის
დამთავრების შემდეგ შინ ერთად ბრუნდებოდნენ ხოლმე (მეზობლად
ცხოვრობდნენ). ასე იყო ამჯერადაც. დამთავრდა სპექტაკლი. ჩასხდნენ

"ტაქსი" და გზას გაუდგნენ. ზურიკოს იმ საღამოს ვერ უძღვრია თავისი ჩვეული ოსტატობით და ამ მიზეზით გუნებაწამდარ დავით გამრეკელს მეგობრისათვის რომ ეჩვენებინა — "აი, შენ ასე მღეროდი!", "პოდმოსკოვნიე ვერა" წამოუწყია ჩახლქილი ხმითა და ისეთი უშნო, დამახინჯებული მოტივით, სიმღერის სიტყვები რომ არა, ვერც მიხვდებოდა რა მულოდიას მღეროდა ეს უნიკალური ხმისა და სმენის პატრონი. მერე ზურაც აჰყოლია დავითს სიმღერაში და ისინი, ღუტით, ერთმანეთის ჯიბებზე, უმოწყალოდ ამახინჯებდნენ ამ კლასიკურ მულოდიას.

მძლოლს ეს რატომღაც საკუთარ შეურაცხყოფად მოეღია და ამ — "ესმენოებს" მთელი გზა, "პოდმოსკოვნიე ვერას" მოტივს ასწავლიდა. ისინი კი სულ უფრო და უფრო ამახინჯებდნენ სიმღერას. ზოლოს მძლოლს აეცხო მოთმინება, მანქანა გააჩერა, მრიცხველი გამორთო, მოუტრიალდა დავითს და ზურას და ხელის ქნევით "დირიჟორობა" დაუწყა. ზოლოს როგორც იყო მოახერხა და მიაღწია თავის საწადელს; შეასწავლა სიმღერის მოტივი ამ "უნიჭოებს".

... მგზავრები სახლთან რომ მოიყვანა და ისინი მანქანიდან გადმოვიდნენ, მძლოლმა მათ თხოვა: აბა ერთხელაც ვსინჯოთო!

... და როდესაც დავითმა და ზურამ ისევ ისე საშინლად იმღერეს როგორც თავში, მძლოლს ეტყობა წყალში ჩაყრილი თავისი შრომა დაენანა და გაბრაზებულმა უყვირა:

"ტოყე მზე პევეკი ზოლშოგო ტეტრა!" — და ის იყო მანქანა უნდა დაეძრა, უცებ ჩვენმა მომღერლებმა ისეთი სიმღერა დასტყეს, მძლოლი მოულოდნელობისაგან გაშტერდა...

ბეზია

ერთი ახალგაზრდა ვაჟი კინემატოგრაფიის ინსტიტუტის სამსახიობო ფაკულტეტზე არ მიიღეს. პირდაპირ მიახალეს: "ნიჭის ნასახიც არ გაგაჩნიათ და მსახიობობაზე ნურც იოცნებებთო."

რამდენიმე დღის შემდეგ ჩაჭრილი აბიტურიენტის ბეზია მივიდა ფაკულტეტის დეკანთან. ერთი აშავი დააწია: ჩვენი მეზობლები და მთელი ჩვენი ნათესაობა აღტაცებულია მისი მსახიობური მონაცემებით, თქვენ კი უნიჭობა დასწამეთო! დიდი პაექრობა გაიმართა დეკანსა და გამოცდაზე ჩაჭრილის ბეზიას შორის. ისეთი აყალმაყალი ატყდა

დევანატში, ენით აუწერელი. ზეზია ემოციებს ვეღარ მოერია და გულწასული იატაკზე დაეცა. საჭირო გახდა სასწრაფო დახმარების გამოძახება.

... ექიმი გულწასულს პულის რომ უსინჯავდა, ზეზია უცებ ფეხზე წამოხტა, თავშალი მოიხადა და... ახლა კინალამ დევანს წაუვიდა გული. მის წინ ახალგაზრდა ვაჟი იდგა, "ზეზიას" შესაფერ. ტანსაცმელში გამოწყობილი და სახეგაგრიბული.

... ეს სწორედ ის ახალგაზრდა გახლდათ, რომელსაც უნიჭობა დასწამეს და მსახიობობაზე ოცნებაც კი აუკრძალეს!

ჩემპიონი

ერთი პატარა ტანის, გაჩხიკინებული ზიჭი სწავლობდა ჩვენს ინსტიტუტში. ვაინშტოკი იყო გვარად. ქარი საითაც დაუზერავდა, იქით წაიღებდა ხოლმე. კრებებზე უყვარდა გამოსვლა. რა სერიოზულ თემაზეც არ უნდა ყოფილიყო ზჭობა, ის სულ გაჭირვებაზე ლაპარაკობდა. "სასადილოში გაყინულ კარტოფილს გვაჭმევენ", "საერთო საცხოვრებელში არ ათბობენ", "სტიპენდიას გვიგვიანებენ" და სხვა ამდაგვარზე. ისე კი, სულ სიმართლეს ამბობდა ვაინშტოკი.

ერთხელ, მეტრო "არმატთან" შეშხვდა სახეგაბადრული. ზომამე დიდი პიჯაკის ბორტზე ოქროსფერი მედალი უბრწყინავდა. ხელში რაღაც საქალაქდღესმაგვარი ეჭირა. — ჩემპიონი ვარო — მითხრა.

— რის ჩემპიონი? — გავიკვირვე.

ქალაქის სტუდენტთა ჩემპიონატზე გავიმარჯვე კრივშიო!

— მისდევდი კი როდისმე კრივს?

— არასოდეს. ჩვენი ინსტიტუტის კათედრის გამგემ, რასტიხლავმა მთხოვა, ერთთული გვეკარგება შჩატე წონაში და რა გენალვლება გამოდიო. დიდი-დიდი გაგლახავენ, სამაგიეროთ ტრუსი და მაისური ფეშქაშათ წაიღეო. უარი ვერ ვუთხარი. ხუმრობაა ტრუსი და მაისური?

— არა, ხუმრობა როგორაა!.. გალახულს რომ არ გვეხარ?

— ჩემს გარდა ერთადერთი კაცი იყო ჩემს წონაში და...

— გალახე?

— არა. არ გამოცხადდა და გამარჯვება მე მომანიჭეს. ტრუსი, მაისური და ჩუსტები უკვე ჩემია!

— ყოჩაღ! — ვუთხარი მე და მხარზე ხელი დავკარი.

წაბარმაცდა, კინალამ წაიქცა. ხელი მივამეღლე.

— ნელო, რას შერები... დილიდან არაფერი მიჭამია და ... კარგი
"კაფე" ვიცი... ცოტა ფული თუ გაქვს, ალენიშრო!
ერთი ხუთმანეთიანი მეზღადა. დავთანხმე, რასაკვირველია.

"ზოლოკა"

ქართული სტუდენტთა საერთო საცხოვრებელი მოსკოვში, სამშობლოდან ჩამოსულ უბინაოდ დარჩენილთა თავშესაფარიც იყო ხოლმე. ერთი ასეთთაგანი გახლდათ გაურკვეველი პროფესიის ახალგაზრდა კაცი, რომელსაც ჩვენ "ზოლოკას" ვეძახდით (თავი ზოლოკის ფორმისა ჰქონდა და, ამა რა უნდა დაგვეძახა, როცა თავის ვინაობას რატომღაც არ ამხელდა!). წარმოიდგინეთ, სულაც არ სწყინდა. როცა პირველად ჩვენთან გამოჩნდა, ერთმა ლეიბი დაუთმო, მეორემ ზალიში, მესამემ საბანი... ვუყოფდით ძმურად თუ რამე საქმელ-სასმელი გეზღადა და ისიც იტანდა რა! სხვა რა გზა ჰქონდა! ის კი იყო, სანდახან, თავის ოქროს კბილებს გამოაჩენდა და ღიმილით გვეტყოდა: — ბიჭო, "ზოლოკას" რომ მეძახით, "ზოლეტ" ია ზავტრა მინისტრომ ბუღუ", და ზოლოს ჩაუსომხურებდა — "ჰასკაცარ?" (მოშკალით და, ღელსაც არ ვიცი რა ეროვნებისა იყო).

ერთ მშვენიერ დღეს მოვიდა "ზოლოკა" ცოტა ნასვამი, ტანში გამართული, ამაყი და რიხით გამოგვიცხადა: თუ გაზედავს ვინმე და "ზოლოკას" დამიძახებს, კარგა მაგრადაც გაილახებაო! (თორმე ნუ იტყვით, სადღაც ზინა უქირავებია და სიამაყის გრძნობაც გაღვიძებია)

გაუხედა ერთმა ჩვენმა ზინადარმა, გვარად ჯომარჭიძემ, დემონსტრაციულად წინ დაუდგა და დაუძახა — "ზოლოკო!" ის ამაზე სასტიკად გაზრანდა და ჯომარჭიძეს ხელი შემოჰკრა (არადა სწორედ მის ოთახში ცხოვრობდა). მაგარი ჩხუბი ატყდა, ძლივს გავაშველეთ.

... ორი კვირა "ზოლოკა" ჩვენს საცხოვრებელში აღარ გამოჩენილა. მერე მოვიდა ღამე (ყველას რომ გვეძინა) და ჯომარჭიძის ოთახის კარზე მორიდებულად დააკაკუნა. ჯომარჭიძეს გაღვიძებია და უკითხავს: — რომელი ხარო.

— ეს მე ვარ; "ზოლოკა" — შემპარავი, განაზეხული ხმით უპასუხნია, ფულის გადაუხდელობის გამო ნაქირავეები სახლიდან გამოგდებულ ჩვენს "ზოლოკას".

... და "ზოლოკა" ისევ ჩვენთან ცხოვრობდა... ისევ მშვენივრად იტანდა ჩვენს შერქმეულ სახელს.

სიმი

ერთხელ სულხან ცინცაძე (ისიც ჩვენთან ერთად ცხოვრობდა), საშაპე ოთახიდან შარზე პირსახოცგადაკიდებული გამოვიდა და თავის ოთახში შევიდა. პოუპიტრზე ნოტები გაშალა, ვიოლინოზე დაკვრას აპირებდა. უცერად აღმოჩნდა, რომ ინსტრუმენტს ერთი სიმი აკლდა (ოთხის მაგივრად იყო სამი).

კაცი კინალამ გადაირია!

... სულხანი საერთო საცხოვრებლის ოთახებში შემოიღივით დადიოდა და სიშს ეძებდა.

"ზოლოკას" ოთახში რომ შევიდა, გაშტერდა.

იატაკზე დაგებული ლეიბთან (რომელმაც "ზოლოკას" მშვიდად ეძინა), ფეხსაცმელს, თასმის მაგივრად, ორად გაყოფილი... სიმი ჰქონდა გაყრილი.

სულხანმა მძინარე შეაჯანჯლარა. "ზოლოკას" გაღვიძა.

— ეს რა ქენი, შე იდიოტო!.. — უყვირა გაკაპასებულმა სულხანმა — ხვალ გამოცდა მაქვს!.. როგორღა დავუკრა შე ეთიოპიელო შენა!

— პაგანინი, სხვათაშორის, ერთ სიმზეც შესანიშნავად უკრავდა, — აუღელვებლად თქვა "ზოლოკამ" თვალების ფშენებით, წამოჭდა ლეიბზე და ფეხსაცმელიდან ვიოლონჩელის სიმის გამოძრობა დაიწყო.

— "პაგანინი", "პაგანინი"! — არ ცხრებოდა სულხანი — შენ იცი შე ვირო, ვინ არის პაგანინი?

"ზოლოკამ" იცოდა ვინ იყო პაგანინი, მაგრამ ისიც იცოდა, რომ ფეხსაცმლის თასმები მოსკოვში დიდი ღეფიციტი იყო.

ანტონიო

სტუდენტობის პერიოდში ჩვეულებად გვქონდა ერთმანეთის გათამაშება. ამჯერად ჩვენი "მსხვერპლი" ესპანელი მეგობარი ანტონიო გახლდათ. დაურევით ჩვენი საერთო საცხოვრებლიდან, ვითომდა რესტორან "არაგვიდან" ვურეკავდით: — თბილისიდან ჩამოსულმა ქართველებმა დაგვატყუეს, ძალიან უყვართ ესპანური სიმღერები (ანტონიო შესანიშნავად მღეროდა) და გთხოვს, შენც მოხვიდეთ! ანტონიომ ჯერ ოუარა — "დაწოლას ვაპირებ და აბა რა ვიცით". ეს

"აბა რა ვიცი" უკვე თანხმობას ნიშნავდა. თანაც საცივი და "რქაწითელი" რომ ვუხსენეთ, მაშინვე გვკითხა — იქ სად გიპოვოთო, ვუთხარი — "რომ შემოხვალ მესამე მაგიდასთან ვზივართ, იქვე ხელმარჯნივ". "კარგიო, პირს გავიპარსავ და ნახევარ საათში მანდ ვიქნებიო".

ხელებს ვიფშვნიტო, ღროის გასაყვანად ჭადრაკს ვთამაშობო, მოუთმენლად ველოდებით, როდის პივა ანტონიო "არაგვი", და იქ რომ არ დაეხვდებით, მაშინვე დაგვირეკავს გაბითურებული... ჩვენ კი "რევანშალებულები" (ამას წინათ მანაც მოგვიწყო ოინი) ერთი კარგა მაგრად ვიციანბო.

გადის ერთი საათი... ორი, სამი!

ტელეფონის ზარი რატომღაც ღუმს.

საერთო საცხოვრებელში უკვე ყველას სძინავს.

არა და არ რეკავს ანტონიო.

ჩვენ თვითონ ვრეკავთ ანტონიოს ნაქირავებ ზინაში.

რუსი ღელაკაცი ნამძინარევი ხმით გვასუბოხს — "არაგვი" წავიდა მეგობრებთან საქეიფოლო.

მეტი რა გზა... ვწვებით დასაძინებლად.

ღილით ისევ ვრეკავთ ანტონიოსთან.

ანტონიო ნამძინარევი ხმით და ესპანური აქცენტით, ყურმილში რაღაცას ზუტზუტებს. ზოლოსდაზოლოს ირკვევა:

მისულა ანტონიო "არაგვი". მიდგომია იმ მაგიდას, სადაც ჩვენ ვეკულებოდით. იქ კი, გაშლილ სუფრასთან მსხდარან ვილაც ქართულები და დაუნახავთ თუ არა ესპანელი კაცი, იმ წამსვე ჭიქა "უჯახებიათ". მერე დაუსვამთ სუფრასთან და ხელგადახვეულებს კარგი სიმღერაც წამოუწყიათ. (მენა არ პქონდა ანტონიოს და ვერ აპყვებოდა თუ რა) მერე ანტონიოს რომ უკითხავს, რეზომ დამპატიჟა და თვითონ სად არისო?

— რეზო მოვა, აბა რას იზამს... თუ არა და ჩვენ უიმისოდაც კარგად ვქეიფობთო, — უთქვამს ერთ-ერთ კარგა შეზარხოშებულს და... ანტონიოს საღღერძელო როგორც საკუთარი ძმისა, ისე დაუღევიან.

მოკლელ, ანტონიოს კარგა მაგრად უქეიფია ჩვენს თანამეგობრულებთან.

... ასე "გავათამაშეთ" ნახევრად მშეიერმა ქართველმა სტუდენტებმა ჩვენი ესპანელი ძმაკაცი — ანტონიო!

რამდენიმე დღე ჩვენს საერთო საცხოვრებელში ქუთაისელი ასპირანტები ცხოვრობდნენ (მათი ჩამოტანილი პურმარილის გემო დღესაც მახსოვს). მერე ასპირანტები კერძო ბინაზე გადავიდნენ. ერთ დღეს ტელეფონმა დარეკა. ყურმილი მე ავიღე.

— რომელი ხარო?

— გუგული ვარ-მეთქი, — ვუთხარი.

გაუხარდათ.

— ქუთაისელი ასპირანტები გირეკავთო.

— რომელი ასპირანტები-მეთქი?

— როგორ ბიჭო, პურმარილი ალბათ გახსოვს, ჩვენ კი ღაგავიწყდითო? — მომესმა საყვედური.

დარცხენილმა ყურმილში ჩავძახე:

— რას ბრძანებთ, თქვენც მახსოვხართ და თქვენი პურმარილიც-მეთქი.

— ახლავე ჩაიკვი და წამოდი ჩვენთან, პური ვჭამოთო, — მისამართიც ჩამაწერინეს. პირობა მივეცი, რომ ცოტა ხანში მათთან გაეჩნდებოდი.

— ხო! — მითხრეს ბოლოს, — რეზო და თენგიზიც წამოიყვანე... ყოველ შემთხვევაში, "ადიალებიც" წამოიძღვანიეთო!

— "ადიალები" რატომ-მეთქი?

— "ადიალების" ნაკლებობა გვაქვს. შეიძლება ღამის გათენებაც აქ მოგიხდეთ და... თენგიზი და რეზოც გააფრთხილე, მათაც წამოიღონ "ადიალებიო".

... ვეშაღდები, პერანგს ვოუთოვებ, რომ ამ დროს თენგიზმა და რეზომ შემოაღეს საცხოვრებლის კარი. მაშინვე ვახარე ჩვენი დაპატიჟების ამბავი. ჯერ არ დამიჯერეს, ხომ არ გვატყუებო, ვინ არ დამაფიცეს!

მერე თენგიზმა მითხრა:

— კარგი, შენ ნულა დააგვიანებ, უხერხულია, წადი და ჩვენც მალე მოვალთო. უთოს ნუ გამორთავ. მეც დამჭირდებაო. ხო... მისამართის დატოვება არ ღაგავიწყდესო...

... გაზეთში გახვეული ჩემი "ადიალით" მივადექი ასპირანტების ბინას. კარი ერთ-ერთმა ქუთაისელმა ასპირანტმა გამიღო. დამინახა თუ არა, გადაამკოცნა და ოთახში მიმიპატიჟა. მისი შინაური ჩაცმულობა:

ფეხებზე ფოსტლები, გაცრეცილი შარვალი და ამოჩაწული პერანგი, ცოტა არ იყოს მეჩითირა.

— ზიტები სად არიან? — ვკითხე.

— სოსო ამ დილით ქუთაისში გაფრინდა, ავთო და გელა გასტრონომში წავიდნენო.

"აღმათ სანოვაგის საყიდლად", — გავიფიქრე.

ამის გაფიქრება და გელას და ავთოს ოთახში შემოსულა ერთი იყო. გადამებვიფინე, გადამკოცნეს. გელას ზუხანკა შავი პური ეჭირა, ავთოს "პილმენის" პატარა კოლოფი. (ახლა სანოვაგის სიმცირეც მეჩითირა).

— ეს ილლიაში რა გაქვსო? — მკითხა ავთომ.

— ეს "ადილაა!" — ვუპასუხე.

— "ადილაა?" — გაიკვირვა გელამ.

— აქ, ახლოს, მეგობართან მქონდა დატოვებული... გზად გამოვიარე... შინ მიმაქვს (უკლებ დამკრა თავში: — ეხლა რეზო და თენგიზი რომ გამოჩნდნენ ილლიებში "ადილააამოდებული", რა კარგი სანახავეები ვიქნებით-მეთქი).

წასვლა დავაპირე.

— მოიცა, ჩაიზე დაგვეწვიო, — შემიპატიჟა გელამ.

— არა, მადლობით... მეჩქარება... სამეცადინო მაქვს, — ვიცრუე, ასპირანტებს დავემშვიდობე და ილლიაში ამოჩრილი "ადილით" შინისაკენ გამოვეშურე.

... საერთო საცხოვრებელში შევდგი თუ არა ფეხი გაზეთშემოხეული ჩემი "ადილით", იმწამსვე სიცილ-ხარხარი შემომესმა. საერთო საცხოვრებლის მთელი შემადგენლობა ღერეფანში გამოფენილიყო და ჩემს მოსვლას ელოდებოდა. ყველა გულიანად იცინოდა. მარტო თენგიზი და რეზო იყვნენ "სერიოზულად" და სწორედ ამით მივხვდი, რომ სწორედ ისინი იყვნენ ჩემი გათამაშების ავტორები. არადა, წელან რამდენი მაფიცეს და რამდენჯერ გამიმეორეს: "გვითხარი ვაჟაკურად, ხომ არ გვაბითურებო!"... კი მაგრამ, ყურმილში ხმა როგორ შეიცვალეს ამ თათრებმა, ამით! თანაც რა დამატრეზლად უძცვენენ ქუთაისურად?...

რას იზამ! ერთხელ ყველა ეგება "ანკესზე"... და განა მხოლოდ ერთხელ? ისე, მე რომ ვაკვირდები, გათამაშების სურვილი და უნარიც კაცის ნიჭიერებაზე მეტყველებს. ასე არაა განა? ეს ხომ გათამაშებულების მომავალმაც გვიჩვენა!

ჩესუჩის კოსტუმი

ამ გათამაშების ავტორებიც რეზო და თენგიზი გახლავთ.

ჩვენმა ძმაკაცმა, თური პეტრიაშვილმა თავისი ერთადერთი ჩესუჩის კოსტუმი გარეცხა, საერთო-საცხოვრებლის სამზარეულოში გაფინა და გაშრობას ელოდებოდა (არდაღვებების ღროს ზღება ეს ამბავი). კოსტუმს არა და არ ელირსა გაშრობა.

თურმე, ხან რეზო, და ხან თენგიზი, სამზარეულოში შევიდოდნენ, ნახევრად გამშრალ კოსტუმს წყალში დაასველებდნენ და ისევ შკიდებდნენ თოკზე. შეწუხებული თური ყველას ეკითხებოდა: "ჩესუჩის კოსტუმის გაშრობას რამდენი ხანი უნდაო?" ყველას პირი შეჭინდა შეკრული და ზოგი ეუბნებოდა სამი-ოთხი დღე სჭირდებაო, ზოგი კიდევ — ერთი კვირაო. ერთმა ისიც კი უთხრა ჩესუჩის კოსტუმი საერთოდ არ შრებაო. მოდი და ნუ გადაირევი კაცი, როცა გაქვს ერთადერთი კოსტუმი, შეეყვარებულთან პაემანზე ხარ წასასვლელი და წარამარა გადაგაქვს ეს პაემანი. ბოლოს თურიმ უთითი გააშრო კოსტუმი (ოღონდ ილიებში ღარჩა სინოტივე) და გაბჭერასთან გაბმულ თოკზე ჩამოჰკიდა.

... და როცა შევიდა სამზარეულოში და ნახა, რომ კოსტუმს წურწურით ჩამოსდიოდა წყალი... მართლაც კინალამ გადაირია. ... ჩქარი ნაბიჯით წავიდა აბულაძის ოთახისაკენ, შევიდა, გამოაღო კარადა, აიღო თენგიზის საგარეო პიჯაკი, მოიზომა... სამწუხაროდ სახელოები მოკლე აღმოაჩნდა! მაშინ თური რეზო ჩხეიძის ოთახისაკენ გაემართა... იქაც ასევე გამოაღო კარადა, ჩამოხსნა საკიდიდან რეზოს ბუკლეს პიჯაკი და ჩაიცვა. კოსტუმი თითქმის მის ტანზე იყო შეკერილი...

... ის ბუკლეს პიჯაკი თურის შერე ადარც გაუხდია.

რეზომ "უფეშქაშა".

შავი მღვის სანაპიროდან — ლოს-ანჯელესამდე

სტუდენტობის ხანაში ერთი მეგობარი გვყავდა, მიამიტუნე-მიამიტი კაცი, სახელად რადნერი. მამამისი სათათრეთის ავტონომიური რესპუბლიკის პირველი მდივანი გახლდათ, მაგრამ ჩვენი მეგობარი ამით არასოდეს სარგებლობდა. ის კი იყო, ამანათის მიიღებდა თუ არა ყაზანიდან, ამბანაგებს უხედავ გვიმასპინძლებოდა.

ერთ მშვენიერ დღეს ჩვენმა მეგობარმა ცოლი ითხოვა, თბილისელი ქალიშვილი, ჩვენი ინსტიტუტის სტუდენტი, სტელა კირაკოზოვა. ლამაზი გოგო იყო სტელა, მაგრამ...

... ერთ კვირა დღეს რადნერი გორკის ქუჩაზე შემხვდა სახე შეცვლილი და დამწუხრებული.

— რა იყო რადიკი, ავად ხომ არა ხარმეთქი, — ვკითხე.

— არა... ისეთი არაფერიო, — მიპასუხა. მერე ჩემი ამბები გამომიტოვა. ბოლოს მორიდებით თქვა: — ბინას ვეძებ... ხომ არავენ იცი აქირავებდესო... ან შეიძლება, კუთხესო.

ვისთვის გინდა-მეთქი.

ჩემთვის!

კი მაგრამ... შენ ხომ მშვენიერი ბინა გაქვს ქალაქის ცენტრში-მეთქი.

იქ სივიწროვეა. ველარ ვეტყვითო...

და მიაშო თავისი ოჯახური ამბავი.

ქორწინების ერთი თვის თავზე, სტელას თბილისიდან დედა ჩამოეყვანია. ცოტა ხნის შემდეგ, დედა. ეზლახანს კი თავისი უმცროსი და-ძმაც ჩამოსახლებულან მის ბინაში. ეს ამბავი რომ გავიგე, ბრაზი მომერია და ჩემი გულისწყრომა არც დამიმაღლავს, პირდაპირ ვუთხარი.

რამ გამოგატვინა ამხელა კაცი!.. აილე შენც და გაეყარე, სახლიდან გააგლე ეგ უნამუსო, უზნეო ხალხი-მეთქი!

— რას ამბობო, — გამიწყრა, — ქალი ფეხმძიმედ არის, მაგას როგორ შეუბნებო!

... ცოტა ხნის შემდეგ, რადნერს ინსტიტუტის საერთო საცხოვრებელში მოუჩინეს ერთი საწოლი.

სტელა და მისი ჭილაგი კი მოსკოვის ცენტრში დამკვიდრდნენ, სამუდამოდ!

"ერთი, ორი, სამი!"

ერთხელ, მე და ჟენია მორგუნოვი გორკის ქუჩაზე მივდიოდით. შეუქნიშანთან ტენტახდილი მანქანა გაჩერდა. უკანა სავარძელში ნეფე-დედოფალი ისხდნენ. ქალიშვილს სახეზე ბედნიერება ეწერა. ვაჟს — დაბნეულობა.

მორგუნოვმა სიძეს გასძახა:

— Парень, опомнись пока не поздно!

— Уже поздно! — წაილულულა სიძემ.

აინთო მწვანე შუქი.

მანქანა ადგილს მოსწყდა.

ნეფედედოფალი გაუჩინარდა.

გზად მორგუნოვმა ასეთი ამბავი მიამზო:

— "ოქროს ქორწილის" დროს, მოხუც ინგლისელ მამაკაცს ჰკითხეს:

როგორ მოახერხეთ, რომ ამ ორმოცდაათი წლის განმავლობაში, მუღლღები ერთმანეთს არ წაჩხუბებიათ.

მან უპასუხა:

"ქორწინების პირველსავე დღეს ჩემი ქალბატონი ერთცხენიანი "ფაიტონით", ფერმის ირგვლივ გავასიერნე. ცხენი გზაში გაჩერდა და ადგილიდან ფეხს აღარ იცვლიდა. სამამღე დავითვალე.

ერთი!

ცხენი ადგილიდან არ დაიძრა.

ორი!

ის ისევ ჯოუტად იდგა.

სამი!

არც ეხლა დაიძრა ცხენი ადგილიდან.

მამინ მე კოლტი ამოვიღე და ცხენს ვესროლე. საბრალო ცხოველმა სული იქვე განუტევა. მას შემდეგ ორმოცდაათი წლის მანძილზე, როგორც კი ჩემი მუღლღი ხმას აუწევდა, მე იმწამსვე ვიწყებდი თვლას:

ერთი!..

და მორჩა! კონფლიქტი დასაწყისშივე "ჩახშული" იყო.

ეს რომ მომიყვა, მორგუნოვმა, მერე დაამატა: — ჭკვიანი კაცი იყო ინგლისელი არა? რას იტყვიო!

— კი მაგრამ, შენ ცოლთან რატომ არ გამოიყენე იმ ინგლისელი კაცის მეთოდი? — ვკითხე.

— ამისათვის ცხენი, კოლტი და ინგლისელი ცოლია საჭირო, ფერმაზე რომ აღარაფერი ვთქვათ.

— გეამზნა მაინც, — ვუთხარი მე, — იქნებ ამასაც ემოქმედა-თქო!

— უეამზო.

— მერე?

— რა მერე!.. შენ დაასწრებ რუს ქალს?.. წარამარა "ერთი, ორი, სამი-ო" — იძახდა. — ჩემი ბედი, რომ კოლტი არა ჰქონდა იმ ჩემი ცოდვით სავსეს!

მორგუნოვი უკუბ დამემშვიდობა და სამხედრო ნაბიჯებით
ქუჩას. თან ხმამაღლა და ნერვოზულად ითვლიდა:

"ერთი, ორი, სამი".

მე ვუყურებდი მიმავალს და ვფიქრობდი. კარგად თქვა ჭკვიანმა
კაცმა — სხვა სხვის ომში ზრძენიაო.

ფული, ფული!

ყენია მორგუნოვმა სცენარი დაწერა. მიიტანა "მოსფილის"
სასცენარო განყოფილებაში. მთავარმა რედაქტორმა სცენარი წაიკითხა
და ვერა გაიგო რა. კოლეგებს უთხრა: მორგუნოვი რომ მოვა, ერთი
შეეკითხოთ, რა უნდა ამ თავის სცენარით თქვას. ასე პირდაპირ
შეეკითხოთ:

— "ტოვარიში მორგუნოვ. ჩტო ვი ხოტიტე ეტიმ სკაზაც".

რამდენიმე დღეში მორგუნოვმა რედაქტორების კარი შეაღო.

ერთ-ერთმა რედაქტორთაგანმა მაშინვე მიახალა:

— "ტოვარიში მორგუნოვ ჩტო ვი ხოტიტე..."

— "დენგი ხოჩუ, დენგი!" — იყვირა მორგუნოვმა ისე რომ
რედაქტორს სიტყვა არც კი დაამთავრებინა.

ვალდი

(გაგონილი)

თქვენ იცით რა არის ვალდი? არა?

გეტყვით!

იღებ სხვის ფულს, დროებით. უბრუნებ კი შენს საკუთარს
სამუდამოდ!

კეთილი კლასიკოსები

მოსკოვში გაჭირვებაა პროდუქტებზე, ტალონები ჯერ არ არის
გაუქმებული. ქართველ სტუდენტთა საერთო საცხოვრებლის ხშირი
სტუმარია კინემატოგრაფიის ინსტიტუტის დიპლომანტი ლოვა
კულიჩანოვი (თბილისში დაბადებული და შემდეგში ცნობილი რეჟისორი).

მისი მასპინძელი გახლდათ გია მარგველაშვილი (შემდეგში ცნობილი კრიტიკოსი).

კულიჩანოვი აიღებდა ხოლმე გიას ზიზლითთუკიდან რომელიმე წიგნს, კითხვა-კითხვით გამოვიდოდა ოთახიდან, ასევე კითხვა-კითხვით გაივიდოდა საერთო საცხოვრებლის გრძელ ღერეფანს, კუბიშევის ქუჩას... გორკის ქუჩას და... ზუკინისტების მალაზიას მიაღებოდა.

...რამდენიმე ხნის შემდეგ, პილმენებით ან შესაწავი "პოლოფაბრიკატი" დატვირთული კულიჩანოვი გია მარგველაშვილიან ბრუნდებოდა. გია პილმენს ან შემწვარ კატლეტებს მიირთმევდა და განუწყვეტლივ ერთი და იგივეს იმეორებდა:

— Какой ты добрый, Левушка!

ასე მოხდა არა ერთხელ და არა ორჯერ.

გია გემრიელად ილუკმებოდა და სულ ერთი და იგივეს იმეორებდა:
— Какой ты у нас добрый, Левушка!

— Добрым не я... добрые наши классики!

გამოტყდა ბოლოს კულიჩანოვი.

ნაყინის გამყიდველი ქალი

ზემოთ ხსენებულ საერთო საცხოვრებელში ერთმა ჩვენმა მეგობარმა, ამყამად სახელგანთქმულმა კინორეჟისორმა, სახანძრო კიბით (ჩვენი ოთახის ფანჯრის მოაჯირს რომ ჰქონდა მოდგმული), თეთრბალათიანი ქალი ამოიყვანა. ქალს ხელში ნაყინის ყუთი ეჭირა.

— Мороженое не хотите? — მკითხა ქალმა, რა წამს ფანჯრიდან ჩემს ოთახში ფეხი შემოადგა.

— Нет, спасибо! — ვუარე მე.

გაკვირვებული ვიყავი ჩვენი მეგობრის ვაჟკაცობით. ამსიმაღლე კიბეზე ცალი ფეხით ამოსვლამ (მეორე ფეხი ხისა ჰქონდა) ჩემი გულწრფელი აღტაცება გამოიწვია. მომაუაღმა რეჟისორმა ქალი თავის ოთახში შეიყვანა...

...ღილით ღერეფანში რომ გავედი, დავინახე, მეზობელი ოთახიდან თეთრბალათიანკულო, მზარზე ყუთგადაკიდებული, "შემაროუნე" ქალი გამოვიდა, თმა შეისწორა და წკრიალა ხმით დაიძახა:

— Кому мороженое, мороженое кому?

იქვე დაიწყო ვაჭრობა.

...ეს ყველაფერი სასაცილო იყო, მაგრამ შემდეგ გამოირკვა, რომ სახანძრო კიბე მოაჭირზე მიღუღებული არ ყოფილა და ფაქტობრივად ჰაერში იყო გამოკიდებული.

გასაკვირია! როგორ ამოვიდა ამ კიბით მესამე სართულზე ეს ორი ადამიანი!

ერთხელ ყველაფერი ხდება ამ ქვეყანაზე!

ჩვენდა საბედნიეროდ, ქართულ კინოს ერთი შესანიშნავი რეჟისორი გადურჩა, მოსკოვის ვაჭრობის ორგანიზაციას კი ერთი "შეშაროფი" ქალი.

სრული ქეშმარიტება!

ერთი პერიოდი საბჭოთა კინო ზედმეტად "ლიტერატურული" გახდა. დაკარგა თავისი ჩვეული სპეციფიკა: სიმბოლოებით თუ მონტაჟის მეშვეობით აზროვნების სისტემა შეცვალა გაუთავებელმა დიდიზმმა, დიქტორის ტექსტმა.

...სწორედ ამ საკითხზე იყო გაცხარებული კამათი მოსკოვის კინოინსტიტუტის სააქტო დარბაზში.

ერთმა სტუდენტმა, რომელიც დარბაზიდან წამდუნუნ მალე რეპლიკებს ისროდა, ბოლოს ავადმყოფურად იყვირა:

— Долой в кино всякую литературщину! Надо мыслить кадрами.

რეჟისორმა კომენტავა მას შშვიდად უპასუხა:

— Не кадрами, а... головой надо мыслить, дорогой!

ამაში მართლაც რომ ვერ შეედავებოდი პატივცემულ რეჟისორს.

ინტონაცია

კინემატოგრაფიის ინსტიტუტში კინოკომედიის "შხიარული ახალგაზრდობის" პრემიერის შემდეგ რეჟისორი ალექსანდროვი ეიზენშტეინს აუხიროდა: "გინდა თუ არა, გამოდი და რამდენიმე სიტყვა თქვი ჩემს ფილმზეო". ბოლოს, რომ აღარ მოეშვა, ეიზენშტეინი იძულებული გახდა ტრიბუნაზე ასულიყო.

(საბჭოთა კინოკომედიებს აღმაცერად უყურებდა, პრემიერაზე ალექსანდროვმა ლამის ძალით მოიყვანა)

ეიზენშტეინმა თქვა:

— Как у Чаплина, Смешно и... грустно!
ზოლო სიტყვა განსაკუთრებული ინტონაციით წარმოსთქვა.

ფრაზა

კინემატოგრაფისტთა ერთ-ერთ შეხვედრაზე, სადაც გამოშვებულია უმრავლესობა პათოსით ამტკიცებდა, რომ საბჭოთა ფილმების გმირები "ანგელოზები" უნდა ყოფილიყვნენ, მიხაილ რომმა სულ ერთი ფრაზით გამოთქვა თავისი სათქმელი:

— Почему советский покойник должен быть розовым?

...და კინალამ შეეწირა კიდეც ამ ერთადერთ ფრაზას, რომლის სახალხოვრ თქმა, იმ პერიოდში, ლამის გმირობას უდრიდა.

კარლ სპააკი და პლაგიატები

ინსტიტუტში განთავსებული ფრანგი კინოდრამატურგი კარლ სპააკი გვესტუმრა. სააქტო დარბაზში სტუდენტებთან შეხვედრისას, სასცენარო განყოფილების პირველკურსელი ქალიშვილი სპააკს შეეკითხა:

— Как вы пишете сценарий?

სპააკმა მთელი სერიოზულობით უპასუხა:

— Я пишу сценарий лежа!

ამ შეხვედრას ერთი ცნობილი კინოდრამატურგი ქალი ესწრებოდა. მას ძალიან მოეწონა ფრანგი კინოოსტატის პასუხი და აღტაცებულმა წამოიძახა:

— Я тоже пишу лежа!

— Давайте писать вместе!

მაშინვე მოეგო სპააკმა და დარბაზის ოვაციას ღიმილით შეხვდა. მგონი, მომავალი სცენარისტები შემდგომში სარგებლობდნენ კიდეც ფრანგი კინოდრამატურგის ამ "გამოცდილებით".

"შეცდომა"

რეჟისორი სოფიენკო და ახალბედა მემონტაჟე ქალიშვილი კინოდარბაზში ტარას შევჩენკოსადმი მიძღვნილი ფილმის "შავად" დამონტაჟებულ სამუშაო მასალას უყურებდნენ.

იკოლა რა რეჟისორის მკაცრი ხასიათი, ქალიშვილი ეკრანს დაძაბული უყურებდა, თან მიცემულ შენიშვნებს რვეულში ელვის სისწრაფით იწერდა. უცებ ეკრანზე შენიშნა, რომ ეპიზოდების თანამიმდევრობა არეოდა. თვალებზე ხელები აიფარა და ჩუმი, ჩავარდნილი ხმით წარმოსთქვა:

— Извините, ради бога. Я ошиблась!

— Ты гениально ошиблась! — იყვირა რეჟისორმა, ჯერ პაპიროსს მისწვდა, მერე ქალიშვილს ხელები დაუკოცნა და ადგილიდან წამოხტა. ალელუბულმა აქეთ-იქით იწყო სიარული.

მემონტაჟე მთლად დაიბნა. ვერ გაგვო, რა მოხდა.

მოხდა კი შემდეგი:

იმ ეპიზოდის შემდეგ, სადაც, "საღდათად" გამწესებული ტარას შევჩენკო სილას აწნავს უნტერ-ოფიცერს, მემონტაჟეს ჩაუსვამს სცენა, რომელიც იმპერატორ ალექსანდრე მეორის პორტრეტით იწყებოდა. ისე გამოვიდა, თითქოს შევჩენკო სილას აწნავს თვით იმპერატორს.

დამწყებმა მემონტაჟემ, რასაკვირველია, ეს ვერ შენიშნა. ეფექტი კი საოცარი იყო.

ახალბედას ეს "შეცდომა" კინოს ისტორიაში შევიდა, როგორც ნიმუში კლასიკური მონტაჟისა.

პუშკინი—ტიხონოვი

"მოსფილში" კინოსურათის გადაღებას აპირებდნენ პუშკინის ცხოვრებაზე. მაშინ, მაყურებლისათვის ჯერ კიდევ უცნობ სლავა ტიხონოვსაც სინჯავდნენ პოეტის როლზე. მხატვარ-გრიმიორს სარკის წინ პუშკინის ფოტო ედო და იმის მიხედვით უკეთებდა ტიხონოვს გრიმს. შემდეგ მსახიობი ფოტოზე გადაიღეს, რათა მსგავსების შემთხვევაში კინოსინჯვეც მიეწვიათ. ეს მსგავსება რეჟისორის ასისტენტმა ვერ აღმოაჩინა და ტიხონოვი კინოსინჯზე აღარ მიიწვია. განაწყენებულმა მსახიობმა გრიმიორს სთხოვა პუშკინის ნამდვილი ფოტო, აიღო თავისი და რეჟისორთან მივიდა. ჯერ თავისი ფოტოსინჯი უჩვენა, — ეს პუშკინის ფოტოაო, მერე კი პუშკინის ნამდვილი ფოტო — ეს კი მე ვარ და თუ ვგავართო. რეჟისორმა დიდხანს უყურა პუშკინის ფოტოს,

როგორც ტიხონოვისას, და თქვა: — არ გავხარ ჩემო კარგო და რა ვქნაო!

როცა ტიხონოვმა გრიშორს პუშკინის ფოტოს მაგივრად თავისი ფოტო დაუბრუნა, ისიც ვერაფერს მიხვდა.

...პუშკინის როლზე ფოტოსინჯები გრძელდებოდა.

გრიშორს სარკის წინ ტიხონოვის ფოტოსინჯი ედო და ახლად მიწვეულ კანდიდატურებს იმის მიხედვით უკეთებდა პუშკინის გრიშ.

მკითხველს ახსოვს ალბათ ცნობილი ამბავი:

ოცდაათიანი წლების პოლიუდში გამოცხადდა კონკურსი, — ვინ უფრო ზუსტად მიზაძავდა ჩარლი ჩაპლინს. სათანადოდ ჩაცმულმა და გაგრიმულმა, ინკოგნიტოდ მისულმა თვითონ ჩარლი ჩაპლინმა, კონკურსში...

მეექვსე ადგილი დაიკავა!

წითლად შეღებილ სტენდთან

ფართო დერეფნის ბოლოში, წითლად შეღებილ ხანძარსაწინააღმდეგო სტენდთან, მთვრალი ლენინი იჯდა და გამვლულ-გამომვლულებს უშვერი სიტყვებით უმასპინძლებოდა.

ამ დროს "მოსფილმის" ერთ-ერთ პავილიონში სასინჯი გადაღებები მიმდინარეობდა. სამი თუ ოთხი სათანადოდ გამოწყობილი და გაგრიმული მსახიობი ლენინის როლზე ისინჯებოდა. რეჟისორის ასისტენტთან აღელვებული თეთრხალათიანი ქალი მიიჭრა და ყურში რაღაც უჩურჩულა. ასისტენტს სახე შეეცვალა; თვალები გაუფართოვდა. დამდგმელ რეჟისორთან მივიდა (ერთ-ერთ მსახიობთან რეპეტიციას რომ გადიოდა), შესაფერი მომენტი იხელთა და ახლა მან უჩურჩულა რეჟისორს რაღაცა. დამდგმელი რეჟისორი ჯერ დაიბნა, მერე კისერზე ჩამოკიდებული ხმის გამაძლიერებელი პირთან მიიტანა და ყველას გასაგონად გამოაცხადა:

— Товарищи! Произошло неприятное. Один из кандидатов на роль Владимира Ильича, выпил в буфете четыреста грамм столичной водки, закусил бутербродом с икрой и не уплатив, смылся с буфета!

პავილიონში სამარისებური სიჩუმე ჩამოვარდა. ჯგუფის წევრები "ლენინებს" უკურებდნენ... ხან ერთს, ხან მეორეს.

ამ დროს კი, "მოსფილმის" ფართო ღერეფების ზოლოში, წითლად შეღებულ ხანძარსაწინააღმდეგო სტენდთან, ყუთზე წამოშვადარი "ლენინი", ღრმა ძილს მისცემოდა.

სიზნელეში

საკავშირო კინოკომიტეტში კინორეჟისორ გრიგორი როშალის ერთ-ერთი ფილმის ბედი წყდებოდა: გამოეშვათ ეს ფილმი ეკრანზე, თუ "თაროზე" შემოედოთ (რაც მაშინ არცთუ იშვიათობას წარმოადგენდა).

ფილმის გასინჯვას ამჯერად სულ სამი კაცი ესწრებოდა:

დემიჩევი — მაშინდელი ცენტრალური კომიტეტის კულტურის განყოფილების გამგე,

რომანოვი — კინემატოგრაფიის მაშინდელი მინისტრი და,

თვითონ ფილმის დამდგმელი რეჟისორი გრაგოშალი.

ფილმი ის იყო უნდა დამთავრებულიყო, სიზნელეში რომელიღაცამ თქვა:

— Хорошам фильм.

... აინთო სინათლე.

დემიჩევმა რომანოვს შეხედა.

რომანოვმა დემიჩევს.

— Хорошам, — გაიმორა დემიჩევმა სიზნელეში ნათქვამი.

— Хорошам, — თქვა რომანოვმა.

ეტყობა დემიჩევს ეგონა სანაქებო სიტყვა რომანოვმა თქვა, რომანოვს კი ეგონა, დემიჩევმა.

ფილმი მიიღეს.

როგორც შემდგომ ცნობილი გახდა, ეს სიტყვები თვითონ დამდგმელ რეჟისორს წარმოუთქვამს.

რიხდაკარგული რედაქტორი

მოსკოვში, ერთ-ერთი ჩემი ფილმის ჩაბარების დროს, მე და ჩემი სურათის ღირექტორი საკავშირო კინოსამინისტროს ვესტიბულში ვისხედით და ველოდებოდით თუ როდის ინებებდნენ "კურატორები" ჩვენი ფილმის ნახვას და განაჩენის გამოტანას (ისინი წყვეტდნენ მაშინ ჩვენი ფილმების ბედს).

ჩვენს დღეშივე იყო ერთი ჩემი კოლეგა, რეჟისორი უზბეკეთიდან.

რამდენჯერმე აგვიარ-ჩაგვიარა სამინისტროს ქვრათშიანმა რედაქტორმა და დაუფარავი ირონიით ჰკითხა ჩემს შუააზიელ კოლეგას:

— Ну как! Будем, значит, сгавать фальш?

რეჟისორი უზმვეუთიდან ნაძალადევად ილიმებოდა და მთვლემარე თვალს საცოდავად ახამხამებდა. დაღლილი ჩანდა. სასტუმროში არ მივლით და ღამე მოსკოვის რომელიღაც საღვურზე გაეთენებია.

რედაქტორმა კიღევ ერთხელ რომ ჩაგვიარა და შუააზიელ რეჟისორს ისევ დაეკითხა:

— Почему, дружок, такой грустный?

შუააზიელმა ვერ მოითმინა და საკმაოდ მკვებელ უპასუხა:

— Когда вы в Пекине будете сгавать ваши фальшмы, посмотрим какими вы будете веселыми!

რედაქტორმა რიბი დაკარგა, უცებ გაუჩინარდა და მერე აღარც გამოჩენილა.

პროტექცია

("...მოგჭერ თქმითაც დაშავდების")

ჩვენს ფილმებს კატეგორიასაც მოსკოვის კინო-სამინისტროს ბოროტკრატია ანიჭებდა. ისინი წყვეტდნენ ფილმის ტირაჟსაც და დამდგმელი ჯგუფის პონორარის რაოდენობასაც. კატეგორიის მინიჭების სისტემის თითქოს და გადემოკრატოვლების მიზნით, კომისიაში შეიყვანეს სხვადასხვა პროფესიის წარმომადგენლები: ექიმი, სამხედრო, მასწავლებელი, მუშა, მეცნიერი, მსახიობი და რა ვიცი კიღევ ვინ.

ჩემი კომედორი ფილმისთვის ("ბოდიში თქვენ გულით სიკდილი") კატეგორია სწორედ ასეთი შემადგენლობის კომისიას უნდა მიენიჭებინა. მსახიობთაგან — ინა მაკაროვა გახლდათ ამ კომისიაში. დამპირდა: თავიდან ბოლომდე სიცილ-ხარხარით ავიკლებ იქაურობას და დარბაზსაც ავიყოლიებო. ფილმის ჩვენების დროს დაგვიანებით მოვიდა. შემოვიდა თუ არა ჩაბნელებულ დარბაზში, ეკრანისთვის არც შეუხედავს, ისეთი ხარხარი ატება, რომ კომისიის წევრები შეცბნენ. მაკაროვას სიცილი ფილმის იმ ადგილს დაემთხვა, სადაც სასაცილო არაფერი იყო და ზუნებრივია, ხალხიც ვერ აიყოლია. მოხდა კი პირიქით. იმის შიშით, ჩვენც უადგილოდ არ მოგვივიდეს სიცილით, კომისიის წევრებს ფილმის ბოლომდე საერთოდ არ გაუკინიათ.

ფილმს მესამე (უკანასკნელი) კატეგორია მიენიჭა. მე კატეგორიულად მითხრეს, სიტყვა "კომედია" ტიტრებიდან ამოშვო.

მოსკოვის "მცირე თეატრის" სადადგმო რეპერტუარში იყო თანამედროვე, მხატვრულად სუსტი პიესა, "მეოცნებე პარაშუტისტის", რომლის დადგმა დასს სასტიკად არ უნდოდა (არადა აძალეზდნენ). თეატრის გამოჩენილი მსახიობი ქალი იაბლოჩკინა, კარგად იცნობდა ვოროშილოვს. დასის წევრებმა იაბლოჩკინას მიმართეს: "თუ შეიძლება თხოვეთ კლიმენტ ეფრემის ძეს გვიშუამდგომლოს, დაგვრთონ ნება ამ პიესის რეპერტუარიდან ამოღებისათ".

— რაორათ? — ვერ გაუვია ნახევრად ყრუ იაბლოჩკინას დასის წევრების თხოვნა.

ისევ გაუმეორეს.

თხოვეთ რომ არ გესურს "მეოცნებე პარაშუტისტის" დადგმაო.

რამდენიმე დღის შემდეგ იაბლოჩკინა თეატრში გაბარებული მისულა და სახალხოვდ განუცხადებია:

— თქვენი თხოვნა შევასრულე, კლიმენტი ეფრემის ძემ გვიშუამდგომლა და დაგვრთეს ნება "მეოცნებე პარაშუტისტის" დადგმისათ!

აი, საოცარი ძალა "პროტექციისა"!

...თეატრს ყველა გზა მოეჭრა და იძულებული იყო პიესა დაედგა.

სამი დიქტატორი შარაგმაზე

მოსკოვიდან რამდენიმე ათეული კილომეტრის დაშორებით, ჭარხლის ასაღებად გამოსული ქალები უცნაური სანახაობის მოწმენი გახდნენ:

დაბეგვილ-დაჩეხილ ჰიტლერსა და სტალინს ერთმანეთისათვის მხრებზე ხელები გადადლოთ და და კოჭლობითა და "ვანის" ძახილით შარაგზას მოჰყვებოდნენ.

ქალებს სამუშაო მიეტოვებინათ და გაოგნებულები შორიდან უყურებდნენ ორ დიქტატორს.

სტალინს გენერალისიმუსის ფორმა ეცვა. ჰიტლერს ფიურერის ფორმა მარჯვენა ხელზე სვასტიკიანი ლენტით. ყოველ ფეხის გადადგმაზე ორივეს სახე ემანჭებოდა. სულის მოსათქმელად რომ შეჩერდნენ, სტალინმა მინდორში მდგომი ქალები შეამჩნია და გასძახა:

— დასახლებულ ადგილამდე შორსაა?

ქალებს ენა დაებათ. ერთმა მხოლოდ ხელი გაიჭნია გაურკვეველი მიმართულებით.

მერე ჰიტლერმაც რაღაცა ამოღერდა გერმანულად.

შეშინებული ქალები დუმდნენ.

დაბეგვილებს ზურგიდან ტრაქტორის ხმა მოესმათ...

... ტრაქტორი საავადმყოფოს წინ გაჩერდა. შესასვლელთან ხრეშოვის პორტრეტი ეკიდა. ვეება მძოლომა ჰიტლერი და სტალინი აქეთ იქიდან ბავშვებით აიტაცა, ილღიებში "ამოიღო" და მოუხედავად წინააღმდეგობისა, საავადმყოფოში შეიყვანა.

ღერეფანში გამვლელ-გამომვლელნი კედელს ეკვროდნენ, ტრაქტორისტი კი რატომღაც იღიმებოდა.

...საავადმყოფოდან რამდენიმე კილომეტრში ამოტრიალებულ, ჯართად ქცეულ "ვილისთან", თავგახეთქილი მძოლოი ახსნა-განმარტებას აძლევდა ავტოინსპექციის ორ თანამშრომელს:

— პერედელკინოში, ნატურაზე აშენებულ პავილიონში, მსახიობები მომყავდა გადაღებაზე, ერთი ჩვენი და ერთი გერმანელი მსახიობი. მოსახვევში, ნაწვიმარზე მანქანა მომისრიალდა... ამოტრიალდით! — მძოლომა ხელი მოისვა დასისხლიანებულ სახეზე. — მსახიობებიც კარგა-მაგრად არიან დაღეწილები... აი, იქით წავიდნენ...

— კიდე კარგი გადარჩენილხართ! — თქვა უფროსმა ინსპექტორმა — რა სურათს იღებთ?

— ომზეა, "განთავისუფლება" ჰქვია, — თქვა მძოლომა და უცებ ისტერიული სიცილი ატება.

— რა გაცინებს, შე სულელი? — ჰკითხა ინსპექტორმა.

— მე არაფერი... მე კიდე არაფერი — იფხრიწებოდა სიცილით მძოლოი — აი "სტალინს" და "ჰიტლერს" რომ დედა ეტირათ!.. სად გაქრნენ ნეტა?!

— ეს ვერ არის კარგად! — თქვა უფროსმა ინსპექტორმა.

— ფსიქიატრიულშია წასაყვანი, — დაეთანხმა მეორე ინსპექტორი და მძოლოს შეხედა, — შენ ნაპოლეონი ხარ არა?

— არა. მე პეტია ვარ! — თქვა მძოლომა და სიცილი შეწყვიტა.

— არა შენ უკვე ნაპოლეონი ხარ! — დაასკვნა უფროსმა ინსპექტორმა.

ეს აშავი ორმოცდაათიანი წლების მიწურულში მოხდა. რამდენმა ღრომ განვლო მას შემდეგ და ჩემი მეხსიერებიდან ვერა და ვერ ამოიშალა. მახსენდება და... მზარავს!

კინემატოგრაფიის ინსტიტუტის საერთო საცხოვრებელში ერთი კორეელი ახალგაზრდა ცხოვრობდა, საოპერატორო ფაქულტეტის სტუდენტი.

ერთ მშვენიერ (უფრო სწორედ — დაწყვეტილ) დღეს, მისი მეზობელი ოთახიდან ფოტოაპარატი "ფედი" დაიკარგა. დაზარალებული დერეფანში გამოეარდა და ყვირილი ატება: ეს სად ვცხოვრობთ, ხალხო!.. პაპიროსის საყიდლად გავყიდი... რომ დავბრუნდი, ფოტოაპარატი აღვიღებ აღარ დამხვდა.

დერეფანში გამოსულმა შუაზიელმა ქალიშვილმა მას უთხრა:

— წელან დავინახე, შენი ოთახიდან კორეელი გამოვიდა და თავის ოთახში შევიდაო.

დაზარალებული სტუდენტი კორეელის ოთახში შევარდა (ის ტრუსების ამარად შარვალს აუთოვებდა) და ისტერიულად უყვირა:

— მოპარული აპარატი ახლავე დამიბრუნეო!

კორეელი დაიბნა, სახე აელეწა: მერე თავი იმართლა:

— მე ჩემი უთო გამოვიტანე, აპარატი თვალთ არ მინახავსო.

ოთახი თანდათან ცნობისმოყვარეებით გაივსო.

ერთხანს ჩუმი იდგნენ. მერე ერთმა მათგანმა წამოიძახა:

— რას ეცერემონიებით ამ კორეელ მაიმუნს, ოთახი გაეჩხრიკოთო.

რამდენიმე წუთში ყველაფერი აირ-დაირია.

რომ ვერაფერი ნახეს, ვიღაცამ თქვა:

— ცოტა ხნის წინ ეს კორეელი საპირფარეშოში ვნახე და აღმათ იქ თუ გადამაღაო!

ყველანი საპირფარეშოში გავარდნენ. იქაც ვერაფერი ნახეს.

ისევ ოთახში შებრუნდნენ.

კორეელი სტუდენტი ერთხანს ხმამაღულვლივ იდგა. ბოლოს თქვა:

— თვის ბოლოს წარმომადგენლობიდან ფულის მივიღებ და ვიყიდი აპარატსო.

— თუ შენ არ მოგიპარავს, რატომ იყიდიო?! — თქვა ყველაზე აქტიურმა და კორეელს სილა გააწნა.

სიჩუმე ჩამოვარდა.

კორეელი გაუნძრევლად იდგა და სტუდენტების განრისხებულ
სახეებს მისჩერებოდა. ჩალურჯებული ტუჩები უთრთოდა.

გაუთავებული კრებები. ამორალური სტუდენტის დამუშავება.

კრება საერთო საცხოვრებელში.

ინსტიტუტში.

კრება კორეის წარმომადგენლობაში.

არსად, არც ერთ კრებაზე თავი არ უმართლებია.

ინსტიტუტის რექტორატი წერილს უგზავნის კორეის შესაბამის
ორგანიზაციას და რიცხავს დამნაშავეს სტუდენტების რიგებიდან.

კორეის მთავრობა უკანვე იწვევს მისივე წარმომადგენელს.

ერის შემარცხვენელი კაცი საშობლოში გაასამართლეს და მოუსაჯეს
სასჯელის უმაღლესი ზომა — დახვრეტა.

გავიდა რამდენიმე ხანი.

დაკარგული ფოტოაპარატი საერთო საცხოვრებელში მცხოვრებ
ერთ-ერთ საბჭოთა სტუდენტს აღმოუჩინეს.

მთელი ინსტიტუტი მხოლოდ ამ ამბავზე ლაპარაკობს.

თანაკურსელებმა დამნაშავე საერთო საცხოვრებლის სასადილოში
მოიხილეთ და დაუნდობლად სცემეს. სახედასისხლიანებულმა თავის
ოთახში ძლივს შეაღწია.

რამდენიმე დღე ოთახიდან გამოსული არავის უნახავს (მარტო
ცხოვრობდა).

მივიდნენ ბოლოს თანაკურსელები. ოთახის კარი დაკეტილი
დახვდათ. დიდხანს აკაკუნეს. არავინ გამოეხმაურათ. ეძებეს კომუნდანტი.
ვერსად ნახეს (კვირა დღე იყო). კარის საკეტს ვერცერთი გასაღები ვერ
მოუყენეს, ბოლოს შეამტვრიეს.

გახვედნენ!

მათ თანაკურსელს სარეცხის თოკი ქაღზე მიემაგრებია და...

თავი ჩამოიხრჩო.

... დაფერფლეს მოსკოვის კრემატორიუმში... თითქოს არც
ყოფილიყო.

ცხონებული ობოლი ყოფილა, "პრეტში" გაზრდილი.

მაგონდება.

მზარავს.

შეღალპე გადასულიყო. "ბენზინკალონკასთან", მსუბუქი ავტომანქანების უსაშველოდ გრძელ რიგში, მე ჩემს მანქანაში ვიჯექი და ვთვლემდი. უცებ საიდანღაც "მრავალუფამიერი" მომესმა. თვალი გადახილე. პარალელურ რიგში, რამდენიმე მანქანის წინ, ხალხი შეკრებილიყო და ტკბილად მღეროდა ჩვენს მამაპაპურ სიმღერას. მანქანიდან გამოვედი და მათ მიუახლოვედი.

— მობრძანდით მეგობარო... დაგვლოცეთ!

მანქანის საბარგულზე დაფენილ გაზეთზე ეყარა კიტრი, პამიდორი, ყველი, პური და... ცოტა ძხვაც კი.

გაუპარსავმა, ზონზრობა კაცმა ზოციდან ჭიქაში ღვინო ჩამოასხა და გამომიწოდა.

მადლობა მოვახსენე, ჭიქა გამოვართვი და მოქეიფეებს "სუფრა" დაველოცე.

ვინღა არ იყო აქ: კახელი მეღვინე, სტუდენტი ზიტები, უნივერსიტეტის პროფესორი და ბევრი სხვაც.

რა სადღეგრძელოები არ შეისვა, რაღა არ ითქვა!

"დიდებულია, — გავიფიქრე, — აი ქართველი კაცის ბუნება! ბენზინის რიგშიც კი ესიყვარულება მოყვასს"

ასე იყო სწორედ ამ იმპროვიზირებულ "სუფრაზე"

გულთი ნათქვამ სიტყვებს ზოლო არ უჩანდა.

"გაუმარტოს მეგობრობას"

"კაცობას"

"ურთიერთგამტანობას"

"სიყვარულს"

"კონსოლიდაცია, კონსოლიდაცია, კონსოლიდაცია!" — წამდაუწუმ გაჰყვიროდა შეზარხოშებული უნივერსიტეტის პროფესორი.

— იქნებ გაგვეცნო მეგობრებო ერთმანეთი! — თქვა კახელმა მეღვინემ.

— მე ბესო მქვიან!

— მე სოლომონი!

— მე ვაზგენა!

— მე ბექა!

— მე ისმაილა!

— მე კახაბერი!

ამასობაში წამოგვათენდა.

მოხდა სასწაული და "ცისტერნა" დროზე მოვიდა...
 როგორც იყო გვეშველა და დადგა დრო ბენზინის გაცემისა.
 და უცებ დაიწყო, მაგრამ რა დაიწყო!
 დაიწყო წარმოუდგენელი.
 დაიწყო "შეორედ მოსვლა".
 ერთმანეთში აირია ყველა და ყველაფერი.
 გაითელა ფეხქვეშ ყველა სადღეგრძელო თავისი ზოცითა და
 დამსხვრეული ჭიქებით.
 ბინდი გადაეფარა გონებას!
 ერთიანად გაწიწმატდა, გამეუცდა იქაურობა...
 მუტლუგუნები.
 ლანძღვა-გინება.
 პიტაკის ჩამოხეული ზორტები...
 სახელოები...
 პერანგიდან აწყვეტილი ლილეები.
 "წავიდა მეოთხეში ორმოცი ლიტრა" — აღრიალდა რეპროდუქტორი.
 აყვირდა ზესო.
 აყვირდა ზეჟა.
 სოლომონი.
 კახაბერი.
 ისმაილა.
 ვაზგენა.
 პროფესორი.
 მელვინე.
 აყვირდნენ ყველანი ერთად.
 ერთმანეთს ხელიდან გლეჯდნენ ბენზინის "პისტოლეტს".
 წაქეუვლი მოხუცის ტანზე გადადიოდა ჯან-ლონით სავესე ზრზო.
 "წავიდა პირველში ოთხმოცი!" — ღრიალებდა რეპროდუქტორი.
 "შენ ვინა ხარ? შენ საიდან გაჩნდი აქ?"
 "შე ზესო ვარ!"
 "ამ ჩემს ფეხებს თუ არა ხარ?"
 "გადი შე ძალოსნო შვილო!"
 "ვის უბედავ შე ნაზოზარო!"
 "გამოუშვი, გამოუშვი!"
 ვიღაცა ხელს აჭერს ავტომატის წითელ ლილავს.
 ვიღაცის ხელი წაეტანა "პისტოლეტს", ამოგლიჯა მანქანის ზაკიდან,
 თავის კანისტრაში ჩაყო. ეხლა სხვა წაეტანა "პისტოლეტს", თავისკენ

გაქაჩა. მოქიშვემ არ დაუთმო, უკანვე გამოგლიჯა და მილიდან
ამოხეთქილი ბენზინი შიგ სახეში მოუშვა ახალგაზრდა კაცს. მერე
ამოიღო ჭიბიდან სანთებელა და გაპკრა! ავარდა ალი, წაშში ცეცხლში
გაეხვია ახალგაზრდა კაცი...

არადამიანურმა წივილმა შესძრა იქაურობა.
იმ ჭოჭოხეთის აღწერა შეუძლებელია!
არა და, რა კეთილად დაიწყო..!

დიდი სტუმარი

(ახლო წარსულიდან)

პულვერიზატორით იღებდა ულიმლამო ნაცრისფერი სახლები.

ერთი ლურჯად,

მეორე ვარდისფრად,

მესამე იასამნისფრად,

მწვანედ,

ყვითლად,

ცისფრად...

ათულ კილომეტრზე იგება ახალი ასფალტი.

იზრდება ზუტაფორიულად შეღებილ-შელამაზებული ქუჩების რიცხვი
აეროპორტიდან—კრწანისის მთავრობის რეზიდენციამდე.

ცაზე გამოჩნდა ვერცხლისფერი ლაინერი.
ქარი თმას უფრიალებს საგანგებოდ გამოწყობილ ქალაქის
მესვეურთ.

დაეშვა ლაინერი დასაფრენ მოედანზე.

მიგორდა, მიეკრა ტრაპი თვითმფრინავს...

კარებში გამოჩნდა "დიდი სტუმარი".

დასჭექა მუსიკამ.

დიდი სტუმარი ხელის აწევით ესალმება დამხდურთ. მერე ტრაპის
საფეხურებით, ნელი, მძიმე ნაბიჯით, პირდაპირ მიკროფონისაკენ
მიემართება.

ორმხრივი მისალმებები. ოღონდ სიტყვები არ ისმის.

როცა ლაპარაკობს დიდი სტუმარი, ისმის საყვრი და მხოლოდ საყვრი. როცა კი მიკროფონთან ერთმანეთს მასპინძლები ენაცვლებიან, ისმის საამებელი მელოდია: ეს ხან ზურნაა, ხან ლუდუკი და ხან კლარნეტი.

სტუმარ-მასპინძლები შავი ლიმუზინისაკენ მიემართებიან.

უცებ ვიღაცა წინ გაიჭრა, ლიმუზინის მძღოლს მივარდა.

— ნაბრძანებია ნელა იარო. დიდი სტუმარი უნდა დატყეს ქალაქის მშვენიერებით!

მესვერებმა ლიმუზინში ჩასვეს სტუმარი, ჩასხდნენ თვითონაც და ესკორტის თანხლებით, ქალაქისაკენ აიღეს გზი. სტუმარმა იმწუთშივე... ჩასთვლიმა.

მესვერებმა ერთმანეთს გადახედეს. შეწუხდნენ. აწრიადნენ.

სტუმარმა ტუჩები შეაცმაცუნა, სავარძელში უფრო თავისუფლად მოკალათდა და ღრმა ძილს მიეცა.

სწორედ ამ დროს გამოჩნდა მთავარი მაგისტრალი, ნაირფერებად შეღებილი სახლებითა და სამსახურიდან გამორეკილი, ტროტუარზე გამწვრივებული, უამრავი ხალხით.

"დობრო პოელოვატ!"

"დობრო პოელოვატ!"

"დობრო პოელოვატ!"

არ უჩანს ზოლო ტრანსპარანტებს.

არ უჩანს ზოლო შეღებილ-შელამაზებულ სახლებს.

დიდ სტუმარს კი სძინავს, უშფოთველი, ტკბილი ძილით.

მასპინძლები ველარ მალავენ წაშხადარ გუნება-განწყობილებას.

— წყალში ჩაყრილი მილიონები! — იტყვიცა შუბლზე ხელი ერთმა მასპინძელთაგანმა "ლიმუზინის" უკანა სავარძელში.

პაუზა. სიჩუმე.

ახლა მეორემ იტყვიცა შუბლზე ხელი.

— ყველაფერი წინაა!

— როგორ? რანაირად!

— უკან რომ გამოვაცილებთ, ხომ ისევე ამ გზით წამოვალთ? მასპინძლებს სახეები გაეზადრათ.

ელვის სისწრაფით ჩაიარა ქალაქის ღირსშესანიშნავი ადგილების დათვალიერებამ... დიდი სტუმრის მიერ ტრიბუნიდან წარმოთქმულმა სიტყვა-ღარიგებებმა.

და უცებ, ჭექა-ქუხილმა გააყრუა იქაურობა!

კოკისპირული წვიმა წამოვიდა.

სულ ერთიანად ჩამოირეცხა შეღებილ-შელამაზებული სახლების ფასადები.

ჩამოირეცხა ტრანსპარანტებიც.

ახლად ასფალტდაგებულ ქუჩებში გაჩნდა ფერადი გუბები.

(მეტწილად წითელი).

როცა ცხვირჩამოშვებული მასპინძლები დიდ სტუმარს აეროპორტისაკენ აცილებდნენ, მან თქვა:

"მე ნრავიტსა, ტოვარიში!... მე ნრავიტსა, ჩტო ესე ფიტელი ვაშეგო გოროდა ფიუტ ვსერის, ოდინაკოვბ ღომახ... მე ეტო ოჩენ ნრავიტსა!"

თურმე, ნუ იტყვიო... სწორედ ეს მოსწონებია ჩვენს "დიდ სტუმარს!"

შოგი რამ პავლე ინგოროყვას ცხოვრებიდან

...იყო "თავმდაბალი, მოწყალე, სულგრძელი". ყველას ყველაფერს მიუტევებდა, მაგრამ არავის აპატიებდა აუგს თავის ქვეყანაზე. არავის!

როცა მისი წიგნი იბეჭდებოდა, ოცდაათი საათი სტამბაში იყო, მაშინაც კი, როდესაც სისხლს ანთხევდა. მთელი თავისი ცხოვრება ტუბერკულოზით იყო ავად. მაშინ ეს სენი ჯერ კიდევ განუკურნავად ითვლებოდა.

სტამბის თანაშემრობლებმა მიამბეს: ერთხელ გახარებული შემოვარდა ჩვენთან ("შერაჟლეს" გამოცემის პერიოდში) თავის განუყრელი, უზარმაზარი პორტფელით და გვითხრა:

" — უნდა გაგახსაროთ! ველაპარაკე გამომცემლობის დირექტორს და მან ნება დაგვრთო კვირა დღეს მუშაობისა!"

ბატონ პავლეს ოდნავი ეჭვიც კი არ ჰქონდა, რომ ეს აშმაკი ყველას ძლიერ უნდა გაჰსარებოდა!

ერთხელ ჩაეცვიდი: მოდი ვაჭრობის მინისტრთან მივიდეთ "ვოლგის" თაობაზე. მით უმეტეს, გურული კაცია... შენ უარს არ გეტყვის-მეთქი.

ეს ის პერიოდია, როდესაც მანქანას ჯერ კიდევ ვაჭრობის სამინისტრო ანაწილებდა და არა ცეკა (თავს ვერ ვიკავებ, და ცოტას გადაუხვევ: ერთხელ გიგა ლორთქიფანიძე მისულა ცეკაში და "ვოლგა" უთხოვია, იქ კატეგორიულად უთქვამთ: "ვოლგას" ჩვენ არ ვანაწილებთო".

გიგას შეუნიშნავს: "ვოლგას" კი არა "ვოლგასაც" თქვენ ანაწილებთო".

ჰოდა, როგორც იქნა, დავიყოლე ზ-ნი პავლე და ვაჭრობის სამინისტროში მივედი "ვოლგის" მოსაპოვებლად. (ამაში სამი ფილმის სადღგმო ჰონორარი უნდა გადამებადა, რასაც ექვსი წლის შრომა მოუწია).

მინისტრის მოსაცდელში ბატონმა პავლემ, ჩვეულებისამებრ, გახსნა თავისი უშველებელი პორტფელი, რომელიც ერთ ფურთს მაინც იწონიდა — არ ვაჭარებ — და წიგნებში ქექვა დაიწყო. მოვაცინე, უთხარი მდივანს ვინა ხარ და შევიშვეს-მეთქი. "მოიცა კაცი, — მიპასუხა, — ხომ ხედავ, რიგია!" ზოლოსდაზოლოს მდივანმა ქალმა იცნო ზ-ნი პავლე და ურიგოდ შეუშვა მინისტრთან. ზუსტად 50 წუთი დაჰყო კაბინეტში. გამოვიდა გაბრწყინებული თვალებით. შევხედე თუ არა, ვიფიქრე, რომ "ვოლგა" ჭიბეში გვედო. მეც გადამეღო მისი განწყობილება. უხმოდ ჩავიარეთ კიბე. გავაჩერეთ "ტაქსი", ჩავსხდით. მთელი გზა "ტაქ-ტაქ" იძახდა აღელვებული და სადღაც შორს იყურებოდა. სახლს რომ მივუახლოვდით, ვეღარ მოვითმინე და ვკითხე:

— როდის უნდა მივიდეთ?

— სად უნდა მივიდეთ?

ისევ სადღაც შორს იყურებოდა.

— მაღაზიაში.

— რომელ მაღაზიაში?

— "ვოლგა" არ უნდა გამოვიყვანოთ?

— "ვოლგა?" — გაიკვირვა — ხო! — გამოერკვა ფიქრებიდან, — იქნება კაცი "ვოლგა", აბა, არ იქნება? "მტკვარი" რომ დავარქვათ?

— ისევ ჩაფიქრდა და განაგრძო: — ისე, საოცრად განათლებული კაცი ყოფილა ეს ჩვენი მინისტრი! გადაეუშალე. საქართველოს რეკა... ყველა ჩვენს ტკივილში შესანიშნავად ერკვევა..."

პოი საკვირველებავ: ყველა იმ პრობლემის წამალი, მარნეულა ეს თუ სხვა რაიონი, მას უკვე მაშინ ჰქონდა მოფიქრებული, მეოთხედი საუკუნის წინ. ჰქონდა და დადიოდა ამ თავისი უშველებელი პორთივებით, ყოველდღე თუ არა, დღევამოშვებით მაინც, იმ დაწესებულებაში, რომელსაც ცეკა ჰქვია. დადიოდა ეს მზუჯი, ფილტვებდასნეულებული, ნატანჯი კაცი და... ვინ უწყის, რომ მივლით და ევლით მისთვის ყური, ეგებ არ ყოფილიყო ჩვენს თავს ამდენი თავსატეხი და გულსაკლავი პრობლემა.

ხომ მიხვდით, მკითხველო, რომ მთელი ის 50 წუთი, რომელიც ზნმა პავლემ მინისტრთან დაჰყო, ლაპარაკი ჰქონდათ საქართველოს საჭიროებებზე, საკითხებზე, და მხოლოდ ამაზე. გახარებული კი იმიტომ გამოვიდა კაბინეტიდან, რომ მოუსმინეს. ოღონდ ზედის ირონია ისაა, რომ იმან მოუსმინა, ვისაც არაფერი შეეძლო. ტაქსში კი რატომღა ღეშდა?

ზშირად იცოდა ასე... უეცრივ ფიქრი წაიღებდა ხოლმე, რაზე ფიქრობდა ეს მხოლოდ მან იცოდა.

თბილისში შემოდგომა იდგა. ბარაქიანი და გულუბვი.

ბატონი კონსტანტინე გამსახურდია გვესტუმრა. უკვე ხანში იყო, მაგრამ სპორტული ტყავის ქურთუკი ეცვა, ცალი ხელი ახალგაზრდულად, გვერდულად ჰქონდა ჯიბეში, მეორე ხელით ულამაზესი ღობერმანი ეჭირა შესაბამელით.

— გაწი ეგ ძაღლი, — შემოსასვლელშივე უთხრა პავლემ.

— ნუ გეშინია, არ გიკბენს. — დაამშვიდა კონსტანტინემ.

— რომ მიკბინოს?

— არ გიკბენს!

— კი მაგრამ, რომ მიკბინოს!? — არ ეშვებოდა პავლე.

— გეუბნები არ გიკბენს-მეთქი, — ოღონდ გაბრაზდა კონსტანტინე.

— კი მეუბნები, მაგრამ მაინც რომ მიკბინოს!

მოკლედ ისეთი საყურებლები იყვნენ, ისეთი უშუალონი, რომ მე გავიფიქრე: ყოველ ჭეშმარიტად შემოქმედ ადამიანში სიცოცხლის ბოლომდე რჩება რაღაც ბავშვური...

დასაზღვრებლად ტაბლოსთან, დაბალ სკამებზე. მეც გავბედე და მათ მივუჯექი. ზნი კონსტანტინე ძლიერ ამაყი კაცი გახლდათ, მაგრამ

უნდა გენახათ, რა პატივისცემას იჩენდა თავისი ძველი მეგობრისადმი. თუ არავინ მიწყენს, იმასაც ვიტყვი, რომ პავლე ინგოროყვა იყო, ალბათ, ერთადერთი კაცი, რომელსაც ზ-ნი კონსტანტინე ზევრ რამეში ეთათბირებოდა. ღმერთო, სად იყო მაგნიტოფონი ამ ორი ტკბილმოუზარი მეგობრის ღაპარაკი ჩაეწერა კაცს. რა სიბრძნე მჭერმეტყველებდა იმ საღამოს! ცოტა ღვინოც მიირთვეს ვახშამთან ერთად, ზევრი რამე მოიგონეს და მერე კარგა გულიანდაც იცინეს-იცინეს კი აი რაზე:

ერთი მათი კოლეგა, მეცნიერი კაცი, მოსკოვში სასტუმრო "უკრაინაში" ცხოვრობდა თურმე. ასაკის გამო შეხსიერება ხანდახან ღალატობდა, და ერთხელ, სასტუმროში დაბრუნებულს, ადმინისტრატორისთვის გასაღები რომ უნდა გამოერთმია, თავისი ოთახის ნომერი დავიწყნია. სვა გზა რომ არ იყო, ადმინისტრატორისათვის თავისი გვარი, როგორც სხვისი, ისე დაუსახელებია: ასეთი-და ასეთი კაცი რომელ ნომერში ცხოვრობსო.

— იდით, ტოვარიში, უეე პოზდნო, — (თორმეტ საათზე მეტი ყოფილა) — უთქვამს ადმინისტრატორს, — ეტოტ ტოვარიში დავნო სპიტ.

— კაკ ეტო სპიტ? — გული მოსვლია ჩვენს პატივცემულ მეცნიერს — ეტოტ ტოვარიში ია! — უთქვამს.

ამაზე ადმინისტრატორი სულ გაგიჟებულა. მოკლედ, ამ აშშავს ყვეზოდნენ, იცინოდნენ და ერთმანეთს ამხნევეზდნენ — ასეთი რამე ჩვენთვის გამორიცხულიაო. მერე, მახსოვს, ზ-მა პავლემ თავისი ახალგაზრდობა გაიხსენა:

ერთხელ იასეს, ზ-ნი პავლეს მამას, როცა უკვე დავაყვაცებულ შვილს თბილისში ესტუმრა, თვალი გადაუვლია ქუჩაში უსაქმურად მოხეტიალე ხალხისათვის და უკითხავს:

— ამათ ყანები სადა აქვთ?

— შენ რომ თოხნი ისაა ამათი ყანებით — უპასუხნია პავლეს.

— ხოო!.. მაშინ ჩვენ მეტი უნდა ვიმუშაოთო — უთქვამს იესეს.

ერთ დღეს დაგვირეკეს, შევარდნაძეს სურს თქვენთან მოსვლაო. (იმ დღეებში, როცა შევარდნაძეს ველოდით, სადარბაზო შეგვიღებეს, კიბეები დაგვიკრიაღეს, გოგებაშვილის ქუჩას ყოველ დილას მოსარწყავი მანქანა ჩაუვლიდა ხოლმე. მოკლედ, ვცხოვრობდით რაღაც საოცარ სისუფთავეში. მერეც, როცა დაქუჩიანდებოდა იქაურობა,

სახლმმართველს დაურეკავდი, კაცო მგონი ისევ აპირებენ მოსვლას-
მეთქი და... ისევ დაფაცურდებოდნენ)...

ბატონ ელუარდს ბატონი პავლესათვის საიუბილეო თარიღი უნდა
მოელოცა. დღე-ღამეზე ველოდით. ჩემი მეუღლე, ლეილა ინგოროყვა,
რამდენჯერაც საჭმელს შეუტანდა ბატონ პავლეს, იმდენჯერ ეუბნებოდა
(მისი მეხსიერების იმედი მაინცდამაინც არ შქონდა — 85 წელი
ხუმრობაა!?):

— შენთან უნდა მოვიდეს ელუარდ შევარდნაძე. მოგიკითხავს.
გაგესაუბრება. ბოლოს, ალბათ, გკითხავს, ხომ არაფერი გიჭირს, ხომ არ
დაგეხმარო. შენ უნდა უთხრა: ჩემს შვილიშვილს, ქმარშვილიანს, ზინა
არა აქვს და თუ შეიძლება დაგვეხმარეთ-თქო! გაიგე?

შემდეგ შესულაზე ლეილა ეკითხებოდა: ხომ იცი, შევარდნაძეს რა
უნდა უთხრა?

— რა უნდა ვუთხრა? — აქეთ ეკითხებოდა პავლე.

— ადამიანო, წელან არ გითხარი?.. — და ლეილა უმეორებდა
წელან ნათქვამს... "ჩემს შვილიშვილს ზინა არა აქვსო".

მოკლედ, ასე გაგრძელდა შვიდი თუ რვა დღე. ბოლოს, ლეილა
ეუბნება:

— აზა, ეხლა გენერალური რეპეტიცია გავიაროთ. ვითომ მოვიდა
შევარდნაძე.

შევარდნაძის მაგივრად ბ-ნი პავლეს ოთახში შევდივარ მე. იწყება
გენერალური რეპეტიცია.

მე: — გამარჯობათ ბატონო პავლე!

პავლე (შეშინებულივით): — გამარჯობა... რომელი ხარ?

მე: — მე ვარ, შევარდნაძე... ვერ მიცანით!

პავლე: — გიცანით!

მე: — როგორ ბრძანდებით, ბატონო პავლე?

პავლე: არა მიჭირს.

მე: — ხომ არაფერი გნებავთ... სათხოვარი ხომ არაფერი გაქვით?

პავლე: — კი.

მე: — მიბრძანეთ.

პავლემ გახედა ლეილას და ქეთინოს (ჩემს ქალიშვილს) შერე მე
(შევარდნაძეს) შემომხედა და წაიხურჩულა:

— საქართველოს მოუარე, საქართველოს!

ბოლო ხანებში, თითქმის 90 წელს მიღწეულმა, შვილისშვილს
გიორგის უხმო, და უთხრა:

— ზიტო — შენ იცი... მგონი, მე ჩემს სახლში არა ვარ!.. პეტრე
დიდის ქუჩაზე წამოყვანე!
(ასე ერქვა ძერეინსკის ქუჩას უწინ, სადაც ბნი პავლე
ახალგაზრდობაში ცხოვრობდა. ეხლა ამ ქუჩას ინგოროყვას ქუჩა
ეწოდება).

— კი ბაბუა! — იმ წუთში დაეთანხმა გიორგი, — მე წავიყვან
შენს სახლში.

პავლემ შეხედა შვილიშვილს.

— შენ რომელ გიმნაზიაში სწავლობ? — ჰკითხა.

გიორგი არ დაიბნა:

— პირველ გიმნაზიაში.

— აბა წავიდეთ!

გიორგიმ ლოგინიდან წამოაყენა.

— ფაიტონი მომგვარეო, — უთხრა მერე პავლემ.

— კი ბაბუა... ჯერ ჩავიცვათ.

ჩააცვა პალტო, დაახურა ქუდი, ხელი ხელში გაუყარა და სხვა
ოთახის გავლით, მეორე კარიდან, ისევ იმ ოთახში შეიყვანა.

— აგაშენოს ღმერთმა, — უთხრა პავლემ და ზიტს გაუღიმა.

— რა არის სიბერე? — ვიძახდით ჩვენ მეორე ოთახში.

ცოტა ხანში პავლემ მიხმო, თვალეზაცრემლებულმა მიითხრა: ძალიან
კეთილშობილი და ჭკვიანი ზიტ გვეზრდებოდა და ცოტა ეშმაკიცო! (ის
ყველაფერს მიმხედარიყო!)

ეჰ, რა საოცარია ადამიანი!

მიმდინარეობდა საქართველოს მოსახლეობის აღწერა. ეს მოხუცი,
ავადმყოფი კაცი გოგებაშვილის ქუჩიდან ჩიტაძის ქუჩის ბოლომდე
ფეხით მიდიოდა სტატისტიკურ სამმართველოში (განუყრელი
პორტფელით ხელში). დადიოდა ყოველ დღე, აღმართ-დაღმართ და
დაუღლოვდა. სულ იმას დაჰკანკალებდა, არც ერთი ქართველი არ
დაჰკარგოდა საქართველოს.

ერთ დღესაც მივიდა, ნახა კაცი, რომელიც გარკვეული იყო იმ
საკითხში რაც მას აინტერესებდა. დიდხანს ისაუბრეს. თანაშრომელი
ბოლოს დაიღალა, მოთმინებიდან გამოვიდა და ჰკითხა:

— ბატონო, თქვენ რა ყველაფერი გაინტერესებთ?

პავლემ მოკვით:

— დიახ, მე ის კაცი ვარ, ვისაც ყველაფერი აინტერესებს, რაც
საქართველოს ეხება.

— თქვენც რა, პავლე ინგოროყვა ბრძანდებით! — ირონიკულად ჩაილაპარაკა თანამოსაუბრემ.

— ღიახ, მე პავლე ინგოროყვა გახლავართ!

— ბატონო პავლე! — ესლა აღმოხდა თანაშემრიოელს.

პავლეს გაუღიმა.

— მე ვარ ჯარისკაცი, მეგობარო! ერის ჯარისკაცი! მშორად უყვარდა ამის თქმა).

ღილი ხნის წინ, ომის შემდგომ წლებში, ცუკას ერთ-ერთ მღივანს კი ასე უთქვამს რეფერენტისათვის: "Избавьте меня от встречи с этим националистом".

"წმინდა გიორგი" ლონდონში

... ბელნიერებააპირველად ჩემს ცხოვრებაში მივემგზავრები საზღვარგარეთ, და ისიც სად? — ლონდონში! იქ, სხვა ქართულ ფილმებთან ერთად, ჩემი ფილმიც იქნება ნაჩვენები!

რეზო ჩხეიძე, მიხეილ კობახიძე და მე მოსკოვში ჩავფრინდით. რეზო სასტუმრო "მოსკოვში" დაბინავდა. მე და მიშიკო "როსიაში"... გავეშურეთ კინოკავშირის სპეციალურ განყოფილებაში, სადაც ჩვენი გამგზავრების უკანასკნელი, ფორმალური მზარეები უნდა მოგვარებულიყო. დღეს პარასკევია. ხვალ კი, ესე იგი შაბათს, ლონდონში მივფრინავთ. კინოკავშირში რეზო ჩხეიძე, ჩვენი სამკაციანი დელეგაციის ხელმძღვანელი, აგვარებს ვალუტის და საზღვარგარეთული პასპორტის მიღების საკითხს. მე და მიშიკო მოწმებებით ვართ მასთან ერთად "სპეცოთახში" და ჩვენს გუნება-განწყობილებას იმით გამოვხატავთ, რომ ყოველ შემომსვლელს თუ გამსვლელს ვუღიმიოთ, ზოგს მეტად, ზოგს ნაკლებად; გააჩნია სუბიექტს და ჩვენს ინტუიციას, თუ რამდენად არის დამოკიდებული ამ "სუბიექტზე" ჩვენი გამგზავრება.

შემოდის ქერათმიანი ქალი, ჩვენი დოკუმენტების შესამოწმებლად სხვა ოთახში რომ იყო გასული და მიშიკოსაკენ იშვერს საჩვენებელ თითს:

— "Вы не едете!"

— "Я"?! — ფითრდება მიშიკო.

— "Не получено решение," — ქალი სიტყვა "решение"-ს უსვამს ხაზს. მერე ეს ქერა ქალი ისევ გადის ოთახიდან, ცოტა ხნის შემდეგ ბრუნდება და ახლა ჩემსკენ იშვერს თითს:

— "He egete by" — ახლა ქალი "By"-ს უსვამს ხაზს, მერე მიშეიკოს უკერებს — "A by egete!"
ახლა მე ვკარგავ სახის ფერს (ალბათ), მიშეიკოს კი ფერი უზრუნდება.

ოთახიდან რომ გამოვდივართ, რეზო ჩემს გამზნევეას ცდილობს:

— ასე იციან... თუ არ ამოგხადეს სული, ისე რას გაგიშვებენ! სიამოვნებასაც კი ლეზულობენ ამაში. დააკვირდით იმ ქალის სახის გამომეტყველებას?!

...სასტუმრო "როსიას" ნომერში გაუხდელად ვვდივარ ლოგინზე და დაბადების დღეს ვიწყევლი. მაგონდება ორი წლის წინანდელი ამავეი:

საფრანგეთში უნდა წავსულიყავი ტურისტად. იმ ხანად, ფრანგებთან ერთად, ექვთიმე თაყაიშვილზე მბატვრული ფილმის გადაღებას ვაპირებდი. პროდუსერიც გვყავდა, ვინმე ჟორჟ შეიკო, რომელიც ნაწილობრივ ფილმის დაფინანსებას და მერე იმ ფილმის თითქმის ნახევარ მსოფლიოში "პროკატსაც" კი გვპირდებოდა (ჟორჟ შეიკო გახლდათ უკრაინელი ემიგრანტის შვილი, ყოფილი ფეხბურთელი საფრანგეთის მეორე ლიგისა, საშუალო შეძლების ზიზნესმენი და გიორგი მდივნის ახლო მეგობარი). რადგანაც საფრანგეთში მივემგზავრებოდი, ვიფიქრე, მომავალი ფილმის თაობაზე შეიკოსაც ვინახულებდი. საქართველოს ცენტრალურ კომიტეტში ნებართვის ასაღებად რომ მივედი, მითხრეს: "კი ბატონო, ეს თქვენი ნებააო". მოკლედ, მომცეს ჟორჟ შეიკოსთან შეხვედრის სიტყვიერი ნებართვა. მოსკოვში რომ ჩამოვედი და სწორედ ამ სპეციალურ განყოფილებას მივავითხე, სადაც ეხლა ჩვენ ვისხედით, მაშინ, თქვენ წარმოიდგინეთ, ამ ოთახში არც კი შემომიშვეს. მითხრეს: "На вас визы нет!"-ო. როგორც კეთროვანს ისე შემომხედეს და კარი ცხვირწინ მომიჭახუნეს. გავშრი. რაღაცა ჩამწყდა შიგნით. იმ მდგომარეობის აღწერა შეუძლებელია. რა უძლური ხარ ამ დროს, რა საცოდავი! (რა აზრები არ მომივიდა: იქნებ არ უნდა მივსულიყავი კუკაში — იქ, ჩვენთან!)

მოკლედ, მაშინაც ვერ მოხერხდა ჩემი საზღვარგარეთ წასვლა და ახლაც იგივე მეორდებოდა.

რეზო ჩხეიძე სასტუმრო "მოსკოვიდან" წამდაუწუმ რეკავს ჩვენთან "როსიაში" და მიშა კობახიძეს ელაპარაკება, თათბირობენ ლონდონში წასვლის თაობაზე. მე კი...

მე კი ვვდივარ ლოგინზე და ჭერს მივშტერებოვარ.

წარმოიდგინეთ, რა ხასიათზე ვარ! მეორედ ასეთი გაზითურება, მართლა რომ ძნელი ასატანია. ვაპირებ თბილისში, სახლში დარეკვას,

მაგრამ სირცხვილის შეგრძნება მაკავებს. პირველი ჩემი "გამგზავრების" დროს, ცოლის ნათქვამი: "არა შეცდა მწყერი ხესა" სულ მიტრიალებს. ამის გარდა მიშვიოც მაჩერებს: "მოიცა, ჯერ კიდევ დროა, შეიძლება რამე გაირკვეს". რა უნდა "გაირკვეს", როცა უკვე ოთხი საათი სრულდება, ხვალ კი შაბათია, ე.ი. არა სამუშაო დღე, ნაშუადღევს კი თვითმფრინავი ლონდონისაკენ აიღებს კურსს! შენ კი ეგლე ამ "როსიაში" სანამ თბილისის ბილეთს იშვოვი!.. თუმცა "როსიაშიც" ვილა გაგაჩერებს!

კიდევ ერთხელ დარეკა ტელეფონმა, კიდევ ერთხელ აიღო ყურმილი მიშა კობახიძემ. მე ლოცინზე არც კი გაფხძრულებარ.

— Как так?! — ძახის ყურმილში მიშვიო — А когда я еду? — და უცებ ჩემსკენ: — შენ მიდიხარ! — შერე: — Сейчас — და მე მანიშნებს, რომ ტელეფონთან მივიდე.

— მე-ე? — ვიკითხები მიშვიოს.

— ხო-ო. შენ!

ვართმევ ყურმილს:

— Мгладзе? (მგლაზე) — შესის იქიდან კაცის ზოზი ხმა.

— "Да я!"

— "Сейчас же поезжайте в Английское посольство и возьмите ваш заграничный паспорт — виза только что поступила. После поезжайте на Каляевскую ул. д 8, там вам поставят печать. Завтра едете в 12.45. Должны успеть до пяти часов... Сегодня пятница, сотрудники могут уйти и раньше".

ლელვისაგან ორიენტაციას ვკარგავ. საიდან დავიწყო? ხო! პირის გაპარსვიდან!.. რა დროს პირის გაპარსვა! ფეხსაცმელებს ვიცვამ, პერანგს ვიცვლი, მიშვიოს ვაიმედებ (ისე როგორც ის მაიმედვდა, ტელეფონის უკანასკნელ დარეკვამდე) — ნუ გეშინიან, შენიც ყველაფერი მოგვარდება—მეთქი და ოთახიდან დერეფანში გავრბივარ. ლიფტთან ვჩერდები, საათს დავცქერი. ხუთია დაწყებული. ლილას თითი კი დავაჭირე, მაგრამ ლიფტი რატომღაც იგვიანებს... როგორც იყო შევდგი ლიფტში ფეხი. მეჩვენება, რომ ყველა მე მიყურებს — ალბათ სახეზე ბუნდოვნება მაწერია და იმიტომ! სასტუმროდან ქუჩაში გავდივარ. იქვე შესასვლელთან ერთადერთი ტაქსი დგას. ვტყობა ვიღაცას ელოდება. ვფიქრობ: ორმოცდაათ მანეთს მივცემ ოღონთ ინგლისის წარმომადგენლობამდე მიმიყვანოს; აქვეა, სანაპიროზე, სულ რაღაც 5-10 წუთის სავალია.

— Слушай, заплату подвези — ვუბნები მძღოლს.

— Лагно, сядишь.

ვჭლები მანქანაში — "Английское посольство" — ვამბობ და ვერძნობ როგორ იღვიძებს ჩემში სიამაყის გრძნობა. მანქანა ადგილიდან იძვრის. მე ვფიქრობ: "სულ რაღაც 60 კაპიკს დაწერს ალბათ. 50 მანეთი რა ამაღვია. ვითომ 20 არ კმარა? ცოტა ხნის შემდეგ ვამჩნევ ჩემს თავს რომ ლორდის "ასანკით" ვზივარ ტაქსში. ახლა ვფიქრობ: "ვითომ ათი მანეთი არ ეყოფა? რა არის ზოლოს და ზოლოს ძარცვა-გლეჯაა თუ რა!"

— Вот вам Английское посольство — ავბობს მძღოლი და მანქანას აჩერებს. ვიღებ ჭიბიდან საფულეს, საფულედან ხუთ მანეთიანს და ვაწვდი მძღოლს.

ინგლისის წარმომადგენლობის ჯიხურთან მილიციის მაიორი დგას.

— Вам куда? — მეკითხება.

მე ვუხსნი. მთხოვს პასპორტს. ვუწვდი. სინჯავს. მიბრუნებს.

— Их, по-моему, уже нет! — მეუბნება.

თითქმის ისევ რაღაც ჩამწყდა.

— Подите, посмотрите, все-таки!

შევდივარ რკინის ალაყაფიან ეზოში. მერე ერთსართულიან შენობაში. ღია ფანტრებში ორიპირი ქარი რაღაც ქაღალდებს აფრიალებს. ოთახში არავინაა. ვბრუნდები მაიორთან.

— Никого!

— Ну-ка, посмотрите вот в том помещении, — სება, გვერდით შენობაზე მიმითითებს, ხელმარცხნივ. შევდივარ იმ შენობაში. წასასვლელად გამზადებულ ორ კაცს ვეფეთები.

— Мгладзе? (ისევ მგლადქ) — მეკითხება ერთი დამტყვეულო რუსულით, მეორე ილიძის.

— Мгладзе! — ვპასუხობ და მეც ვილიძეები.

პირველი თანამშრომელი სეიფიდან იღებს დაბეჭდილ კონვერტს, თვალწინ მიტრიალებს, მერე კონვერტს ხეცს... სანატრელი პასპორტი ჩემს ხელთაა. მადლობას ვიხდი და გარეთ გამოვდივარ... მაიორსაც ვუხდი მადლობას და ვერძნობ, როგორ ასხივებს სიხარულს მთელი ჩემი არსება. საათზე ვიყურები. ხუთს თხუთმეტი წუთი აკლია. თავში ხელს ვირტყამ: "რატომ გაფუშვი ის მანქანა!" ტყუილად ვღელავ. ფორტუნა უკვე ჩემსკენაა. ვხედავ მოდის ცარიელი ტაქსი. ვაჩერებ. ვჭლები. მისამართს ვუბნები. მძღოლი მაგარი არასიმპატური ვინმეა. ვუკითხები:

— За десять минут додем?

ՀԱՅԿԱՏԱՆԻ
ԴԱՏԱԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ

04705520
04705520
04705520

იკიულო

3 7770

ပွားကပ်.

სად

အနက်အဓိပ္ပာယ်

၁၂၃၄၅

دادند!

ვტლები

გზა: 06

ხალხი ლამაზად და ყველა თავისებურადაა ჩაცმული; სხვადასხვა რასისა და ეროვნებისა. შავკანიანებიც საკმარისად არიან. ჯერჯერობით ვერ ვხედავ ვერავისგან მათ ღისკრიმინაციას.

გვხვდება ჩვენი საელოს წარმომადგენელი "მაიკლი". (მიშას ინგლისელები მაიკლს ეძახიან. მიშა კობახიძეში რომ არ აგვერიოს ჩვენც ასე დაუძახოთ).

"მაიკლმა" იცის ჩვენი ამზავი და აქვე გვიცხადებს, რომ კინოაკადემია, ვისი მიწვეულებიც ვართ, გვიხდის მივლინების 100 ფუნტს, უზრუნველგვყოფს სასტუმროს, კვებას, ტრანსპორტს და სხვა ყველა სიკეთეს.

აეროპორტიდან გავდივართ ქუჩაში.

მიჰქრიან უამრავი მანქანები და არც ერთ მათგანში, წინა მარცხენა მხარეს, არ ზის მძღოლი?! ის ადგილი ან თავისუფალია ან მგზავრი ზის. უმძღოლო მანქანები! მერე უცებ ვხვდები, რომ მანქანებს საჭე მარჯვენა მხარესა აქვთ. მაიკლი მახსენებს, რომ ინგლისში, ისევე როგორც იაპონიაში, ინდოეთში და ზოგიერთ სხვა ქვეყანაში, მანქანებს საჭე მარჯვენა მხარეს აქვთ.

მივემგზავრებით პირდაპირ კინოაკადემიაში.

მაიკლი იქ გვტოვებს და რაღაც გადაუღებელ საქმეზე გარბის.

მე და რეზო უცებ ვმუნჭლებით.

არც რეზომ იცის ინგლისური ან რომელიმე სხვა უცხო ენა, არც მე. "მთარგმნელი ნახევარ საათში მოვაო", — ეს იმედითა და გვეტოვა მაიკლმა წასვლის წინ.

ვსხედვართ დამუნჭებულები ჭაღარა ინგლისელი კაცის კაბინეტში. ეს კინოაკადემიის ღირექტორი გახლავთ. აქვეა შესანიშნავი პიროვნება და ხიზლიანი კაცი, სახელად გილეტი. ეს ის კაცია, რომელმაც ჩვენი ფილმები შეარჩია ლონდონში საჩვენებლად. მათ შორის ჩემიც! (რასაკვირველია შესანიშნავი კაცია!) აკადემიის ღირექტორს ელეგანტურად აცვია. გილეტს, მიუხედავად მისი დარბაისლორი წლოვანებისა, დარდიმანდულად; ძველი ჯინსის ტოტებს ზოლოები დაძონძილი აქვს. ქურთუკი გაცრეცილი.

"— ამ ექვსი თვის წინ ჩვენთან რომ ჩამოვიდა ფილმების შესარჩევად, მაშინაც ეგ ეცვო" — მეუბნება რეზო.

არც ღირექტორმა და არც გილეტმა რუსული არ იციან და ამიტომ იძულებული ვართ ერთმანეთს ღიმღითა და ფესტიკულაციით "ველაპარაკოთ", შევექნათ ილუზია, ვითომ ვსაუბრობთ. რეზო ამ სიტუაციას სასტიკად განიცდის. ამას ვატყობ, აშკარად ვატყობ! ის კი

არა და, ისიც ვიცი, რაზე ფიქრობს რეზო მთელი იმ ნახევარი საათის განმავლობაში, რაც ჩვენ, აკადემიის დირექტორი, მისი მოადგილე და მთელი ინგლისში ცნობილი კინოკრიტიკოსი გილეტი, ერთმანეთის პირდაპირ ვხვდებით სმის ამოუღებელი.

რეზო ფიქრობს: "რად მინდოდა ეს "მოლიგლოტი," რომ წამოვიყვანე. წამომიყვანა კორა წერეთელი, ინგლისურის შესანიშნავი მცოდნე (ასე იყო თავდაპირველად განსაზღვრული) ...თავი ახლა ასე დამუნტებული და უყურე ამ შენ უნო ყარამან მგელაძეს...

სწორედ მისი ფიქრების ამოცნობაში ვარ და რეზომ უკებ ისე გამომხვდა, ჩემი ნაფიქრალის სისწორეში ეჭვიც აღარ შეპარება. მაინც არხეინად ვგრძნობ თავს. იმის შიში მაინც აღარ მაქვს, რომ საიდანდაც ქერა რუსის ქალი გამოხტება, თითს ჩემსკენ გამოიშვერს და საღისტყვიით წამოიძახებს "На вас нет вузы!"

რადგანაც ამისაგან დაზღვეული ვარ, სხვას ყველაფერს გაუძღვს კაცი: ამ კოკა-კოლასაც, ამ გემრიელ ზუტერზროდებსაც და ინგლისურ სიგარეტსაც, რომელსაც წამდაუწყებლად გვაწოდებს ბ-ნი გილეტი, ჩვენი სიჩუმე რომ რაღაცით შეავსოს.

ზოლოს, როგორც იყო გვეშველა და მოვიდა მთარგმნელი. პატარა ტანის ქალი იყო, მაგრამ დიდი შვება კი მოიტანა თან. ჩვენ სიხარულს ცოტა ვისკის გრადუსიც დაემატა და დაიწყო ჩვენი ნორმალური (უფრო სწორედ "არანორმალური") ცხოვრება, რომელიც დღემდე ზღაპარივით შემორჩა ჩემს მეხსიერებას.

მესამე დღეს, საღამოს, მიშა კობახიძეც ჩამოფრინდა სწორედ იმ დროს, ლონდონის ერთ-ერთ საუკეთესო კინოთეატრში ჩვენი ფილმების რეტროსპექციული ჩვენების ცერემონიალი რომ უნდა დაწყებულიყო. ეს კინოთეატრი ჩამონტაჟებულია ლეგენდარულ ვატერლოოს ხილში და მისი ღარბაზი 600 კაცს იტევს. შესასვლელთან უშველზელი რეკლამაა: "ფრანგული, იტალიური, ინგლისური და ქართული ფილმების ფესტივალი". ეს ხომ საოცრებაა! ჩვენი პატარა ქვეყნის კინემატოგრაფი წარმოდგენილია მხოლოდო კინო-ელიტარულ ქვეყნებთან ერთად, როგორც თანატოლი და სრულუფლებიანი!

...შანკეტის შემდეგ, იმ დაუვიწყარ საღამოს, ჩვენ ყველანი ვიდევით ხიდთან, ბ-ნი გილეტი კი ღამაში ინგლისური ენით ყვებოდა: "აი, სწორედ ამ ადგილას, "ვატერლოოს ხიდის" გადადების დროს, იდგნენ ვივინ ლი და რობერტ ტელიორი... ეს იყო ერთ-ერთი საუკეთესო ეპიზოდი ფილმში..."

რებომ უკებ წამოიძახა: "მოდიო, ვივიენ ლის საფლავეზე წავიდეთ-ო" (ასე ალბათ ქართველ კაცს თუ შეუძლია)

ჩვენმა ინგლისელმა მასპინძლებმა ჯერ ვერაფერი გაიგეს... უცნაურათ რებოს ეს სურვილი... ვერავენ გვითხრა, სად იყო ორმოციანი წლების მხოლოდო კუშირის საფლავი. მხოლოდ რამდენიმე დღის შემდეგ, კინოკადემიის თანამშრომლების მეშვეობით გავიგეთ, რომ ვივიენ ლი მამაპაპულ სოფელში ყოფილა დასაფლავებული (მისივე ანდერძის თანახმად). გავიგეთ აგრეთვე, რომ მთელი ცხოვრების მანძილზე იშვიათი ერთგულებით ყვარებია თავისი მეუღლე ლორენს ოლივიე. მოხედავად იმისა, რომ ქმარმა იგი მიატოვა, ქალმა მეუღლის სახელი და გვარი "ლორენს ოლივიე" სიცოცხლის ზოლომდე დატოვა თავისი ბინის კარის აზრაზე.

ფესტივალის გახსნის მეორე დღეს რებო, მიშიკო და მე, ქალაქში გამოვედით.

რებომ იტალიური სასუბზე დაინახა. აიტება "სპაგეტი" ვჭამოთო (რა გვენადღებოდა, ას-ასი ფუნტი ჯიბეში ხელობებული გველი).

...გიახვლით მაკარონი პამიდვრის წვენიტ და თითო ზოთლი "კოკა-კოლა". რებომ თავი მოიკლა, არ დაგვანება და დანახარჯი ექვსი ფუნტი თითონ გადაიხადა. მერე ლონდონის ქუჩებში გავისეირნეთ. მიშიკო დაწინაურდა. უკებ გვესმის მისი ხმა:

— მოდიო, აქ მოდიო!

მიშიკო მალაზიის ვიტრინაში იყურებოდა, თან ფესტივ გვისმოზდა. მივედით ვიტრინასთან.

— შეხედეთ! — მიშამ ვიტრინაში ქალის ფეხსაცმელზე მიგვანიშნა.

— შეხედეთ ფასს! — შევხედეთ. ფეხსაცმელი ორი ფუნტი ღირდა.

— ესეთი ფეხსაცმელები ჩვენთან 200 მანეთი ღირს! ესე იგი — დაასკვნა მიშიკომ — 600 მანეთის მაკარონები შეგვიჭამიაო!

ერთ დღეს სასტუმროსთან ვიდექით და მანქანას ველოდებოდით კინოთეატრში მაყურებელთან შეხვედრაზე წასასვლელად. მოგვიახლოვდა ხანშიშესული, მელოტი, ცოტა უცნაური გარეგნობის ქართველი კაცი, გაგვეცხო (მართო სახელი გვითხრა — აკაკი) და ყოველგვარი ცერემონიის გარეშე გამოგვიცხადა: ყველა თქვენი გამოსვლები მაყურებელთან შეხვედრის დროს მე უნდა ვთარგმნოვო". ჩვენ, რასაკვირველია, ძალიან გაგვახარა ამ შორეთში ქართველი კაცის გაცნობამ, მაგრამ მთარგმნელი, რუსულის მკოდნე ქალი, უკვე მომგარებული გვყავდა და ეს მოვახსენეთ ზ-ნ აკაკის.

— ა-პა-პა-პა! — უცებ აპილპილდა ბ-ნი აკაკი. — არაფრითარ შემთხვევაში! — თქვენ ქართველები ხართ და ქართულად უნდა ილაპარაკოთ. მე კი უნდა ვთარგმნოვ!

— კი, მაგრამ იმ ქალს რა უყვოთ? — შევეკითხეთ.

— ა-პა-პა-პა, — ისევ გაწყრა ბ-ნი აკაკი, — "რაც გინდათ ის უყავითო!"

მოვიდა მანქანა. გვაგვიანდებოდა. მანქანაში ადგილიც არ იყო. დიდად მოვუბოდიშეთ ბ-ნ აკაკის და გზას გაუდღექით. ცოტა ხნის შემდეგ უკან რომ მოვიხედეთ, შუშიდან დავინახეთ, ბ-ნი აკაკი ტაქსში მოკალათებული უკან მოგვდევდა...

...რა შესანიშნავად თარგმნა ბ-მა აკაკიმ ჩვენი გამოსვლები! პირდაპირ აღტაცებული იყო მაყურებელი. ჩემი გამოსვლის დროს კი ლამის იყო "დაინგრა" ტაქსით და სიცილით დარბაზი. ის იყო გაყოყნოებას ვაპირებდი (ხუმრობა? ტაქსი გიკრავს 600 "ლორდი") რომ რეზომ ექვი გამოთქვა: — ბიჭო, ეგ მგონი სულ სხვა რაღაცეების ლაპარაკობსო! ეს ექვი მიშვიკოდაც გაიზიარა. ბ-ნ აკაკის შევეკითხეთ ამის თაობაზე.

— ა-პა-პა-პა, — იუარა ბ-მა აკაკიმ, — როგორ გვადრებათ ბატონო, აზრს ვტოვებ, მაგრამ ცოტას "ვაფერადებო!"

ამაზე რეზოს სიცილი წასკდა. ბ-ნ აკაკისაც გაუღიმა.

— ინგლისური თუმორი თავისებურია, ასე რომ ცოტა "სინონიმიზაცია" (სწორედ ასე ზრძანა) საჭიროაო.

ბ-მა აკაკიმ მეორე ღლეს მანქანით მოგვაკითხა და თავისთან სახლში წაგვიყვანა. ბინის კარი რომ შეაღო, გაეშტერდით. შესასვლელთან მოქარგული ღროშა "შემოგვეგება"; თეთრ ცხენზე ამხედრებული წმინდა გიორგი!

დამოუკედლებელი საქართველოს ღროშა!

— "მე მოვქარგეო" — ზრძანა ბ-მა აკაკიმ.

ერთ-ერთ ოთახში რომ შევედით (ზინა სამი ოთახისაგან შედგებოდა) თვალში გვეცა ჩარჩოში ჩასმული ნოე რამიშვილის პორტრეტი. უცებ, რაღაც სხვა განწყობილება დაგვეუფლა.

— ეს ვინაა ბატონო აკაკი? — ფრთხილად იკითხა რეზომ.

— მაშაა ბატონო ჩემი! — თქვა ბ-მა აკაკიმ და ვითომც არაფერი, მეორე ოთახში გავიდა.

წარმოიდგინეთ, რა დაგვემართა!

ეს უცნაური კაცი, რომელიც ჩვენ ცოტა არ იყოს არასერიოზულად აღვიქვით, ნოე რამიშვილის ვაჟი გახლდათ (რეზომ

მერე ყურში ჩაგვიჩურჩულა: თბილისში რომ ჩავალთ, სამივეს "ერთადგილას" დაგვიბარებნო, და რატომღაც გაელიმა).
მერე იყო სუფრა. ქართული საცივი, რომელიც ბატონ აკაკის მეუღლეს, შესანიშნავ ქართველ ქალბატონს, სპეციალურად ჩვენს საპატივცემულოდ მოემზადებინა.

ინგლისური ღვინით დაილია ქართული სადღევრძელოები, რომელმაც ზ-ნი აკაკი ზავშივით აატირა.

— ჩამოღით ბატონო აკაკი თქვენთან საქართველოში — უთხრა რეზომ.

— ა-პა-პა-პა! — წამოიძახა უცებ ზ-მა აკაკიმ და ისევ ცრემლი მოერია. — ჩემი ჩამოსვლა იქ როგორ შეიძლება! თქვენ არ იცით მე ვინა ვარ!

"ვიცით ზ-ნო აკაკი, ვიცით! თქვენ ხართ ვაჟი ნოე რამიშვილისა, რომელსაც ისევე უყვარდა თავისი ქვეყანა, როგორც გვიყვარს ჩვენ და თქვენ, და ეს არის ალბათ თქვენი და მისი ერთადერთი დანაშაული". მგონი ასე გავიფიქრეთ მაშინ, მაგრამ თქმით, ნამდვილად არ გვითქვამს. არ გვითქვამს იმიტომ, რომ შიშში გაზრდილებს ეს მონური რწმინა თან გვღვებდა იქაც კი, იმ შორეულ ქვეყანაში, სადაც უკვე რამდენი ხანია არსებობს "ჰაიდ-პარკი", სადაც ნებისმიერ კაცს შეუძლიან ხმამაღლა გამოთქვას ნებისმიერი აზრი და მერე მშვიდად იძინოს მთელი ღამის განმავლობაში.

ლონდონში ჩასვლის პირველივე დღეს მე და რეზო გახლდით ამ პარკში, ვოტრიკალოზდით მწვანე მდელოზე, მერე მახსოვს, ცას მივაპყარით მზერა და დიდხანს ვიყავით ასე, გაჩუმებულები. "ყარამან, აზრზე თუ ხარ!" — მკითხა რეზომ. მე ცრემლი მომერია... ცა იყო თეთრღრუბელნარევი სილურჯისა და რაზე იფიქრებდა აქ კაცი, თუ არა მხოლოდ ამალგებულზე... და უცებ საიდანღაც შორეთიდან შემომესმა რუსი დედაკაცის გამჭოლი ხმა: "На вас нет визы!"

ცნობილ "მადამ ტუსოს" მუზეუმში თქვენ შეხვდებით სანთლისაგან გაკეთებულ ადამიანების ფიგურებს, რომლებიც საოცრად გვანან თავიანთ პროპორტიებს: ნატურალური ზომითა და ჩაცმულობით ისინი ადგილზე გაქვავებული, ნამდვილი ადამიანების შთაბეჭდილებას ტოვებენ. თითქმის ყველა ცნობილი, ისტორიული თუ თანამედროვე პიროვნებების ფიგურებია ამ უნიკალურ მუზეუმში. არის აქ თანამედროვე გამოჩენილი ინგლისელი მწერლების განყოფილებაც. სწორედ აქ გახლდით ჩვენ სამივენი, როდესაც ჩემი ყურადღება მიიპყრო ერთმა ხანშიშესულმა, ჩია

ტანის ქალმა, რომელიც დიდი გულისყურით ათვალიერებდა თანამედროვე კოსტუმებში ჩაცმულ ინგლისელი მწერლების ფიგურებს, აკვირდება ხან ერთს, ხან მეორეს, შესამეს... და ბოლოს ერთ ფიგურასთან გაჩერდა, კუთხეში. მერე უცებ თვალები გაუფართოვდა, რაღაც გამსაკუთრებულად დაუწყო ყურება ამ კუთხეში მდგარ ფიგურას. მერე აღტაცებულმა თავი გააქნია: "ეს რა ხელებმა შექმნეს ასეთი 'შედევრიო!' უცებ გაშეშებულმა 'ფიგურაშ' ხელი ქალის სახისაკენ წაიღო, საჩვენებელი თითი ცხვირთან მიუტანა, შიაჭირა და "ჟუჟუ"-ო დაიძახა. ქალი შეხტა და... განემაძიხდილი იატაკზე დაეცა. ალბათ ძნელი წარმოსადგენია, მაგრამ ფაქტია, რომ ეს "ჟუჟუს" დამძახებელი "ფიგურა" — მიშა კობახიძე გახლდათ (იგი ნახევრად განათებული კუთხეში დამდგარიყო და მანიკუნივით ხელებგაშეშებული ელოდა ქალის მიახლოვებას. მერე რაც მოხდა, ზემოთ მოგახსენეთ).

აქვე გაჩნდა ორმეტრიანი პოლიციელი. შეშინებულმა მიშამ, რუსულითა და ფესტებით დაუწყო ახსნა პოლიციელს, რომ არ ეგონა, მის ხუმრობას თუ ასეთი შედეგი მოჰყვებოდა. ამასობაში ქალი გონს მოვიდა, მაგრამ მიშას რომ შეხედა ისევ კინალამ გული წაუვიდა. შეხელი მივაშველე. მერე ქალმა უცებ გაიღიმა, მიშკოს თითი დაუჭია და გერმანულად რაღაცა უთხრა: ალბათ "შე ეშმაკოო!" ქალს ოუმორის გრძნობა ჭარბად ჰქონდა და უცებ აპატია მიშას ეს არც თუ მანიკულმანიკ უსაფრთხო ხუმრობა. ბოლოს ყველაფერი იმით დამთავრდა, რომ მიშკომ გერმანულ ქალბატონს მუხლზე დაუოქა და ხელზე ემთხია.

- . -

მაიკლმა დაგვპატიჟა წარმომადგენლობაში.

მშვირები მივედით.

მაგიდაზე ვისკის მობრდილი ბოთლი იდგა. იქვე საინზე პატარა პატარა ბუტერბროდები. მაიკლედ "ალაფურშეტს" რომ ეძახიან, ის იყო სწორედ. მაიკლი ერთი წუთით ოთახიდან გავიდა და შემოვიდა. საინი ცარიელი დახვდა. ისევ შემოიტანა ბუტერბროდები. გავიდა. რომ შემოვიდა საინი კვლავ ცარიელი დახვდა. გაშტერდა.

მიშკომ ხაზგასმული რუსულ-ხალხურად უთხრა:

— Слушай, Михаил, брось ты эти английские шутки, давай по-нашему. Мы ж "ჰალოდნი".

...და მაიკლმა შემოიტანა ზუხანკა პური, მთლიანი ძეხვი და ერთი თავი ყველი.

— Вот это по-нашему! — კიდევ უფრო გამოკვეთილად წაუხახლურა მიშკომ.

გადავკარით ვისკი, მივაყოლეთ ძეხვი და რაღაც "შშოზლოური" ვიგრძენით მთელს ჩვენს არსებაში.

(ფანჯრიდან ჩანდა, მწვანე მინდორზე, თეთრ სპორტულ ტანსაცმელში გამოწყობილი ახალგაზრდები, ზეის-ბოლს თამაშობდნენ.)

დარეკა ტელეფონმა. ეს მაიკლს ჩემი თხოვნით, თბილისი პქონდა შეკვეთილი.

— ალო, ქეთინო ხარ?

— მამა, შენ?! საიდან?

— ლონდონიდან.

— ლონდონიდან? არ გადამრიო! ასე კარგად რომ ისმის? იცი, როგორ ისმის, თითქოს აქვე იყო გვერდით ოთახში... როგორია ლონდონი?

— გადასარევი!

რეზო და მიშკო ხელებით მანიშნებენ, არ გინდა ეგეთები, ყველაფერი ფირზე იწერებაო.

(არ დაგავიწყდეთ — 1976 წელია!)

— ისე რა!.. არაუჭირს. — ვასწორებ შეცდომას, — გადასარევი რომ გითხარი წელან... მუზეუმებს ვგულისხმობდი.

მართლა რაღაც არაჩვეულებრივად ისმოდა ყურმილში ჩემი შშოზლოური ენა.

მაინც რა დონეზე აქვთ ყველაფერი ამ ოხერ კაპიტალისტებს!

ჩვენმა მასპინძლებმა გახმაურებულ ლ.ვებერის როკ-ოპერაზე ("იქსო ქრისტე — სუპერვარსკლავი") აგვიღეს ზილეთები. ამ სპექტაკლის სანახავად საგანგებოდ მარტო ინგლისის სხვა ქალაქებიდან კი არა, სხვა ქვეყნებიდანაც ჩამოდიოდნენ. (მგონი იაპონიიდანაც კი) მასპინძლებმა მოგვიბოდიშეს, რომ ზილეთების დეფიციტის გამო მეგზურობას ვერ გაგვიწვედნენ (თანაც მათ სპექტაკლი უკვე ნანახი პქონდათ) და გვითხრეს რომ ჩვენი გიდი ახალგაზრდა მთარგმნელი ქალი იქნებოდა. მოუხედავად არნახული სიციხისა, ვიცოდით რა ინგლისელების ტრადიცია და მტკიცე წესები, შავ კოსტუმებში გამოვეწყეთ, გავიკეთეთ პალსტუხები და ზუსტად დანიშნულ დროს ჩვენი სასტუმროს შესასვლელთან მთარგმნელს შევხვდით. ქერა,

მწვანეთვალებიანმა ქალიშვილმა სამივე ღიმილით აგვათვალა ჩაგვათვალა (თანაც, რაც შეიძლება დელიკატურად) და თეატრისაკენ გაგვიძღვა. მანამდე სულ "როლს-როისით" ემოგზაურობდით ქალაქში თუ ქალაქგარეთ, ამჯერად კი თეატრისაკენ მეტროთი გავემგზავრეთ. მეტროში ჩვენზე მოდერნიზებული შახტის შთაბეჭდილება დატოვა. არავითარი მარამარილოს კედლები თუ მდიდრული სვეტები, რომელსაც ჩვენს მეტროში შეხვდებით, იქ არ იყო. კედლები ნოტიო, მოუპირკეთებელი, მატარებელი ძველი, ბრახუნა. როგორც აუშენებიათ წინა საუკუნის მიწურულში, ეტყობა, მერე აღარც გაუახლებიათ. ამან ცოტა იყოს გაგვაკვირვა. მართალია გემოვნებით შესრულებული ფერად-ფერადი რეკლამები თავისებურ იერს აძლევდნენ იქაურობას, მაგრამ დიდებული ფენებელურ ლონდონთან ეს მეტრო ვერაფრით ვერ მონტაჟდებოდა. გამოვთქვი ამის თაობაზე ჩემი შეხედულება: აი, ჩვენი მეტრო კარგია, ამათი მეტრო გასარემონტებელია-მეთქი. მიშიკომ იმწამსვე მიპასუხა:

— ბიჭო, ამათი მარტო მეტროა გასარემონტებელი!

ჩვენმა მწვანეთვალებიანმა გიღმა, ამაზე ზევით იცინა. მოსკოვში ყოფილა თურმე ნაცხოვრები და ცოტათი იცნობდა ჩვენს ყოფას.

მოუხედავად საღამო ხანისა, ლონდონში ისევ უჩვეულოდ ცხელია. კოსტუმში ჩაცმულნი ოფლად ვიღვრებოდით. რას იზამ? ამ კონსერვატული ტრადიციების ქვეყანაში, უკოსტუმოდ ოპერაში შესვლა ხომ წარმოუდგენელი თავებლობა იქნებოდა. ის კი არა და, როცა თეატრში შევდივით, (წუთი-წუთზე მივედი — სპექტაკლის დაწყების წინ), თეატრის თანამშრომელმა ქალმა რაღაც უცნაური ღიმილით შემოგვხედა.

— ბიჭო, ამ ქალმა ისე ირონიულად ჩაგვათვალა, მგონი აქ მხოლოდ სმოკინგებით თუ დადიანო! — თქვა მიშიკომ.

...და როცა თეატრის დარბაზში შევედი, უკებ რა დავინახეთ? კაცები იყვნენ პერანგებში, ქალები კი მოკლესახელობიან ზაფხულის კაბებში! ჩვენ სამნი ვიყავით მხოლოდ კოსტუმებში "ჩაშმოტკილნი" და კისერზე ჰალსტუხობჭერილები.

— გაიხადეთ! — წაგვიჩურჩულა რებომ და ჩვენ წაშში თავისუფლად ამოვისუნთქეთ. დაესხედით ადგილებზე. ჩვენი მწვანეთვალეა მთარგმნელი თვალს არ გვაშორებდა და სულ გვიღიმოდა. განსაკუთრებით მიშიკოს. (მგონი მოეწონა).

დასაქუა მუსიკამ. აიხადა ფარდა და, ჰოი, საკვირველებავ! მუსიკოსები მაისურებით ისხდნენ თავიანთ პოუპიტრებთან. ის კი არა და

თითონ მაესტროსაც კი, ტრადიციული ფრაკის მაგივრად, მოკლესახელოებიანი მაისური ეცვა.

აბა, სიცხეს ხომ არ შეეწირებიანო! — გაგვანათლა ჩვენმა მეგზურმა ქალიშვილმა.

— ხედავ შენ? — თქვა რეზომ და თვალები ისე დაგვიბრიალა, თითქოს მე და მიშიკოს ბრალი ყოფილიყოს ყველაფერი! პერე ჩვენს ხელებზე გადაკიდებულ კოსტუმებს გადმოხედა და სიცილი აუტყდა. მწვანეთვალმა ქალიშვილმა საჩვენებელი თითი ტუჩებთან მიიტანა და სერიოზული სახე მიიღო.

დაიწყო ლეგენდარული დასის საოცრება, განუყოფელი იან გილანის თაოსნობით.

სპექტაკლმა გამოგნებული შთაბეჭდილება დატოვა.

განსაკუთრებით — ქრისტეს წამების სცენამ.

რიტმული მუსიკა თანდათან ძლიერდება.

ერთი მეორის მიყოლებით, წითლდება, სისხლით იღებება იატაკზე დაბაზული კვადრატები.

ხან აქ, ხან იქ წითლდება კვადრატი.

რიტმი იცვლება, მუსიკა კიდევ უფრო ძლიერდება:

ქრისტე ზეცისკენ მიემართება... ჯვარცმული ქრისტე!

სისხლით იღებება ყველა კვადრატი... მთელი იატაკი.

ქრისტე უკვე ზეცაშია...

და აქ მუსიკა კოლმინაციას აღწევს.

შთაბეჭდილება მართლაც გრანდიოზულია! (ეს ის დასია, რომლებმაც პირველად ითამაშეს მსოფლიოში ეს ლეგენდარული როკ-ოპერა).

...იწურებოდა ჩვენი ფესტივალზე ყოფნის დრო.

არ დაგვკლება მასპინძლების პატივისცემა.

ერთ სუფრაზე წამომცდა — რა შშვენიერი ღვინოა ეს თქვენი ინგლისური ღვინო-თქო! ხოდა, როცა დადგა დრო ჩვენი გამოშვავებებისა, კინოაკადემიის მესვეურებმა რეზოს და მიშიკოს საჩუქრად შშვენიერი ჯინსის კოსტუმები მიართვეს, მე კი ერთი დიდი ბოთლი ინგლისური ღვინო. "ათწლიანიაო" გამახარა ზ-მა გილეტმა.

...აეროპორტში, ჯიბეები მთლად გადმოვიტრიალე და ვერა და ვერ აღმოვაჩინე ჩემი ბილეთი. არა და რეზო და მიშიკო უკვე საბაჟოს მეორე მხარეს იყვნენ გასულნი, მოხელემ მიმითითა რომ გვერდზე გავმდგარიყავი და სხვა მგზავრების შემოწმებას შეუდგა.

ჩვენი მასპინძლები უკვე წასულები იყვნენ.

მე გამაღებთ ჭიბუბში ვიქტუბოლი, მაგრამ ზილეთს ვერ ეპოულობი.

— რჩები ყარამან?! — მესმის რეზოს ხმა საბაგოს იქითა მხრიდან.

სულ ცოტა დრო რჩება გაფრენამდე.

საშინელ დღეში ვარ. ვრჩები რა!.. თანაც სად? უცხო ქვეყანაში! უკაპეიკოდ, უსახლკაროდ. "უენილ!". არა, ყველაფერს ეშველება; არსებობს წარმომადგენლობა, ჩვენი მასპინძლები — ზოლოს და ზოლოს, მაგრამ ენა? უცხო ენის გარეშე აქ ხომ ერთ ნაბიჯსაც ვერ გადადგამ...

— ნახე, კარგად ნახე ყარამან! — ხუმრობის ხასიათზეა საბაგოს იქით გასული რეზო. მე კი ჩემი ზოთლი ღვინო ხან ერთ ხელში გადამაქვს, ხან მეორეში და გამწარებული ვეძებ დაკარგულ ზილეთს.

— ეს რა უზედურებაა, — ვფიქრობ მე, — ჯერ იყო და აქეთ ვერ მოვდიოდი, ახლაა და იქით ველარ მივდივარ! — და უცებ მარჯლის უკანა ჭიბუში, ჩემი ხელის თითები პრიალა ქაღალდს შეეხო. ესაა!.. ენით აუწყერელი სიხარული ვიგრძენი. იმაზე მეტი სიხარული, ვიდრე მაშინ "როსიაში", ზოხმა ხმამ რომ ჩამძახა ყურმილში "Bis esete!"-ო.

რა ბედნიერებაა!..

სულ რამდენიმე დღეში შევიღებს ვნახავ.

ჭადს და ლობიოს გეახლებით. ჭყინტ ყველს. ქართულ ღვინოს დავლევ ჩემი კლასის შემორჩენილ მეგობრებთან.

ჩემს ახალ კინოსტუდიაში შევალ! ჭარხალას ვნახავ, მიშინოს, ჟორა ჭელიძეს...

ძველ კინოსტუდიაში მივალ, კარის კაკი ძია ვანო რომ იდგა ხოლმე ცხონებული, იქ გაეჩერდები ცოტა ხანს...

მანქანით სვეტიცხოველისკენ წავალ... ჭვარს შევხედავ ცოდვილი...

არა... დიდებული ქვეყანაა ინგლისი, დიდებული!... მაგრამ რა გასაკვირია, ქართველ კაცს რომ თავისი პატარა ღუნია ერჩივნოს. და აღბათ არც ისაა გასაკვირი, ყველაზე მძაფრად ლონდონის შთაბეჭდილებებიდან, უსამშროლოდ დარჩენილი კაცის ხელით მოქარგული "წმინდა გიორგი" რომ აღიქვა გონებამ და სამუდამოდ შერჩა მესიერებას!

მ 4702017200-254

----- ბრძ. 9

მ 604(08)-91

რედაქტორი: ლ.თურმანიძე
ქ.შველაძე

ტექნ. რედაქტორი: ლ.გოგიშვილი
ა.მესტიაშვილი

მ. შარი: ნ.აბრამიშვილი

წი

დაიბეჭდა :
თბილისი

K290.416
3

342500
586210013